

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bilgin Adalı

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

ÇATALHÖYÜK ÖYKÜLERİ - 2

ATEŞİN ÇOCUKLARI

HEYECANLI KİTAPLAR
Serüven

19 - Basım

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rante.org>

Bilgin Adalı

Resimleyen: Mustafa Delioğlu

ÇATALHÖYÜK ÖYKÜLERİ-2

ATEŞİN ÇOCUKLARI

CAN
ÇOCUK

Yayın Koordinatörü: İpek Şoran

Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak ve İç Tasarım: Gözde Bitir Tufan

Tasarım Uygulama: Taner Börü

1. Basım: 2005

19. Basım: 2000 adet, Mayıs 2022

ISBN 978-975-07-0518-2

© Can Sanat Yayınları A.Ş., 2005

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Baskı ve Cilt: İmak Ofset Basım

Yayın Tic. ve San. Ltd. Şti.

Sertifika No: 45523

Adres: Akçaburgaz Mah.

137. Sk. No:12 Esenyurt, İstanbul

Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.

Yayıncı Sertifika No: 43514

Maslak Mh. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza No: 9/25

Sarıyer, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 Faks: 252 72 33

cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com

Bu kitabın sahibi:

.....

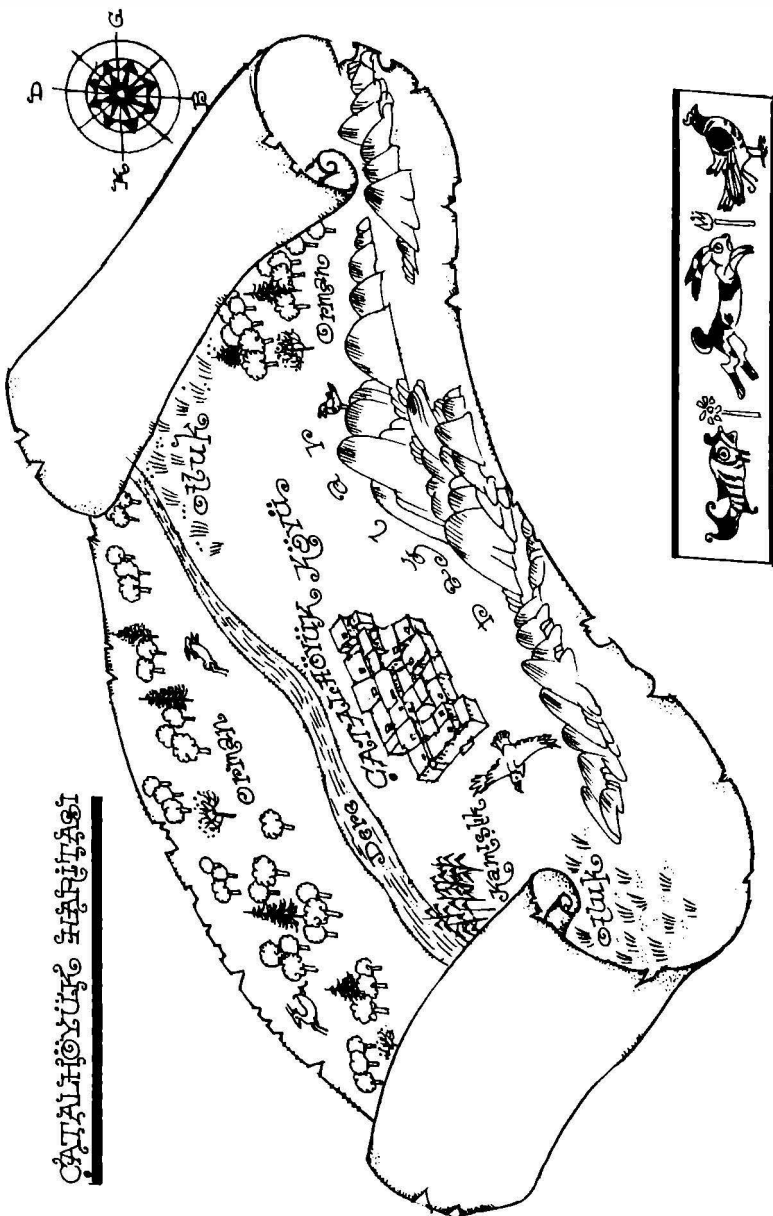
Bilgin Adalı (1944-2012)

İlk büyük yolculuğumu Ay'a yaptım. Jules Verne'in "Ay'a Yolculuk" kitabıyla. "İki Çocuğun Devriâlemi" kitabını okuyarak tüm dünyayı dolaşıp serüveniden serüvene koştuğumda, beşinci sınıftaydım. Kitapların evreninde unutulmaz geziler yaparken bir de baktım büyümüşüm. Bu kez gerçek yolculuklara çıktım. Yurdumuzun hemen her yanını, dünyamızın da yarısını dolaştım. Bir gün canım sıkıldı hep günümüzde yaşamaktan. "Zaman Bisikleti" ile zaman içinde yolculuğa çıktım. Sonra da gördüklerimi oturup yazdım. Bir sürü kitabım oldu.

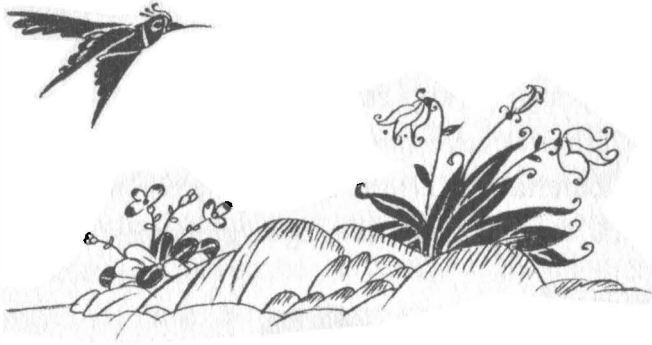
Yazarın yayınevimizden çıkan diğer kitapları:

ALEV KIZ ANINNA (Aninna'nın Serüvenleri 1), **BÜYÜK GÖÇ** (Aninna'nın Serüvenleri 2), **ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 1**, **ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 2**, **ATLANTİS'İN ÇOCUKLARI 3**, **DÜNYAMIZIN İLK ŞAFAĞI** (Çatalhöyük Öyküleri 1), **BOLLUK VE SAVAŞ** (Çatalhöyük Öyküleri 3), **ZAMAN BİSİKLETİ** (Zaman Bisikleti 1), **GEÇMİŞTEN GELEN KONUKLAR** (Zaman Bisikleti 2), **ZAMANDA KAZA** (Zaman Bisikleti 3), **GENLERİN ŞİFRESİ**, **GEZGİN**, **KARİYE HAZİNESİ**, **KRALIN ADALETİ**, **UZAYLILAR GELİYOR**, **ZAMANA AÇILAN KAPI**

CAATALHÖYÜK HAFRIYATI

1

Günümüzden tam on bin yıl öncesindeyiz. Yeryüzündeki en eski yerleşme merkezlerinden biri olan Çatalhöyük, pırıl pırıl bir bahar sabahına uyanıyor. Hafif bir esinti, dere kıyısındaki sazları yalayıp geçerken, kırlardaki bin bir çiçeğin kokusunu da birlikte getiriyor. Kuş cıvıltılarından başka hiçbir ses duyulmuyor henüz. Derenin ortasında çevresini kollayarak yüzen erkenci bir karabatak, hızla dalıyor suya. Daldığı yerden on metre kadar ötede yeniden beliriyor suyun yüzünde. Ağzında, çırpınan bir balık var şimdi. Kaçırmaktan korkar gibi telaşla yutuyor balığı.

Doğa, burayı verimli topraklarla donatmış. Ağaçlıklar, yeşillikler, çepeçevre kuşatmış köyü. Köyün az ötesindeki çayırılık, öbek öbek kır çiçekleriyle bezeli. Köyde hiçbir yaşam belirtisi yok. Ama çok sürmeden...

İşte, bir baş belirdi bile. Ninlil bu. On-on iki yaşlarında, çok güzel bir kız. Çok da akıllı. Köyün evcil hayvanlarından o sorumlu. Az sonra, yardımcısıyla buluşup sığır ve keçi sürülerini çayırılığa götürecek.

Gerinerek çevresine bakındı Ninlil. Doğruca, ağılların bulunduğu, köyün az ilerisindeki meydanlığa yürüdü. Yırtıcı hayvanların ağıla girmemesi için bek-

çilik yapan köpekler, onu görünce sevinçle kuyruk sallamaya başladılar.

Çok geçmeden Ninlil'in yanına dört-beş çocuk daha geldi. Ağılların girişini kapatan sırıkları çekerek yolu açtılar. Ağıldan çıkıp çayırılığın yolunu tutan hayvanların sesleri, yürürken kaldırdıkları toz doldurdu havayı. Geçip gittiler köyün yanından.

Ağılda yalnızca biri erkek, öteki dişi, iki keçi kalmıştı. Ninlil, sürünün ardından yürümeden, iki sırıkla ağılın girişini güzelce kapattı. Ninlil'in ağabeyi Ningur ve arkadaşı Sungur, bugün o iki keçiye uzak köylerden birine götürüp karşılığında birer torba tuz alacaklardı. O dönemde, alışveriş, değiş tokuş yöntemiyle yapılırdı. Bir şey verip karşılığında bir başka şey alınırdı. Tuz, o dönemde güçlkle elde edilip çok uzaklardan getirildiği için, çok değerliydi. Gidecekleri köye de, uzaktaki bir başka köyden geliyordu. O yörede daha önce hiç kimse keçileri evcilleştirememişti. Bu nedenle, değiş tokuş için götürecekleri evcil keçiler de çok değerliydi. İki keçiye karşılık, iki torba tuz alabileceklerini umuyorlardı.

Az sonra, ellerinde birer iple Ningur ile Sungur geldiler. Yayları, mızrakları omuzlarına asılıydı. Torbalarında gerektiği an çekip alabilecekleri okları duruyordu. Yanlarına ayrıca biraz kurutulmuş et, biraz da kurutulmuş meyve almışlardı. Keçileri boynuzlarından bağlayıp yola koyuldular. Gidecekleri köy ol-

dukça uzaktaydı. Dere kıyısına inip kıyı boyunca hızlı hızlı yürümeye başladılar.

Hava çok güzel, çevreleri yemyeşildi. Az ileride ormana gireceklerdi. Yaban hayvanlarının gide gele bıraktıkları izlerden oluşan bir keçi yolunu izleyeceklerdi. Orman, Çatalhöyük halkına hep cömert davranmıştı. Onları avsız, meyvesiz bırakmamıştı. Ama tehlikeli sürprizlerle de doluydu orman. Yanlarında götördükleri keçilerin kokusu, yırtıcı hayvanları üstlerine çekebilirdi. Onun için, ormanı geçerken çok dikkatli olacaklardı.

Ningur bir ara dereden su içmek için durakladı. Tam su almak için avuçlarını suya daldırmıştı ki, gözüne kumların arasında duran, parlak, kıvılcı bir şey çarptı. Uzanıp aldı onu. Yumruk büyüklüğünde bir taşı bu. Gördüğü taşların hiçbirine benzemiyordu. Üstelik, o büyüklükteki bir taşla oranla çok ağırdı.

Su içmeyi bile unutmuştu. Sungur seslenmeseydi, orada saatlerce durup bu garip taşı inceleyebilirdi.

“Biraz acele etmezsek, gece yarısı dönmek zorunda kalırız...” diye bağırdı öteden Sungur.

Ningur, taşı torbasına attı. Bulduğu yeri unutmamak için çevreye dikkatlice baktı, sonra keşisini çekerek hızla arkadaşına yetişmek üzere yürümeye başladı.

Komşu köye geldiklerinde akşam olmak üzereydi. Keçiler yürüyüşlerini yavaşlatmış, bu yüzden iste-

dikleri kadar hızlı yürüyememişlerdi. Oysa onlar, akşama kendi köylerine dönebileceklerini düşünmüşlerdi.

Dereye yakın küçük bir tepenin üstüne kurulmuş, Çatalhöyük'ün yarısı kadar bir köydü burası. Keçileri evcilleştirmeyi henüz öğrenmemişlerdi. İki arkadaşın, arkalarında uysal uysal yürüyen iki keçiyle çıkagelmesi onları pek şaşırtmıştı doğrusu.

Köy halkı hemen çevrelerini sarıp keçileri incelemeye, iki arkadaş sorgulamaya başladılar.

"Evet, bunlar bildiğiniz, sürüler halinde dolaşan keçilerden," dedi Sungur.

"Hangi büyüyle uysallaştırdınız bunları?" diye sordu köylülerden biri.

O çağlarda insanlar, açıklayamadıkları her şeyi büyüyle ya da Tanrısal güçlerle açıklamaya çalışırlardı. Gök tanrısı öfkelendiği zaman, üstlerine yıldırımlarını gönderirdi onlara göre. Biri hastalansa, kötü bir büyü'nün etkisinde kalmış diye açıklanırdı hastalık. Böyle bir sürü boş inançları vardı.

"Büyü falan yok," dedi Ningur, "onları uysallaştırmadık. Evcilleştirdik. Şunlar gibi..." diyerek ortalıkta dolaşan köpekleri gösterdi.

"Onlar köpek," dedi bir başka köylü, "keçi evcilleşir mi?"

"Evcilleşir. Yavruyken yakalar, kendine alıştırıp beslersen, evcilleşir. Biz sığırları bile evcilleştirdik."

"O koca öküzleri mi? Biz mızrakla avlamak için

bile yanlarına sokulamıyoruz. Her seferinde birkaç avcı yaralanıyor. Siz canlı canlı nasıl yakaladınız onları?"

Torbasından iki ucuna taş bağlı sapanını çıkarıp gösterdi Ningur: "Bununla."

Ucuna iki taş bağlanmış ip parçasını alıp dikkatle inceleyen bir başka köylü, "Yalan söylüyor bu!" diye bağırdı. "Uçlarına taş bağlanmış bir ip parçasıyla sığır mı avlanırmış!"

"Nasıl olduğunu göstermemi ister misin?"

"Göster de görelim..."

Ningur, bulunduğu yerden otuz metre kadar öteye gönderdi adamı.

"Senin mızrağın bu kadar uzağa gider mi?"

"Gitmez."

"Öyleyse şimdi iyi bak..."

İpin ucundaki taşları havada hızla çevirip adama doğru savurdu. Üstüne doğru vınlayarak gelen taşlardan korkan adam, kaçmaya kalkıştıysa da geç kalmıştı. Ayaklarına sarılan ipin etkisiyle, bağırarak çimenlerin üstüne yıkıldı.

Köyün geri kalanı bu gösteriyi pek sevmişti doğrusu. Herkes kahkahalarla gülerken, Ningur yerde debelenen adamın yanına koşup ayaklarını sapanın ipinden kurtardı. Kolundan tutup kalkmasına yardım etti.

"Canın yanmadı değil mi?" diye sordu.

"Pek sayılmaz. Ama o ip nasıl öyle gelip..."

"Havada çevirdikçe hız kazanıyor, dokunduğu şeye de sımsıkı dolanıyor," diye açıkladı Ningur. "Yalan söylemediğimi anladın mı şimdi?"

Gülümseyerek dostça Ningur'un omzuna vurdu adam.

Az sonra, keçileri otlayabilecekleri bir yere bağlamış, köy halkına keçilerle sığırları nasıl evcilleştirdiklerini anlatıyorlardı. Gölgeleik bir yere oturmuşlardı. Köy halkının neredeyse tümü, iki arkadaşın çevresine toplanmıştı.

Ningur, avcılara iki taşlı sapanın nasıl yapıldığını, nasıl kullanıldığını gösterdi, ilerideki bir ağaca atış yaptırdı.

Genç avcılardan birkaçı, sapan fırlatmada kısa sürede ustalaşmışlardı. Hemen birer ip parçası bulup kendilerine sapan yaptılar. Bu, onlar için büyük bir yenilik, çok büyük bir kolaylıktı.

Akşam oluyordu. Köy halkı iki arkadaşın o gece köylerine konuk olmasını önerdiler. Geç olmuştu. Bu saatte yola çıksalar, gece yarısından önce kendi köylerine ulaşamazlardı. İki arkadaş o gece orada kalmaya karar verdiler.

Bir ara, genç avcılardan biri Sungur'un omzuna dostça vurarak, "Siz ikiniz, bu tıngırtı oyuncaklarıyla oynayacak yaşı geçmediniz mi?" diye sordu, "Hem bunlar niye bu kadar büyük. Küçükler daha iyi ses çıkarır diye bilirim ben..."

Otururken, yanlarına bıraktıkları yaylardan söz ediyordu genç avcı. Onları, çocukların tıngır tıngır ses çıkararak oynadıkları tıngırtı oyuncağı sanmıştı.

"Bak dostum," dedi Sungur, "bu, büyümlü bir tıngırtı oyuncağı. Bu, bir danayı gözünden vurur."

Keçinin büyümlü uysallaştırıldığını sandıkları için, şimdi Sungur'un da bu çocuk oyuncağı konusunda kendilerine şaka yaptığını sanmıştı köy halkı. Bu söze kahkahalarla gülerek karşılık verdi çevrede oturanlar.

"Hadi canım, kandırma bizi. Bu bildiğimiz tıngırtı oyuncağı işte," dedi içlerinden biri.

Sungur, yayını eline alarak ayağa kalktı, yirmi-yirmi beş metre ötedeki bir ağacı göstererek, "O ağaca dikkatle bakın şimdi," dedi, "sakın gözünüzü ayırmayın ondan."

Hepsi dikkatle ağaca bakarken torbasından gizlice çıkardığı bir oku, kimseye göstermeden yaya takıp ağaca fırlattı. Vınlayarak ağaca saplanan ok herkesi şaşırtmıştı. Hep birden ağacın yanına koştular. İçlerinden biri, ağacın gövdesine saplanan oku güçlükle çıkardı, "Gerçekten büyü bu!" diye bağırdı. "Bu kadar küçük ve ince bir mızrak, ağaca nasıl da saplanır?"

Teker teker hepsi oku ellerine alıp incelediler. Her kafadan bir ses çıkıyordu. Sonunda, tıngırtı oyuncağının gerçekten de büyülü olduğuna karar verdiler.

Ningur'la Sungur, kendilerini tutamayıp kahkahalarla gülmeye başlamışlardı.

Köylüler şaşkın şaşkın çevrelerinde toplandı. Biri, elindeki oku Sungur'a uzatarak, "Bu küçük mızrak nereden çıktı? Nasıl yaptın bu büyüü?" diye sordu.

Sungur bu kez, herkese göstere göstere, onların tıngırtı oyuncağı sandığı yaya ellerinden aldığı oku taktı, yayı iyice gerip bıraktı. Ok bir kez daha vınlayarak gidip aynı ağacın gövdesine saplandı.

Herkes şaşkınlık içinde bakarken, genç avcılardan biri koşup oku ağaçtan çıkardı.

"Yine sımsıkı saplanmış."

Oku Sungur'a verirken, "Bu küçük mızrak yoktu demin. Nereden çıktı?" diye sordu.

Keyifli bir kahkaha atarak torbasını gösterdi Sungur:

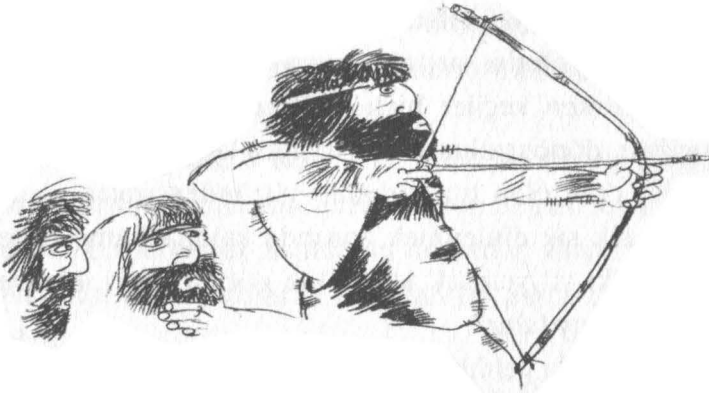
"Torbadan dostum."

Elini sokarak torbadan birkaç ok daha çıkardı. "Büyü sanasınız diye, siz ağaca bakarken, torbadan gizlice çıkardım onu."

Bu küçük şaka herkesi yeniden güldürdü. Ama, iki taşlı ip sapan karşısında şaşkınlığa düşenler, böylesine etkili, güçlü bir av silahı karşısında iyice şaşmışlardı. İki arkadaş, incelemeleri için onlara yay ve oklarını verdiler. Bu av silahının nasıl yapıldığını, nasıl kullanıldığını anlattılar.

Çok geç olmuştu. İki arkadaş, o gün yaptıkları uzun yolculuktan çok yorulmuşlardı. Çabucak yemeklerini yiyip kendilerine gösterilen yerde yattılar. Köy halkı ateşin çevresine oturmuş, geç saatlere kadar, o gün gördükleri iki etkili silahı, hayvanları evcilleştirme konusunda öğrendiklerini tartışırken, onlar çoktan uyumuştur bile.

Ertesi sabah erkenden tüm köy halkı ayakta idi. Herkes bizim iki kafadarı uğurlamaya gelmişti. Verdikleri çok değerli bilgiler karşılığında onlara, iki yerine dört torba tuz verdiler. Köy Başkanı ayrıca ödül olarak, onlara kış aylarında çok sıcak tutacak, ayı

postundan birer giysi armağan etti. Ama bir küçük dileği vardı: Ningur'un yayıyla bir ok atışı yapmak istiyordu.

Ningur hemen, yayını, torbasından çıkardığı oklardan birini uzattı Başkan'a. Oku yaya yerleştirmesine yardım etti.

Yaşlıca bir adam olan Başkan, yayı gerip de oku fırlatırken, heyecandan bir an elleri titredi. Kayan ok, ağaca doğru gideceğine, tepeye doğru yükseldi. Ok ters dönüp de aşağıya, üstlerine doğru düşmeye başlayınca, herkes dört bir yana kaçışarak dağıldı. Neyse ki kimseye bir şey olmadı. Ok yere saplandı.

"Başkan güneşe nişan almıştı, ama güneş çok uzakta. Benim okum oraya kadar gidemez!" diye gü-lerek bağırdı Ningur. Bu sözler Başkan'la birlikte tüm köy halkını güldürdü.

Keçilerin bakımı, nasıl bir ağıl yapılması gerektiği, dişi keçinin nasıl sağılacağı gibi konuları bir kez daha

anlatan bizim iki kafadar, sonunda tuz torbalarını, armağan giysilerini sırtlarına vurarak yola koyuldular.

Gelirken keçiler hızlı yürümelerini nasıl engellediyse, dönüş yolunda da, kolayca taşıyamayacakları kadar dolu olan tuz torbaları yüzünden yavaş yürümek, sık sık dinlenmek zorunda kaldılar. Ama köye en az iki yıl yetecek kadar tuz götürdükleri için de çok mutluydular.

Yarı yola geldiklerinde, kendilerini aramaya çıkan avcılarla karşılaştılar. Gece dönmediklerini görünce meraklanan Başkan, başlarına bir şey gelip gelmediğini öğrenmeleri, gerekirse yardım etmeleri için dört tane avcı göndermişti. Avcılar tuz torbalarını sırtlayınca, bizimkilere ayı postundan yapılma yeni kışlık giysilerini taşımaktan başka yapacak iş kalmamıştı.

Az sonra, Ningur'un o garip taşı bulduğu yere gelmişlerdi. O zamana kadar yaşanan şamata içinde torbasındaki taşı tümüyle unutmuştu Ningur. Hemen torbasından çıkarıp baktı. Kızıl bir ışıltı yayılıyordu taştan.

Köyün akıllı adamı olan Bilgin Amca'nın bir sözünü anımsadı:

"Bir yerde bir şey bulduysan, çevreyi araştır. Belki aynı şeyden, birkaç tane daha bulabilirsin," demişti Bilgin Amca.

"Siz gidin. Benim biraz işim var. Hava kararmadan gelirim," diye seslendi avcılarla Sungur'a. Zaten köye çok az kalmıştı.

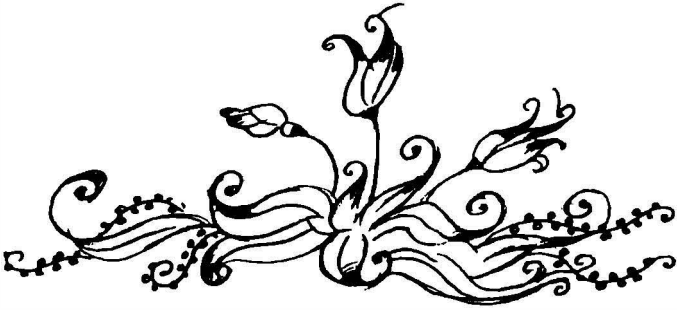
Dere kıyısına koştu, taşı bulduğu yerden yukarıya doğru, akıntının ters yönünde ilerleyerek suyun dibini dikkatle incelemeye başladı.

Suyun içinde o taşın benzer bir şey bulamamıştı ama, yirmi adım kadar ileride, suyun hemen kıyısında duran bir kaya parçasında bu taşlardan vardı. Büyük bir çakıl taşıyla vurarak kayadan iki parça daha kopardı.

Evet, torbasındaki taşın benzeriydi bunlar da. Kayadan koptukları yer, ıslık ıslık parlıyordu.

Bu iki parçayı daha torbasına atıp hızla köye doğru yürüdü.

2

Köy halkı, iki arkadaşı çok merak etmişti, ama iki yerine dört torba tuzla geldiklerini görünce de çok sevindiler. Başlarından geçenleri dinlediklerinde de, özellikle Başkan'ın, oku ağaç yerine göğe fırlatmasına pek bir güldüler.

Konuşulacaklar konuşulup bittikten sonra, hemen Bilgin Amca'nın yanına koştu Ningur. Ağabeyinin telaşlı halini gören Ninlil de, ilginç bir şey bulmuş olabileceğini düşünerek izledi onu.

Ningur, torbasından çıkardığı taşları gösterdi Bilgin Amca'ya. Taşları dikkatle inceleyen Bilgin Amca,

gençliğinde, güneşin doğduğu yöndeki dağda gezerken buna benzer taşlara rastlamış olduğunu anımsadı. Onun da ilgisini çekmişlerdi, ama ne olduklarını bilmiyordu.

Ertesi sabah yanlarına geldiğinde, Sungur, iki kardeşi ellerindeki kızıl taşlara bakarken buldu. Önerilerindeki üçüncü taşı da o aldı eline. Onun da daha önce gördüklerine hiç benzemeyen tuhaf bir taşıtı bu.

Sungur gidip bir balta aldı geldi. Taşın tam ortasına bir-iki kere vurdu. Taşın çeşitli yerlerindeki boz renkli kaya parçacıkları kopup döküldü.

Aynı yere baltasıyla birkaç kez daha vurunca, başka parçalar daha kopmuştu. Kızıl taş, kendisiyle aynı türden olmayan kaya parçacıklarını atıyor gibiydi.

Az sonra, kızıl taş kaya parçacıklarından tümüyle temizlenmişti. İşin ilginç yanı, Sungur'un vuruşlarına diremiyor, kırılmıyordu.

"Sanki büyüyor," dedi Ninlil.

Öteki ikisi sözlerini duymamış gibiydi. Sungur taşa baltayla vurmaya sürdürüyor, Ningur, sanki bakarak gizemini çözebilecekmiş gibi, gözünü ayırmadan taşa bakıyordu. Birden, uykudan uyanır gibi sıçrayarak, "Ne dedin sen?" diye sordu Ninlil'e.

"Sungur vurdukça büyüyor, genişliyor sanki."

O zaman Ningur, arkadaşının yaptığı işe daha dikkatle bakmaya başladı.

Her balta darbesi, kızıl taşın üstünde bir iz bırakıyordu. Odun olsaydı, oradan kesilip kopardı. Taş olsaydı, taş parçaları koparak çevreye saçılırdı. Bu ne kopuyordu ne de çevreye parça saçıyordu. Ninlil'in dediği gibi sanki genişliyordu.

Sungur'un önündeki kızıl taşı eline aldı. Baltayla vurulan yer incelmmişti.

Sungur, kendi kızıl taşını baltayla ezmeyi sürdürürken, Ningur da koşup ince, uzun bir taş bıçakla döndü. Bununla oyarak, kendi elindeki kızıl taşın orasında burasında bulunan kaya parçacıklarını temizlemeye başladı.

Ninlil'in canı sıkılmıştı.

"Ben sürülerime bakmaya gidiyorum," diyerek ayrıldı yanlarından.

Az sonra, "Oldu!" diye bağırdı Sungur.

"Ne oldu?"

"İkiye böldüm onu..."

Gerçekten de, kızıl taş ikiye bölünmüştü ama, iki parçası da epeyce genişlemişti doğrusu. Üstelik normal taşlar gibi küt bir biçimde ikiye bölüneceğine, tam bölündüğü yerde, alet yapmakta kullandıkları taşlarda olduğu gibi ince, keskin bir yüzey oluşmuştu. Balta darbeleri taşı inceltmişti.

Alet yapımında kullandıkları taşlarda, kopan parçaların köşeli izleri kalırdı, ama kızıl taşta bu yoktu. Yalnızca baltanın değdiği yerlerde küçük küçük çöküntüler oluşmuştu.

İkiye bölünen taşın bir parçasını Ningur, öteki parçasını Sungur aldı, incelemeye başladılar.

Balta darbeleriyle incelip kopan yer, taşın öteki bölümlerinden daha parlaktı; güneşin rengini andıran, sarımsı bir kızılığı vardı. Kesilen uç, balta darbelerinden ötürü pürüzlü, ama çok keskindi. Uçtaki en ince bölüm, biraz zorlanınca, sağa sola bükülebiliyor, büküldüğü gibi de kalıyor, kendi başına düzelmiyordu.

İki arkadaş, ellerindeki kızıl taş parçalarını uzun süre inceledilerse de hiçbir şey çıkaramadılar. Sonra, Ningur'un aklına bir fikir geldi. Dere kıyısına koşup düzgün yüzeyli iki büyük çakıl taşı bulup geldi. Yere bıraktığı çakıl taşının üstüne, kızıl taşı koydu. Öteki çakıl taşıyla da, kızıl taşa olanca gücüyle vurmaya başladı. Biraz sonra, darbelerin etkisiyle kızıl taş incelip genişlemişti.

"Bu taş üstüne vurulunca biçim değiştiriyor, yayılıp inceliyor!" diye bağırdı.

Bugüne kadar hiçbir katı cismin böyle bir özelliğini görmemişlerdi. Katı cisimler, büyük, sert bir cisimle, yeterince güçlü olarak vurduğunuzda kırılır, dağılırdı. Bu, kırılmıyordu; incelip genişliyor, biçim değiştiriyordu. Sungur'un baltayla vurarak yaptığı da, hep aynı yere vurduğu için, o bölgeyi incelterek kızıl taşı kırılmadan ikiye ayırmak olmuştu.

Bu buluşları iki arkadaşı çok heyecanlandırmıştı. Diledikleri yere sert, diledikleri yere hafif vurarak,

kızıl taş istedikleri gibi biçimlendirebileceklerini öğrenmişlerdi.

Sungur hemen koşup Bilgin Amca'yı çağırdı.

Yediği darbeler karşısında kırılıp dağılacak yerde, inceliş genişleyen bir taş kavramı Bilgin Amca'yı da çok heyecanlandırmıştı.

Sürüsünü denetleyip geri dönen Ninlil, onların kızıl taş çeşitli biçim ve büyüklükteki çakıllarla, baltalarla vurup incelemelerini izledi bir süre. Sonra, ikiye bölünen kızıl taşın yerde duran ikinci parçasını

gördü. Koptuğu yerde, pütürlü ama keskin bir yüzey oluşmuştu. Ağılın çitlerini onarırken kullandığı sırkaların ucunu sivriltmek için yaptığı gibi, kızıl taşın keskin yüzeyini de yandaki bir kayanın üstüne sürtmeyi denedi.

Kayanın üstünde, taşın ısıltılı, kızıl izleri kalıyordu. Sırkılar da taşa iz bırakırdı, ama ısıltılı olmazdı onlarınki.

Kızıl taşın önce bir yüzünü sürdü kayaya, sonra öteki yüzünü sürdü. Pütürler temizlenmişti. İncecik, keskin, pırıl pırıl parlayan bir yüzey belirmişti orada.

Parmağıyla şöyle bir dokunduğu anda, "Ay!" diye çığlık attı.

Parmağı kesilmişti.

Çığlığa dönen öteki üçü, Ninlil'in elindeki kızıl taşı görünce çok şaşırdılar. Şimdiye kadar kullandıkları her türlü kesici aletten çok daha keskin olduğu gözle bile görülebilen bir kızıl taş vardı Ninlil'in elinde.

Kimse, küçük kızın kanayan parmağını görmemişti bile. Bu ilgisizliğe alınan Ninlil, parmağını emerek hemen uzaklaştı oradan.

Ninlil'in taşa sürterek keskinleştirdiği yüzeyi, çevredeki her tür bitki ve dalda deneyen Bilgin Amca, "İşte!" diye bağırdı, "Bugüne kadar kullandığımız kesicilerin tümünden daha keskin bir alet. Üstelik onu döverek biçimlendirebiliyoruz. Kullandığımız kesici taşlar gibi parçalanıp dağılmıyor."

Hemen, daha uygun taşlar, daha değişik baltalar kullanarak, Ninlil'in keskinleştirdiği kızıl taşı iyice inceltip keskin yerin yanından ince bir şerit halinde kestiler. Taşlara vura vura, şeridin arka yüzünü düzeltip kütleştirdiler.

Ningur, rastlantıyla bakırı bulmuş; sonra da araştırmaya, öğrenmeye, olaylar arasında bağlantılar kurmaya meraklı bu dört kişi, biraz çaba, biraz da rastlantıyla ilk bakır bıçağı yapmışlardı.

Bilgin Amca, Ningur ve Sungur, şimdi, Ninlil'in bu kızıl taş parçasını (artık ona bakır diyelim isterseniz) nasıl bu kadar keskinleştirebildiğini araştırmaya başlamışlardı. Bir süre tartıştıktan sonra, boş yere zaman yitireceklerine, Ninlil'i bulmaya karar verdiler.

Kanayan parmağıyla ilgilenmedikleri için Ninlil öylesine kırılmıştı ki, uzun süre konuşmadı onlarla. Sonunda, Bilgin Amca'yı kıramayıp bakır parçasını nasıl keskinleştirdiğini anlattı.

Ucuna, sağlam bir odun parçasından sap yapılan ilk bıçak, ertesi gün Köy Başkanı'na armağan edildi.

Başkan, bu yeni kesici aracın keskinliğini, ne kadar kullanışlı olduğunu görünce, köy halkına, bu kızıl taşta rastladıklarında mutlaka Bilgin Amca'ya haber vermeleri gerektiğini söyledi; bu taştan yapılabilince çok alet yapılmasını istedi.

İnsanlık tarihinin maden çağı başlamıştı ama, bu işi yapanlar ne kadar önemli, ne kadar büyük bir adım attıklarını bilmiyorlardı bile.

3

O gün, birkaç avcı, yanlarına değişik boyda ve biçimde baltalar alarak, Ningur'un bulduğu kayayı parçalamaya gittiler. Kayayı baltalarıyla parçalayıp çıkan parçaları torbalara doldurarak köye getirdiler.

Bizimkilerin yaptıkları ilk deneylerden yola çıkan taşçı ustası, bakırı dövüp biçimlendirerek bıçaklar, baltalar üretmeye başladı. Ama, Ningur'un bulduğu kayadan çıkarılan bakır kısa sürede bitti.

Ningur, bir gün Bilgin Amca'ya giderek, gençliğinde gördüğü kızıl taşların yerini sordu.

"Bakırdan yapılma aletler hem çok kullanışlı, hem çok dayanıklı. Daha çok üretmeliyiz. Onun için daha çok bakırlı kaya bulmak zorundayız," dedi.

Bilgin Amca, anımsayabildiği kadarıyla bakırlı taşları gördüğü yeri tarif etti; "Ormanın seyreltiği bir bölge göreceksin. İşte oralarda, küçük küçük kızıl kayalıklar vardı," dedi Ningur'a.

Ertesi gün Ningur, Sungur ile iki genç avcı, doğudaki dağa doğru yola çıktılar. İki gün süren yolculuktan sonra dağa ulaştılar. Bilgin Amca'nın, "ormanın seyreltiği bölge" diye tanımladığı yere benzer bir yer yoktu dağda. Geçen zaman içinde, ormanın görünümünü tümüyle değişmişti.

Sungur en yüksek ağaçlardan birinin tepesine tırmanıp çevreye baktı.

"Yooook!" diye bağırdı aşağıya, "Ağaçların seyrelmiş olduğu bir yer göremiyorum."

Ningur bir an düşündükten sonra:

"Peki, ötekilerden daha genç, daha küçük ağaçların olduğu bir yer var mı?"

"Eveet!" diye bağırdı Sungur, "Oldukça ötede öyle bir bölge görüyorum."

"Orası olmalı. Demek ki zamanla orada da yeni ağaçlar yetişmiş."

Hemen oraya doğru yola koyuldular.

Aradıkları yeri bulmuşlardı. Bilgin Amca'nın sözünü ettiği bakırlı kayalar önlerinde duruyordu.

O gece orada konaklamaya karar verdiler.

Avcılardan biri, akşam yemeği için bir yabanhindisi avlamaya giderken, ötekiler de çalılardan yararlanarak geceyi geçirebilecekleri bir yer yaptılar. Hava karardığında, avcının getirdiği kocaman hindiden paylarına düşeni uzun çöplere geçirmiş, yaktıkları ateşte pişirerek yiyorlardı. Her birinin önünde, dört-beş tane çöp vardı.

İlk ısırdığı etin tam pişmemiş olduğunu gören Ningur, o et parçasını, bakırdan yapılmış ısıltılı bıçağının ucunda, ateşe uzattı. Çubuklardaki öteki etleri yerken, tümüyle unuttu o et parçasını. Etler yenmiş, yatmak için hazırlık yapılırken Ningur, bıçağını batırıp pişmesi için ateşe uzattığı et parçasını anımsadı. Et çoktan kömüre dönmüş olmalıydı, ama bıçağını ateşten alması gerekirdi.

Almak için uzandığında, çok şaşırdı. Et yoktu, ama bıçağı da yoktu. Tahta sapın ucunda ufacık bir bakır parçası kalmıştı.

"Hey!" diye bağırdı, "Bıçağım yok olmuş."

"Hindi yemiş olmasın?" diye gülerек sordu avcılardan biri.

"Yese yese, ateş yemiştir bıçağını," dedi gülerек Sungur.

Ateşten çıkan kırmızı kuşu anımsadı birden Nin-

gur. Bıçağını ateş yemişse, bu ateşin ona verdiği ikinci ders olacaktı. Bunu sabah araştırmaya karar vererek gidip yattı.

Sabah, bıçağı koyduğu yerde ateşin küllerini eşeleyince, eriyip tuhaf bir biçim alarak küllerin arasında donmuş olan bıçağının kalıntılarını buldu.

"Haklıymışsın," dedi Sungur'a, bıçaktan artakalan eriyip de donmuş bakır parçasını göstererek. "Bıçağımı ateş yemiş."

O gün, taşıyabilecekleri kadar bakırlı kaya parçaları toplayıp köye dönerlerken, Ningur, "Demek ki, kili pişiren ateş, bakırı da eritebiliyor," diye düşündü; bundan yararlı bir sonuç çıkarmaya çalışıyordu.

Torbalarını, artık bakırı dövüp biçimlendirmede de ustalaşmaya başlamış olan taşçı ustasının çalıştığı yere bıraktıktan sonra, bu yeni bilgiyi Bilgin Amca'yla paylaşmaya gittiler.

Bilgin Amca, elindeki dövme bakırdan yapılmış küçük bir bıçağı inceliyordu. Ningur bu işlenebilir taşı bulduğundan beri, günlerini yalnızca onu incelemekle geçiriyor, bakırdan başka ne gibi konularda yararlanılabileceğini bulmaya çalışıyordu.

Ningur elindeki erimiş bakır parçasını uzattı.

"Ateş, bıçağımı yedi," dedi.

Bilgin Amca, uzatılan şekilsiz şeyi dikkatle inceledi.

"Akıp giden su gibi yayılmış," dedi.

"Evet. Ateş, bakırı eritebiliyor."

Ningur'un bu sözü, Bilgin Amca'yı çok heyecanlandırmıştı. Bakır eritilebilirse, belki ondan başka türlü de yararlanılabiliirdi.

"Gel," dedi Ningur'a.

Pişmiş kilden küçük bir çanakla birkaç bakır parçası aldılar. Rüzgâr almayan bir yere, U biçiminde yerleştirdikleri üç taşın ortasında ateş yaktilar. Bakır parçalarını içine koydukları kabı ateşin üstüne sürdüler.

Az sonra, bakır parçaları kızarmış, güneş gibi parlamaya başlamıştı.

Birden, parçalardan birinin bir ucu hareketlendi. Bakır erimeye başlamıştı.

İlk parçanın hemen ardından, öteki parçalar da erimeye başladılar. Eriyen parçalar, top top oluyor, yapıştıkları kaya parçalarından kurtularak, çanağın dibine yuvarlanıyordu.

Çanağın dibinde yaygın bir top oluşmaya başlamıştı. Sağdan soldan titreyerek gelen minik toplar çarparak bu topun içine giriyorlardı. Ortadaki top, her gelen damlacıkla büyüyordu.

Yağmur yağdığında, suyu emmeyen kimi yaprakların üstünde yağmur damlacıklarının da böyle titreşerek kaydığını, yaprağın ortasında oluşan büyük su topuyla birleştğini daha önce de görmüştü Ningur.

Çanağa koydukları bakır parçalarının tümü eri-

miş, çanağın dibinde toplanmıştı. Kıp kızıl, kor gibi parlayan bu sıvıdan gözlerini ayıramıyordu Ningur. Uzun bir çubuğu bu kızgın sıvıya değdirdi. Çubuk kolayca sıvının içine battı; ama daha değer değmez de alev alev yanmaya başlamıştı.

“O kadar sıcak ki, bununla hiçbir şey yapılamaz,” dedi Bilgin Amca.

Ateşi söndürüp çanağı kenara çektiler. Soğumasını beklediler.

İçindeki pislikten, kaya parçalarından arınmış, büyükçe, pırıl pırıl bir bakır parçası vardı ellerinde şimdi. Taşçı ustası bunu daha iyi dövebilir, daha iyi biçimlendirebilirdi. Üstelik, küçük olduğu için kullanılamayan parçaları da birleştirebileceklerdi bu yolla. Bakırı eritmenin ne işe yarayacağını biliyorlardı artık.

Elindeki bakır parçasının altına bakan Ningur, şaşırdı. Bakırın üstü yuvarlak, altı düzdü. İçinde eritildiği çanağın biçimini almıştı. Belki bu da bir işe yarardı. Düşünecekti bunu.

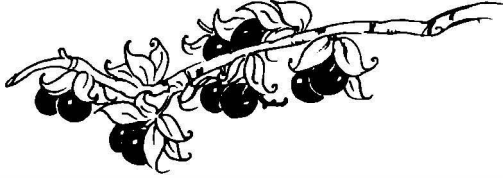
Bu pisliğinden temizlenmiş bakır parçasını gören taşçı ustası çok sevindi. Bundan, büyük, çok güzel bir balta yapabilirdi.

Ona bakırı nasıl erittiklerini anlattılar. Küçük bakır parçalarını bu yolla birleştirebileceğini, yabancı maddelerden ayırabileceğini söylediler.

Gerçekten de, o günden sonra taşçı ustası (isterseniz ona artık bakırcı diyelim) eriterek elde ettiği bakır parçalarını döverek çok daha düzgün, çok daha güzel aletler üretmeye başlamıştı.

Ningur'un kafasını kurcalayan bir soru vardı şimdi: Erimiş bakır, içinde bulunduğu kabın biçimini alarak donuyor, bu biçimi koruyorsa, bundan nasıl yararlanılabılırdi?

4

Ağaçlardaki çiçeklerin yerini meyveler almıştı artık. Çevredeki ağaçlarda meyve o kadar boldu ki bu yıl, dalları şimdiden aşağılara sarkmıştı hepsinin. Tahıl ektikleri küçük tarladan da ürün fışkırıyordu.

Altından geçtiği bir yaban şeftalisinin dalındaki, "Ye beni" der gibi bakan kocaman şeftaliyi görünce dayanamayıp kopardı Ningur. Eliyle ikiye ayırıp çekirdeksiz parçayı ağzına atacaktı ki, şeftalinin içi dikkatini çekti. Şeftalinin içinde, çekirdeğin izi vardı; en küçük ayrıntısına kadar.

Çekirdeği çıkardı. Öteki yarıda da aynı iz vardı.

"Tıpkı erittiğimiz bakırdaki çanağın izi gibi," diye düşündü. "Bakırı bunun içinde eritsek, çekirdeğin üstündekine benzer izler elde edebiliriz."

Sonra kendi de güldü bu düşüncesine. Kızgın bakır yakıp buharlaştırırdı şeftaliyi.

Şeftaliyi ağzına attı. Daha tam olgunlaşmadığı için, mayhoş bir tadı vardı şeftalinin. Yine de çok hoşuna gitmişti.

Ya şeftali ateşte erimeyen bir kap olsaydı? Ateşte erimeyen, yani, pişmiş kilden bir kap.

Aradığı çözümü bulmuştu.

Hemen köyün kap kacağını yapanların çalıştığı yere koştu. Kilden, içindeki boşluğu bir santimetre kadar olan, ince, uzun, ikizkenar üçgene benzeyen bir çanak yaptı. Çömlekçilerden, kendi yaptıklarıyla birlikte onu da pişirmelerini rica etti.

Ertesi gün, yaptığı tuhaf biçimli çanak hazırды.

Bakırcının yanına gidip yeteri kadar bakır parçası aldı. Geçen sefer, bakırı eritmek için Bilgin Amca'yla yaptıkları küçük ocakta bir ateş yaktı. İçine bakır parçalarını doldurduğu o tuhaf çanağı ateşin üstüne düzgünce yerleştirdi.

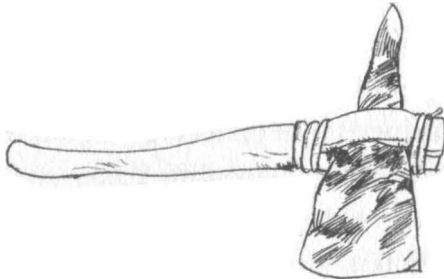
Çok geçmeden bakırlar erimeye başlamıştı. Sopa'nın ucunun alev almasına aldırmadan, eriyen bakırın içindeki kaya parçacıklarını elinden geldiğince temizledi. Erimiş bakır, çanağı ağız ağıza doldurana kadar içine bakır parçaları ekledi. Sonra ateşi söndürüp bakırı soğumaya bıraktı.

Bakırcının biçimlendirmek için dövmesine gerek kalmayan, bir ucu bıçak ucu gibi sivri, bir ucu da döverek ya da uygun bir kayaya sürterek keskinleştirebileceği kadar enli bir baltası olmuştu. Keskinleştirebileceği ucu önce uygun iki taşın arasında bir süre dövdü. Sonra sert bir kayanın üstüne sürterek ağzını iyice inceltti. İki taşın arasına yerleştirip üstüne vurarak orada bir çukurluk elde etti. Sapı buraya oturacaktı.

Şimdi yapacağı tek şey, bu aleti uygun bir sopaya bağlamaktı. Az sonra, elindeki ıslıl ıslıl baltayla Bilgin Amca'nın yanına gidiyordu.

Bilgin Amca, Ningur'un bulduğu bu yöntemi çok beğenmişti. Bakırcı, çömlekçilere istediği biçimlerde çanaklar yaptırıp bakırdan kolaylıkla bıçak, mızrak başı, ok başı dönebilirdi artık.

Hemen gidip bu buluşu bakırcıyla tartıştılar. Bakır ustası, çok daha hızlı çalışabileceğini, birbirinden çok farklı aletler yapabileceğini hemen anlamıştı. Üstelik kullandığı bakır parçalarının büyüklüğüyle sı-

nırlı kalmak zorunda da değildi artık. İsteddiği büyüklükte, istediği biçimde çanaklar yaptırıp bunları tekrar tekrar kullanabilirdi. Hemen oldukları yere oturup toprağın üstüne, kullanılabilecek araçların biçimlerini çizmeye başladılar.

Ningur'un baltası güzel olmuştu doğrusu. Ama daha ince yapılabilirdi. Bir de ortada, sapı bağlamak için oluşturduğu çukurluğun altında ve üstünde ikişer kertik olsaydı, sapı daha sağlam bağlanabilirdi. Bunu yapmak için de, çanağın kenarlarına, aralarında sapın girebileceği kadar boşluk bırakılan altlı üstlü dört çıkıntı yapmak yeterli olacaktı.

İnce uzun bir mızrak başı düşündüler sonra da. Balta için düşündükleri kertikleri, mızrak başının sap yerine koyacaklardı. Mızrak başı böylece mızrağın sapına sıkıca bağlanabilecekti. Sonra, ucuna tahta bir sap bağlanacak uzun bir bıçak yapmak geldi akıllarına.

Saatler süren bu tartışmalardan sonra çömlek ustalarından birini çağırıp yaptıkları çizimleri gösterdiler, nasıl şeyler istediklerini en ince ayrıntısına kadar anlattılar.

"Kolay," dedi çömlek ustası. "Yarın bunların her birinden üçer, dörder tane hazırlar, kuruturum. Üç güne kadar hepsi pişip hazır olur."

Bakır ustasına, kalıpları düzgün bir biçimde yerleştirip kolayca bakır eritebileceği özel bir ocak ge-

rekecekti. O gece geç saatlere kadar oturup bu ocağın nasıl bir şey olabileceğini tartıştılar.

Ertesi sabah erkenden kalkıldı. Ningur, dört genç avcıyla dağa bakır toplamaya gitti. Bilgin Amca'yla bakırcı da, birkaç gencin yardımıyla, taşlardan bir zemin hazırladılar. Sıcaklığın dışa yayılmasını önlemek için, bunun çevresini, kerpiç tuğlalardan yarım metre yüksekliğinde bir duvarla çevirdiler.

Artık yolu öğrenmiş olduklarından, Ningur'la arkadaşları kestirme yollardan giderek o gün akşam-üstü dağa ulaştılar. Hemen bakırların bulunduğu yere tırmandılar, kızıl kayaları parçalayarak bakır çıkarmaya başladılar.

Ningur'un baltasının sivri ucu çok büyük bir kolaylık sağlıyor, koca koca parçaları kayalardan zahmetsizce koparıyordu. Hava iyice kararana kadar hiç durmadan çalışıp topladıkları bakırları torbalarına doldurdular. Ertesi gün, akşam geç vakit köylerine dönmüşlerdi.

Büyük gün gelmişti. Bakırcının ocağına odunlar yerleştirildi. Çömlekçinin getirdiği kalıplar, içleri yeteri kadar bakır parçalarıyla doldurulup ısıyı en iyi alacakları biçimde, ocağın taşlardan örülmüş zeminine yerleştirildi. Sonra da odunlar tutuşturuldu.

Bütün köy halkı, onları izlemek üzere toplanmıştı.

Ateş gürül gürül yanıyordu. Bir süre sonra yavaşladı, sönmeye başladı ve söndü.

Kalıplardaki bakırın soğumasını beklemek zorundaydılar.

Herkes sonucu görmek için sabırsızlanıyordu.

Bir süre bekledikten sonra, kalın sopalarla kalıpları dışarıya çektiler.

Önce, küçük olan ok başları elle tutulacak kadar soğudu. Bunları teker teker kalıptan çıkarmaya başladı bakırcı. Işıltılı, sipsivri uçlu bir avuç ok başı. Herkes, daha yakından görebilmek için fırına sokuldu.

Sonra bıçaklar çıkarıldı kalıplardan. Köy halkı hayranlıkla bakıyordu. Sonra mızrak başlarına geldi sıra. En son da baltalara... Çömlekçi, kalıpları hazırlarken, işini çok iyi yapmıştı doğrusu.

Baltalar kalıptan çıkarılıp da öteki aletlerin yanına yerleştirildiği sırada,

"Ooo!" diye hayranlık içinde bağırdı köy halkı; daha önce bu kadar güzel şeyler görmemişlerdi.

Ningur, baltalardan birini alıp sapını bağladı, Köy Başkanı'na götürdü. Başkan baltayı çok beğenmişti doğrusu. Işıl ışıl baltayı havaya kaldırarak, "Bu, yaşamım boyunca gördüğüm en güzel şey," dedi. "Ama ben, ava çıkıp bu baltayı kullanamayacak kadar yaşlandım artık. Bu ilk bakır baltayı özel bir amaçla kabul ediyorum. Önümüzdeki günlerde, bu baltanın pek çok benzeri yapılacaktır. Bunun bir özelliği olsun. Bakırcı, bu baltanın üstüne, köyümüzün simgesi olarak bir öküz başı kazınsın. Bugünden sonra da, bu bal-

ta, Köy Başkanlarının baltası olsun. Benden sonra gelen Başkan, kendisinden sonra gelene, o da sonrakine versin bu baltayı. Bu ilk bakır balta, köyümüzün başkanlık simgesi olsun...”

Bu öneriyi tüm köy halkı büyük bir coşkuyla karşıladı. Bir tek Bilgin Amca karşı çıktı.

“Bu doğru olmaz,” dedi. “Çünkü, ilk bakır baltayı Ningur yaptı. Bu, ikinci balta. İlk balta başkanlık simgesi olacaksa, bu Ningur’un baltası olmalı. Başkan’a onu verelim, bu da Ningur’un olsun.”

Başkan’ın sözlerine karşı çıkmak pek alışılmış bir şey değildi, çünkü Başkan hep akıllıca sözler ederdi. Ama, Bilgin Amca doğru bir şey söylüyordu. Herkes Başkan’a baktı. Bu sırada Ningur, belindeki baltayı çıkarıp iki eliyle tutarak Başkan’a uzatmıştı.

Bir an düşünen Başkan, “Bana az önce verilen baltayı kişisel bir armağan olarak kabul ediyorum,” deyip elindeki baltayı kemerine soktu. Sonra, Ningur’un uzattığı baltayı aldı.

“Başkanlık simgesi, Bilgin Amca’nın önerdiği gibi, Ningur’un yaptığı bu ilk baltaya kazınsın. Bu balta da yine Ningur’a verilsin. Çünkü, benden sonra onun Başkan olmasını istiyorum. Bu isteğime karşı çıkan var mı?”

Ningur’un yüzü, bir anda kıpkırmızı olmuştu. Böyle bir şeyi hiç beklemiyordu.

Catalhöyük, herkesin eşit haklara, üretimden eşit

paylara sahip olduğu, gücünün, yeteneklerinin yettiği ölçüde üretip gereksindiği kadar tükettiği bir köydü. Zaten o çağda tüm köyler böyleydi. Yaşam koşulları bunu gerektiriyordu. Böyle bir durumda herkes düşüncesini söyleyebilir, başka önerilerde bulunabilir, başkanlığın kendisinin hakkı olduğunu ileri sürenler bile çıkabilirdi. Kalabalıktan çıt çıkmadı. Herkes birbirinin yüzüne baktı bir an. Sonra, çok yaşlı, ak saçlı bir adam öne çıktı, "Ama o daha çok genç," dedi.

"Ama hepinizden daha akıllı," dedi Bilgin Amca.

Başkan, başını sallayarak onayladı Bilgin Amca'nın bu sözünü. Herkes birbirinin yüzüne baktı bir kez daha. Kalabalığın ortasından bir ses yükseldi:

"Yaşasın Başkanımızı!.. Yaşasın gelecekteki Başkanımız Ninguuur!.."

Sungur'du bu bağırın. Herkes ona katıldı.

"Yaşasın Başkanımızı!.. Yaşasın gelecekteki Başkanımız Ninguuur!.."

Bu işten hoşnut olmayan tek kişi, kendisini bir sonraki Köy Başkanı olarak gören Başkan Yardımcısı olmalıydı, ama Başkan'ın bu seçimini o da doğru bulmuş, herkesle birlikte bağırıyordu. Gözler Ningur'u aradıysa da, o gece onu bir daha kimse göremedi. Başkan'ın sözlerini duyar duymaz kaçıp saklanmıştı. Böyle övgüleri, kutlamaları kaldıramaz, utanırdı o.

"Bu gece, bu yeni aletlerimizi bir şölenle kutlayalım," dedi Başkan.

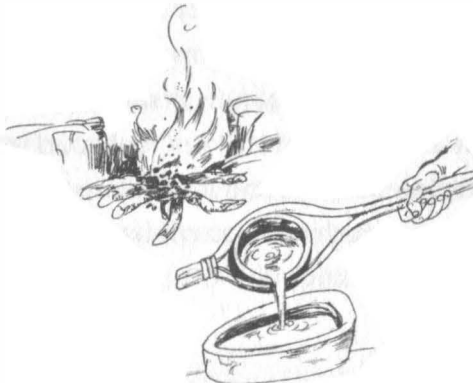
O gece, büyük bir şölen yapıldı. Yenildi, içildi, eğlenildi.

Şölen ateşi sönmeye yüz tutup herkes yatmaya gittiğinde ortaya çıktı Ningur. Küllenmeye başlamış korların önüne oturup düşünmeye başladı. Başkanlık, çok önemli bir görevdi. Bu görevin sorumluluklarını gereği gibi yerine getirebilecek miydi acaba? O çağda toplum, ancak, herkes en iyi yapabildiği işle görevlendirilirse varlığını sürdürebilirdi. Bir korku belirmişti içinde. Ama sonra, üstesinden gelemese, bu sorumluluğu daha yetkin birine, örneğin Bilgin Amca'ya ya da şimdiki Başkan Yardımcısı'na verebileceğini düşündü. Rahatladı.

Kuyruk sallayarak yanına gelen bir yavru köpeği okşadıktan sonra, uyumaya gitti.

Bakırcının döküm yoluyla ürettiği ilk aletler, artık iyice küllenen ateşin hemen yanındaki kayanın üstünde dizi dizi duruyor, yükselen ayın ışığıyla parlıyorlardı.

Ateşin ilk çocukları doğmuştu.

5

Gece geç yatmış olmasına karşın, o sabah yine erkenden kalktı Ningur. Kendisini kimselerin rahatsız edemeyeceği bir köşeye oturup düşünmeye başladı.

Yapılacak o kadar çok şey vardı ki daha. nce tekerleği, sonra arabayı bulmuştu, ama tekerlek de, araba da çok hantal ve ağırdı. İnsanlar bu aracı çekip bir yerden bir yere götürürken çok zorlanıyorlardı. Arabayı kzlere çektirmeyi denemişti. Çok güçlü olan öküzler, arabayı kolayca çekiyorlardı ama, yokuş aşağı inmek gerektiğinde, araba hızla hayvanların

üstüne gidiyor, arka ayaklarına çarpıp duruyor, hayvanları da yürüyemez duruma getiriyordu.

Sonra, sal vardı. Su üstünde salla gitmek kolaydı, ama suyun akıntılı olduğu yerlerde, ne yapsalar denetimden çıkıp devriliyordu sal. Yaptığı ilk ve tek sal, dere kıyısında bir ağaca bağlı duruyordu. Çocuklar, üstüne çıkıp suya atlamak için kullanıyordu onu şimdi. Bunlara benzer sorunları çözmesi gerekiyordu.

Ningur böyle oturmuş derin derin düşünürken, yanına Ninlil sokuldu sessizce. Elinde, pişmiş kilden, tuğlaya benzer bir şey vardı. Kolundan çekiştirdi Ningur'u:

"Senden bir şey istesem yapar mısın?"

Ningur, bir an çevreye boş gözlerle baktı, sonra kardeşini gördü.

"Ne dedin, anlamadım?"

"Senden bir şey istesem yapar mısın, dedim."

"Sevgili kardeşim ister de ben yapmaz mıyım? Söyle bakalım ne istiyorsun?"

"Bakırcıya, bu kalıplara bakır dökmesini söyler misin? Ama dikkatli olacak ve çok az bakır kullanacak."

Ningur, kardeşinin uzattığı şeye baktığında, yalnızca ince uzun çizgiler gördü.

"Nedir bu?"

"Annem için dikiş iğnesi. Sen hep erkekleri düşünüyorsun, oysa kadınların da öyle çok şeye gereksinimi var ki!"

Ningur bu kez daha dikkatlice baktı. Evet, gerçekten de dikiş iğnesi kalıplarıydı bunlar. Dikkatlice bakınca, iğneden ipliğin geçeceği göz bile belli oluyordu.

"Nasıl yaptın bunu?"

"Senin yönteminle; iz çıkararak. Önce dere kıyısından, çamurun en üstündeki, çok ince kilden oluşan katmanı elimle sıyrıp topladım. İyice düzelttikten sonra, annemin çeşitli iğnelerini alıp dikkatlice üstüne bastırdım. Sonra da, çömlekçilerden bunu pişirmelerini rica ettim. İşte böyle."

"Akıllı kardeşim benim!" diye bağırdı Ningur. "Bunu ben bile düşünemezdim..."

Ningur, kardeşinin kalıbını hemen bakırcıya götürdü. Bakırcı, o gün önceki kalıplarla birlikte Ninlil'in kalıbını da ateşe sürdü. Akşam, kalıplar iyice soğuduktan sonra, bir düzine kadar, değişik boy ve kalınlıklarda iğne çıkmıştı ortaya. Döküm nedeniyle oluşan çapakları dikkatle temizlediler. Annelerinin, kemikten yapılma iğnelerinden çok daha mükemmel ve kullanışlıydı bunlar. Üstelik kemik iğnelerin tersine, kolay kolay kırılmayacağı benziyorlardı.

Ninlil, metal dikiş iğnesini bulmuştu.

Anneleri bu işe çok sevinmişti. Ama, Ninlil'in bu buluşu, bakırcının işini neredeyse iki katına çıkarmıştı. Köyün tüm kadınları, kendileri için de iğne yapması için kapısını aşındırmaya başlamışlardı. İğne kalıbı

yapmak epeyi zordu. Üstelik bu kalıplar çoğu zaman ikinci kez kullanılamıyordu. Her seferinde yeni kalıp yapılması gerekiyordu.

“Merak etme,” dedi Ninlil, “ben sana yardım ederim. Kalıpları ben hazırlarım.”

Ninlil, artık bakımından sorumlu olduğu hayvan sürülerini bu işte ustalaşan öteki çocuklara bırakabiliyordu. Onlar da köpeklerin yardımıyla, sürüleri otlatıp herhangi bir sorun çıkmadan geri getirebiliyorlardı. Onun için tüm zamanını bu işe ayırabilirdi.

Önce, dere kıyısından, kilin en ince katmanını eliyle sıyırarak, toplayabildiği kadarını topladı. Çocuklardan birinin yardımıyla, topladığı kili, çömlekçilerin yanına götürdü. Üç gün süreyle, hiç durmadan iğne kalıpları hazırladı. Hazırladığı kalıpları güneşte kuruttuktan sonra, pişirtmek için çömlekçilere verdi. Dördüncü günün sonunda, yüzlerce iğne kalıbı döküm için hazırды. Bu kadar iğne, köydeki kadınların tümüne bol bol yeter de artardı bile.

“Olsun...” diyordu Ninlil, “artanlarla, komşu köylere gidenler değiş tokuş yaparlar. Oralardaki kadınların da bu iğnelere bayılacağına eminim.”

Ninlil, döküm işinde de bakırcıya yardım etti. Eli bu tür işlere yatkın olduğundan, küçük bakır parçalarını kalıptaki oyukların üstüne yan yana diziyordu. Üstelik o, küçük elleriyle, kocaman elleri olan bakırcıdan çok daha hızlı yapıyordu bunu.

O gün bakırcı, yalnızca Ninlil'in kalıplarını ateşe sürdü. Ningur, az öteye oturmuş, onları izliyordu.

Bakırcı, gereken ısıya ulaşabilmek için, ocağa sürekli olarak yeni odun atıyordu. Ama ısının büyük bir bölümü ocağın üstünden havaya gidiyordu.

Odun bulmak pek zor bir şey değildi. Hele Ningur'un bulduğu yeni baltayla, kurumuş bir ağacı kesip parçalamak çok kolaylaşmıştı. Ama yine de bu epeyce bir çaba gerektiriyordu. Hele odunların ocağın yanına taşınması, zaman alıyordu.

Ocağın üstü kapatılabilse, havaya giden bu ısı da ocağın içinde kalacağından çok daha az odun yakmak gerekecekti.

Ningur bunu düşünedursun, bakırcıyla Ninlil, soğuyan kalıplardaki iğneleri çıkarmaya başlamışlardı. Çıkan iğneleri içine koydukları çanak, bir anda ıslıl ıslıl parlamaya başlamıştı.

Haberi alan kadınlar az sonra ocağın başına üşüşmüş, sevinç çığlıkları atarak içi iğne dolu çanağı alıp götürmüşlerdi. Bu çanak, çocukların ulaşamayacağı bir yere konacak, isteyen, gerek duyduğu zaman, işini görecektir büyüklükteki bir iğneyi buradan alıp kullanacaktı.

Ninlil, iğnelerden on tanesini kendine ayırmıştı. Bunları Sungur'a verdi.

"Komşu köylere değiş tokuş yapmaya gittiğinde bunların yarısını bir kadına, yarısını da bir başka ka-

dına ver, onlardan büyük boyda iki ayrı renk kumaş al.”

“Ne yapacaksın o kumaşları?” diye sordu Sungur.

“Çömlekçilerle bakırcıya birer yelek diktireceğim. Armağan olarak. Bir de Ningur’a. Gerçekten işimi görecektir kadar büyük iki kumaşla gelersen, bir de sana diktiririm.”

“Anladım,” dedi Sungur.

Ninlil hemen ekledi:

“Ama bu konudan kimseye söz etmek yok. Söz mü?”

“Peki, söz.”

Bu sırada Ningur, ocaktaki ısı kaybını önlemenin yollarını düşünerek dalgın dalgın dolaşıyordu. Derenin kıyısına indiği sırada, sanki düş görüyormuş gibi, uzaktan gelen bir ses duydu:

Keloğlan'ın başını yağlaaariıız!..

Keloğlan'ın başını yağlaaariıız!..

Çocukların oynadığı fırın oyunuydu bu. Ningur da küçükken bu oyunu pek çok kez oynamıştı.

Önce, nemli kumdan büyükçe bir tümsek yapılırdı. Sonra bu tümseğin üstü çamurla örtülürdü. Kum tümseğin tümü, parmak kalınlığında çamurla kaplandıktan sonra, toz halinde kuru toprak getirilir, tüm-

seğın üstündeki çamura ova ova yedirilirdi. Bu, çamurun çabucak kuruyup sertleşmesini sağlardı. Kuru toprak, tümseği kaplayan çamura yedirilirken de, hep bir ağızdan,

Keloğlan'ın başını yağlaaariınız!..

Keloğlan'ın başını yağlaaariınız!..

diye bağrışılırdı.

Oyunun bir parçasıydı bu. Çamur iyice sertleşince, tam tepeye bir delik, rüzgârın estiği yöne de bir kapı açılırdı. Sonra da büyük bir özenle, içerideki kumlar dışarıya çekilirdi. Kumlar tümüyle çekildikten sonra, içeriye küçük küçük kırılmış çalı çırpı doldurulur, bunlar tutuşturulurdu. Az sonra tepedeki delikten ince bir duman tütmeye başlardı.

Oyunun en keyifli yanı buydu. Tüm çocuklar, tepesindeki delikten duman tüten fırının çevresinde, "Fırın yandııı! Fırın yandııı!" diye bağırarak koşmaya başlarlardı.

Ningur, gülümseyerek geçip gitmek üzereydi ki, ani bir kararla, çocukların yakınında bir yere oturarak, oyunlarını izlemeye başladı.

Aradığı çözüm bu olabilir miydi?

Evet. Böyle bir yapı, ısının dışarıya kaçmasını önlerdi. Ama çocukların yaptığı fırın, ne kadar büyük olursa olsun, kalıplardaki bakırı eritmek için küçük kalırdı.

Belki buna da bir çözüm bulunabilirdi.

Hemen yerinden fırlayarak çömlekçilerin yanına koştu. Çömlekçi ustası, sönmüş ateşten çıkaracağı birbirinden güzel çömleklerin soğumasını bekliyordu. Bunların arasında bakırcının kalıpları da vardı.

"Bakır eritirken yaşadığımız önemli bir sorun var," dedi çömlekçi ustasına. "Yaktığımız ateşten çıkan ısıнын çok büyük bir bölümü, hiçbir işe yaramadan havaya gidiyor."

"Bizde de aynı sorun var," dedi çömlekçi.

"Ben bu soruna bir çözüm bulmak için düşünerek dolaştığım sırada, fırın oyunu oynayan çocukların yanından geçtim."

"Fırın oyunu mu?"

Çömlekçi ustası, yaşlıca biriydi. Çocukluğunda kendisinin de oynamış olduğu bu oyunu bir anda anımsayamamıştı.

"Gelirsen gösteririm," dedi Ningur.

Ustayla birlikte çocukların yanına gittiler.

Çocuklar, fırının kumunu boşaltmışlar, içine doldurdukları çalı çırpıyı yakmaya hazırlanıyorlardı. Az sonra, yanan ocaklardan birinden getirdikleri ateşle çalı çırpıyı tutuşturmuşlardı. Tepedeki delikten ince bir duman yükseliyordu. Çocuklar, "*Fırın yandı! Fırın yandı!*" diye bağırarak fırının çevresinde koşmaya başladılar.

"Evet! İşte bu!" diye heyecanla bağırdı çömlekçi ustası. "İyi de, bu küçücük bir şey. Bizim işimize yarayacak boyutta bir fırını nasıl yapabiliriz?"

"Ben de sana onu sormaya gelmiştim. İşimize yarayacak kadar büyük bir fırını nasıl yapabiliriz?"

Onlar oturmuş, çocukların oyununu izleyerek bu soruya bir yanıt ararlarken, çocuklar fırının içini durmadan çalı çırpıyla doldurup ateşi canlandırıyorlardı. Sonunda beklenmedik bir şey oldu. İçi hızla kuruyan, dışı ise tam kurumamış olan fırının çatısı, içindekiyle dışındaki ısı farklılığı nedeniyle çatladı. Çöktü. Fırından geriye birtakım parçalar kalmıştı.

Ningur koşup bu parçalara baktı.

Bunları birleştirse, fırını yeniden oluşturabilirdi. Ama bunlar düzensiz parçalardı, birleştirmek çok zor olurdu. Peki, ya bir fırın düzenli parçalara ayrılıp sonra bu parçalar birleştirilse? Acaba bu yapılabilir miydi?

Bir bütün, parçalardan oluştuğuna göre... Bir ev yapmak için, kerpiç tuğlaları üst üste koymak gerekiyordu. Üstüne sazlardan bir dam gerekiyordu. Bir giysi yapmak için, uygun biçimde kesilmiş kumaş ya da deri parçalarını birleştirip dikmek gerekiyordu. Daha büyük parçaları birleştirerek, çocukların oyun fırınından daha büyük bir fırın da yapılabilirdi.

Ama nasıl?

Aklına gelen şeyi çömlekçi ustasına sordu:

"Şimdi ben böyle bir fırın yapsam, onu, şu gördüğün parçalar gibi, ama düzgün parçalara ayırsam; sen, kilden bu parçaların daha büyüklerini, çok daha büyüklerini yapabilir misin?"

"En azından yapmaya çalışırız," dedi çömlekçi ustası. "Sonucunu birlikte görürüz. Ama önce, iyi bir örnek gerekir bize."

"Tamam," dedi Ningur. "Size, işe yarayacağına inandığım bir örnek getireceğim."

Çömlekçi ustası işinin başına dönerken, Ningur az önce fırın oyunu oynayan çocukları yanına çağırdı. Onlara yapabilecekleri en büyük fırını yapmalarını söyledi. Kumdan oluşturdıkları tümseğin üstünü de, çamur yerine, kille kaplamalarını istedi.

Çocukların yapabildiği en büyük fırın, az önce yarken çatlayan fırının iki katı büyüklüğündeydi. Kısa sürede tamamlandı fırın. Tepesi delindi, kapısı açıldı. Çocukların, içerideki kumu boşaltmalarını önledi Ningur. Gidip çömlekçi ustasını getirdi.

“İşte sana küçük bir fırın.”

Çömlekçi ustası fırını dikkatle inceledi. Nerele-
rinden parçalara ayrılmasının uygun olacağını Nin-
gur’la tartıştı. Sonra, birlikte küçük fırını on altı par-
çaya ayırdılar, öylece kurumaya bıraktılar. Çömlek
ustası o parçaları, yapacağı büyük fırın için model
olarak kullanacaktı.

6

Fırının parçalarının kilden hazırlanması, pişirilmesi günler sürdü. Çömlek ustası, en alttaki parçalardan başlamış, teker teker tüm parçaların büyük boy birer benzerini yapmıştı. Kimi zaman parçalar birbirine uymuyor, yeniden hazırlanması gerekiyordu.

Tüm parçalar hazırlandı, pişirildi, bakırcı ustasının çalışmakta olduğu yerin yanındaki boş bir yerde, üst üste dizildi. Fırının yerden yüksekliği neredeyse bir insan boyundaydı. Tabanı büyük, yassı çakıl taşlarıyla döşenmiş, aralarda kalan boşluklar kille doldurulmuştu. Fırının parçaları arasında kalan küçük boşluklar da kille doldurulmuş, sonra üstünün tamamı kille sıvanmıştı. Ustalar üstünü kille sıvarken, çocuklar da koca fırının çevresinde koşarak,

Keloğlan'ın başını yağlaaarınız!..

Keloğlan'ın başını yağlaaarınız!..

diye bağırıyorlardı. Küçücük elleriyle yaptıkları ufacık fırınların, bambaşka bir amaçla, bu kadar büyüğünün yapılması onları çok heyecanlandırmıştı.

İçinde, ateşin yakılacağı yer ile kalıpların konacağı yerler ayrılmıştı. Çömlekçi ustası, kalıpların konması için bir tür raf düzeni geliştirmişti. Küçük kalıplar, bu rafların üstüne yerleştirilecekti. Zemindeki genişçe bir alan büyük kalıplar için hazırlanmıştı.

Çömlekçi ustası, fırının ağzına, yerde kaydırılarak yerine oturtulan, yarım çember biçiminde bir kapak bile yapmıştı.

Fırının üstünü kaplayan kil sıvanın tam olarak kuruması için, üç gün daha beklendi.

Sonunda beklenen gün geldi. Bütün köy oradaydı. Çömlekçi ustasıyla bakırcı ustası, ilk kez ateşlenecek fırının içine önce ateş için gerekli odunları yerleştirdiler. Herkes, odun taşıyarak buna yardım etti. Sonra kalıplar getirildi, büyük bir özenle fırın duvarındaki raflarla zemine yerleştirildi.

Her şey hazır olduktan sonra, bakırcı ustası, Ningur'u çağırdı.

"Bu senin buluşun. Onu ilk kez yakmak da senin hakkın olmalı, diye düşündük," dedi.

Böyle şeylerden hiç hoşlanmayan Ningur, bu konunun daha çok tartışılmasını önlemek için, "Peki," dedi, "yakarım."

Yandaki çömlek ocağında tutuşturduğu birkaç çırayı getirip odunların uygun yerlerine yerleştirdi. Odunların alevlendiğini görünce, fırının kapağını sürüp ateş için gerekli havanın girebileceği küçük bir aralık kalana kadar kapattı.

Tepedeki delikten önce yoğun bir duman çıktı. Sonra duman azaldı. İçerideki ateş yoğunlaştıkça, duman da inceldi, görünmez oldu. İçerideki ateş iyice harlanmıştı. Sıcaklık, fırının yakınında duranlara kadar yansiyordu.

Çocuklar bu kez, fırının çevresinde, "Fırın yandı!! Fırın yandı!!!" diye coşkuyla bağrışarak koşturmaya başladılar. Onların gündelik oyunlarından birinin çok büyük ölçeklisiydi bu. Onların buluşu olduğu bile söylenebilirdi.

Herkes sonucu heyecanla bekliyordu. Fırının yanmasından içine girilebilecek kadar soğumasına kadar geçen süre içinde kimse oradan ayrılmadı. Sonunda kapak açıldı. İçerisi hâlâ sıcaktı; ama kalıplar, bez ve deri parçalarıyla tutup çıkarabilecekleri kadar soğumuştü.

Kalıplarda bıçaklar, baltalar, mızrak başları, ok başları ıslıl ıslıl duruyordu. Bir seferde, her zaman kullandıkları odunun dörtte birini kullanarak, tam

beş kat daha çok kalıba bakır dökmüşlerdi. Üstelik bunlar daha iyi eridikleri için, eski dökümlere oranla çok daha düzgündüler.

Bakırcı ustası çığlıklar atarak, sevinç içinde hoplayıp zıplıyordu. Herkes mutluydu. Herkes gülüyor, çığlıklar atıyordu. Köyde böyle bir coşku hiç yaşanmamıştı o güne kadar.

O sırada, fırının önünde bir devinim başladı. Fırının başına çömlekçiler dolmuştu.

İki kişi odun taşıırken, ötekiler de biçimlendirilip kurutulmuş, pişirmeye hazırlanmış çömlekleri taşıyorlardı.

"Ateşini biraz daha az tutarsak, bu fırın bizim de işimize yarayabilir," dedi çömlekçi ustası, Ningur'a. "Sana söylemiştim. Bizim, kili pişirmek için yaktığımız ateşlerde de ısının çoğu havaya gidiyor. Biz de bu fırını bir denemek istiyoruz."

Taşıma işine herkes yardımcı oldu. Odunlar, çömlekler yerleştirildikten sonra, fırın yeniden yakıldı. Fırının köşesinde koşarak dönen çocukların, "*Fırın yandı!!! Fırın yandı!!!*" çığlıkları bütün köyü yeniden sardı.

Bakırcı ustası, yardımcıları ve çömlekçiler, kalıplardan yeni dökülmüş araç gereci çıkarıp türlerine göre bir kıyıya dizerken, fırın yeniden ısındı ve soğudu.

Saatler sonra, kapak açıldığında, çömlekçi ustası gözlerine inanamadı. Açık ateşte pişirmeye çalıştık-

ları çömlleklerin pek çoğu ısı farklılığı nedeniyle çat-larken, fırında pişenlerin hiçbirine en küçük bir za-rar gelmemişti. Üstelik, açık ateşte pişenlerin hepsi değişik renklerde olurken, fırında pişenlerin hepsi aynı kızılıktaydı.

Sevinme sırası, şimdi de çömllekçilere gelmişti.

Ningur bu büyük başarıdan ötürü çok mutluydu. Şimdi herkesin gelip onu bir kez daha kutlamaya baş-layacağını bildiği için, sessizce uzaklaştı oradan. Kalabalıktan uzakta, kimsenin kendisini bulamaya-cağı bir yere oturduğunu sandığı anda, birisi kolunu çekti. Ninlil'di bu.

"Ne istiyorsun? Beni rahat bırak," dedi kız kar-deşine.

"Hemen gideceğim," dedi Ninlil, asık bir yüzle. "Seni rahatsız etmek gibi bir niyetim yok. Ama bir şey sormak istiyorum."

"Hadi, sor da git. Yalnız kalmak istiyorum."

"Bu fırının daha küçüğü... desem ki, küçük bir çocuk boyunda olanı yapılsa... Köyün kadınları onun içinde ekmekleri, etleri, öteki yemekleri daha kolay pişiremezler miydi acaba?"

Ningur, can sıkıntısıyla, "Böyle aptalca bir soru da nereden çıktı şimdi?" diyerek Ninlil'i başından savmak üzereydi ki, yerinde sıçrayarak kardeşine döndü.

"Ekmeği, eti fırında pişirmek mi?"

"Aynı şey değil mi? Kadınlar da yemek pişirmek için ateş yaktıklarında, ısının çoğu havaya gidiyor. Ekmek yaparken önce bir yüzünü, sonra öteki yüzünü pişirmek için uğraşıp duruyorlar. Küçük bir fırın olsa da onun içinde pişirseler daha kolay olmaz mı? Koy ekmeği fırına, altı da pişsin, üstü de. Koy eti bir çömleğin içine, at fırına, altı da pişsin, üstü de."

"Ama gördün, fırın çok sıcak oluyor. Ekmeği de, eti de koysan, kömür olur çıkarlar."

Ninlil sinirlendi birden, "Sen beni hiç dinlemiyorsun!" diye bağırdı. "Küçük bir fırın diyorum. Ateşi de küçük olacak. Ekmeğin piştiğini görünce, bir sopayla çekip çıkarırsın. Et pişmişse, çömleği çeker çıkarırsın!"

"Haklısın. Bu yapılabilir. Bir deneyelim bakalım..."

Büyük fırını yapmayı başaran çömlekçiler için, küçüğünü yapmak çok daha kolaydı. Birkaç gün sonra, küçük fırın da yakılmış, köy kadınları ilk ekmeklerini pişirmeye başlamışlardı bile.

Ningur, onların coşku içinde bu küçük fırının kendilerine sağlayacağı olanakları bulmaya çalışmalarını izlerken, yanına Ninlil sokuldu:

"Sana söylemiştim. Bu köyde kadınların da bir sürü gereksinimi var. Kafanı biraz da onlar için yorabilirsin."

Gülerek yanıtladı onu Ningur:

"Onlar için sen yeterince düşünüyorsun. Ayrıca benim de düşünmeme gerek var mı?"

O gün, fırında pişen ekmekler de, etler de, öteki yemekler de her zamankinden çok daha lezzetliydi.

Akşam yemeğinden sonra, bu düşüncesi için herkes Ninlil'i kutlamak istedi, ama kimse onu bulamadı.

Ninlil, Ningur'un peşinden, bir türlü istendiği gibi kullanılamayan arabanın yanına gitmişti.

"Çekince geliyor. İtince gidiyor. Yokuş yukarı çıkarken bir sorunu yok. Ama yokuş aşağı giderken çekenlerin üstüne üstüne gidiyor. Bu sorunu çözmek gerek," diyordu Ningur.

Ninlil bir an düşündü, "Öyleyse, yokuş aşağı giderken, arabayı çekenlerden uzak tutacak bir düzenek geliştirmek gerekir," dedi.

"İyi ama nasıl bir düzenek olabilir bu?"

"Aklıma gelirse, söylerim."

Ninlil o gece düşünde, kamış çekme oyununu gördü. İki öbek çocuk, bir kamışın iki ucunu tutup asılıyorlardı. Amaç, kamışın öteki ucundaki çocukları, ortadaki çizgiden kendi yanlarına doğru çekmekti.

Ninlil gördüğü düşün ortasında bir yerlerde uyanı. Bu oyunun, arabanın sığırlar tarafından çekilmesiyle bir ilgisi vardı, ama ne olduğunu çözememişti. Yine de, belki bir işe yarar diye yan dönüp Ningur'u dürttü, "Kamış çekme oyunu," dedi ona.

"Ne?"

"Kamış çekme oyunu. Bunun arabayla bir ilgisi var, ama ne olduğunu şimdi bulamıyorum."

"Kamış çekme oyunu. İyi. Aklımda tutarım," diyerek döndü Ningur ve yeniden uyumaya başladı.

Ninlil de yatıp uyudu. Düş bitmiş, yerini derin bir uyku almıştı.

7

Ertesi sabah Sungur, beş arkadaşıyla birlikte, yaklaşık bir haftalık yolda olan komşu bir köye gitmek üzere yola çıktı. Yıllardır haberleşmedikleri bir köydü burası. Onlara götürecekleri bakırdan yapılmış bıçak ve baltalarla iyi bir değiş tokuş yapacaklarını, onlardan bolca kumaş, bolca kürk alacaklarını umuyorlardı. Yanlarında, evcilleştirilmiş sürüden bir erkek, bir de dişi keçi vardı. Ayrıca, Köy Başkanı'na armağan olarak bir yayla birkaç ok götürüyorlardı.

Sungur, Ninlil'in verdiği bakırdan dikiş iğnelerini de unutmamıştı.

Arkadaşlarını uğurlamak için erkenden kalkan Ningur, akşam yaşadığı, düş mü, gerçek mi olduğunu tam kavrayamadığı bir şeyi anımsamaya çalışıyordu.

Kimdi? Birisi ona bir şey söylemişti.

Kim, ne demişti?

Sungur ve arkadaşları, el sallayarak yürümeye başladılar.

Ningur, kendisine söylendiğini sandığı şeyi anımsamaya çalışarak geriye döndü. İçinde, bunun ne olduğunu mutlaka bulması gerektiği gibi bir duygu vardı.

Az sonra köy halkının tümü kalkmış, herkes gündelik işlerinin başına geçmişti. Ningur, hâlâ o şeyi anımsamaya çalışıyordu.

Sungur'la arkadaşlarının attığı her adım, onları, yollarının üstündeki tehlikeye biraz daha yaklaştırıyordu. Günlerdir karnını doyurabileceği bir av bula-mamış olan kocaman erkek bir dağ aslanı, tam gittikleri yönde homurdanarak dolaşıyordu. Genelde ne aslanlar ne de öteki yırtıcı hayvanlar, çok aç kalmadıkça insanlara saldırmazlardı, onların kokusunu aldıklarında, tehlikeli olduklarını bildikleri için uzaklaşıp giderlerdi. Ama bu dağ aslanı, tek başına bir sığır sürüsüne saldırmayı bile göze alabilecek kadar açtı.

Sungur, mızrağını baston gibi kullanarak yürü-

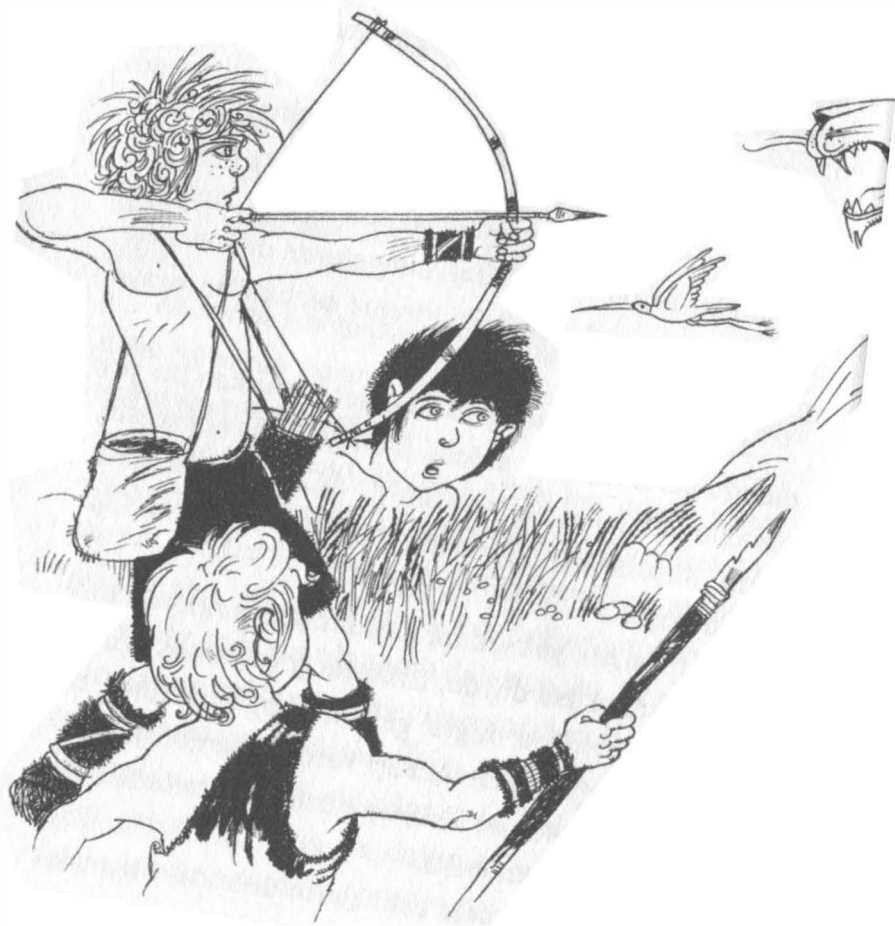
yordu. Onun da, arkadaşlarının da sırtında değiş tokuş için götürdükleri eşyalarla dolu kocaman, ağır torbalar vardı. Uzaktan bir yabanhindisi sesi geldi. Sungur hemen mızrağını omzuna asıp yayıyla okunu hazırladı. Sesi duyulan hindiye görür de avlayabilirse, o gün, yanlarında götürdükleri kuru etler yerine taze av eti yiyebilirlerdi.

Ninlil uyandığında, Sungur çoktan gitmişti. Ağabeyi de yoktu ortalıkta. Hemen, haberleşmek için kullandıkları ağacın yanına koştu. Ağacın dibinde, çöpten bir adam ve sazlıkları simgeleyen dikine çizilmiş çizgiler vardı. Belli ki Ningur sazlıkların oraya gitmişti.

Sazlıkları düşündüğü anda, gece uyurken bir şey olduğu geldi Ninlil'in aklına. Sanki bir düş görmüştü, ama ne olduğunu anımsayamıyordu. Bunun ne olduğunu düşünerek, ağabeyini bulmak üzere sazlığa doğru koştu.

Dağ aslanı, yüksek bir kayanın tepesindeydi. Birden insan kokusu duydu. Dikkatle çevreye baktığında gördü onları. Ona doğru geliyorlardı. Peşlerinde de tıngır mıngır yürüyen iki keçi vardı. İnsanlar tehlikeliydi, ama keçiler de aslanın gözünü karartacak kadar ağzını sulandırmıştı.

Sungur, az ötedeki çalılıkların önünde, olgunlaşmış tohumları yiyerek karnını doyuran hindiye görmüştü. Yavaşça ona sokulup okunu fırlatmaya hazır-

landığı sırada, kayalardan korkunç bir kükremeyle üstlerine doğru atılan aslanı gördü. Bir anda dönüp okunu fırlattı. Ok hayvanın boynuna saplanmıştı. Aslan, paldır küldür az ötelere yuvarlandı. Keçiler, korku içinde bağışıyorlardı.

Bunların hepsi, göz açıp kapayana kadar olmuştu.

"Yazık," dedi gençlerden biri, "hindiye elden kçırdık."

"Bir hindiye kaçırarak, bir dağ aslanıyla boğuşmaktan çok daha iyidir," dedi Sungur.

Arkadaşları gülererek onayladılar bu sözü.

İçlerinden biri, hemen aslanın postunu yüzdü. Post kokmadan çabucak kurusun diye tuzlanması gerekiyordu. Ama yeterince tuzları olmadığından, içini ince toprakla sıvadılar. Dönüşte bu postu Bilgin Amca'ya armağan etmeye karar verdiler. O çağda çok değerliydi aslan postu.

Önemli bir tehlikeyi atlatmış olmanın keyfiyle yürüdüler. Akşama daha çok vardı. Akşam yemeği için önlerine hindiden başka avlar da çıkabilirdi.

Ninlil, ağabeyinin yanına geldiğinde, Ningur rüzgâra uymuş dans eden sazlara bakıyordu.

"Ne düşünüyorsun?"

"Hiç. Sanki birinin söylediği bir şey vardı. Ne olduğunu anımsamaya çalışıyorum."

İkisi aynı anda anımsadılar.

"O sendin!" diye bağırdı Ningur, "Gece uyandırıp bana bir şey söyledin."

Ninlil de gördüğü düşü anımsamıştı.

"Kamış çekme oyunu," dedi.

"Ne olmuş kamış çekme oyununa?"

"Bilmem! Sanki arabayla bir ilgisi var."

Ningur, bu oyunun arabayla ne ilgisi olabileceğini düşünmeye başladı. Kamışın iki ucuna asılan çocuklar çekişip duruyorlardı. Oyunu gözlerinin önüne getirdi bir an. Amaç, karşı tarafı kendine doğru yürütmekti.

Öküz arabayı çektiğinde de amaç arabayı yürütmekti.

Çocuklar güçlü çekenlerin tarafına doğru yürüyorlardı, ama kamışın ucunu tuttuklarından, birbirlerine çarpmıyorlardı. Kamış onların birbirlerine yaklaşımlarını engelliyordu.

Oysa öküzleri arabaya bağladığı ipler, araba hızlandığında gevşiyor, arada bir engel oluşturmuyordu. Bu yüzden de araba gelip öküzlere çarpıyordu.

Demek ki uzunca bir sıırıktan böyle bir düzenek yapılabilirse yokuş aşağı inerken arabanın hızla gelip öküzlere çarpması önlenebilirdi.

Yavaş yavaş doğruldu oturduğu yerden Ningur.

"Haklısın," dedi. "Arabayla çok ilgisi var." Koşarak, yapıldığından beri doğru dürüst kullanılamamış olan arabanın yanına gitti.

Elbette Ninlil de peşinden geliyordu.

O gün akşama kadar hiç durmadan çalıştı Nin-gur. Önce arabayı inceledi. Sırığı nereye bağlaması gerektiğini belirledi. Sonra, öküzlerin boynuna nasıl bağlayabileceğini düşündü. Ormana koşup amacına uygun ince, uzun bir ağaç buldu. Ağacı kesip dallarını temizledi. İplerden kayıp kurtulmaması için, iki ucunda küçük birer çatal bıraktı. Öküzlerin boyunduruklarını tutturmak için, sağlam bir kalın dal daha buldu, temizledi. Bunları sırtlayıp arabanın yanına götürdü.

Önce, kısa dalı sıriğın ince ucuna, ipleri uçtaki çataldan çaprazlamasına geçirerek tam ortadan sıkıca bağladı. Sırığın öteki ucunu yine aynı biçimde arabaya bağladı. Gidip, daha önce öküzlerin iplerini arabaya bağlamak için deriden yapmış olduğı boyundurukları buldu. Bunları, sıriğın ucunda gibi duran dalın iki yanına sıkıca ilıştirdi.

Yaptığı şey işe yarayacak gibi görünüyordu. O ipleri son bir kez gözden geçirirken, Ninlil koşmuş, ağıla dönen sürüden iki öküzü önüne katıp getirmişti bile.

Boyundurukları hayvanların boynuna geçirip küçük bir sopayla dürterek yürüttüler. Araba tıngır mıngır yürümeye başladı.

Acaba bağlanan sırik, yokuş aşağı giderken de, düşündükleri gibi arabanın kaymasına engel olacak mıydı?

Ningur büyük bir heyecanla arabanın önüne geçip öküzleri köyün yan tarafındaki bayıra yöneltti.

Bayır aşağı inerken, arabanın yürüyüşünde hiçbir değişiklik olmamıştı. Boyunduruklar geriliyordu, ama sırık, arabanın hızlanıp öküzlere çarpmasını ön-lüyordu. Hayvanlar hiçbir güçlük çekmeden ilerli-yorlardı.

Ningur, bir sevinç çılgılığı atarak kardeşini arabaya oturttu. Birden çevreleri koşarak gelen çocuklar-la doldu. Çocuklar da çılgılık çılgılığa arabaya doluştular. Çocukların neşeli çılgınlıkları, büyüklerin de ilgisini çekmişti. Herkes elindeki işi bırakıp gülümseyerek çocukları izlemeye başladı. Köyün çevresinde bir tur attıktan sonra, Ningur arabayı Bilgin Amca'nın çalış-tığı yere doğru götürdü.

"Demek sonunda başardın," dedi Bilgin Amca gülerek.

"Evet!" dedi Ningur. "İşe yaradı."

"Benim de sana bir sürprizim olacaktı, ama sen benden önce davrandın."

Ningur heyecanından, Bilgin Amca'nın yapmakta olduğu şeyi görmemişti bile. Önünde, içi dolduğu zaman iki kişinin güçlkle kaldıracabileceği büyüklükte iki sepet duruyordu. Merakla sepetlere baktı.

"Ne olacak bunlar? Yiyecekleri depolamak için mi?"

"Arabayı yerine götür de gel," dedi Bilgin Amca,

muzip bir gülümsemeyle. Ningur arabayı yerine götürürken de, arkasından seslendi: "Gelirken öküzlerden birini de getir!"

Ningur hiçbir şey anlamamıştı. Ama doğrusu çok meraklanmıştı. Az sonra, öküzlerden birisiyle birlikte geri döndü.

"Kaldır bakalım şu sepetlerden birini," dedi Bilgin Amca.

Kendisi de öteki sepeti kaldırdı.

Ningur, sepetlerin sağlam deri kayışlarla birbirine bağlanmış olduğunu o zaman gördü. Yine bir şey anlamamıştı.

"Öküzün arkasına geçelim," dedi Bilgin Amca. "Sen bir yandan, ben bir yandan sepetleri kaydırıp öküzün sırtına oturtalım."

Kayışlar, tam öküzün sırtına oturacak biçimde yapılmıştı. Sepetler, hayvanın iki yanında sallanıyordu.

"Bunlar ne işe yarar dersin?"

Ningur ancak o zaman anladı.

"Yük taşımaya!" diye bağırdı.

"Senin araban kadar çok yük taşıyamaz, ama arabanın giremeyeceği her yere girebilir, dağlara, tepelere kolayca tırmanabilir," dedi Bilgin Amca, gülererek.

"Yaşasın!" diye bağırdı Ningur. "Artık sırtımızda yük taşımak yok."

Birden durdu, gülümseyerek, "Keşke," dedi "bunu dün tamamlasaydın."

"Niye o?"

"Sungur'la arkadaşları onca yükü sırtlarında taşımak zorunda kalmazlardı."

8

Sungur’la arkadaşları o gün akşama kadar, başka bir tehlikeyle karşılaşmadılar. Hava kararmaya yüz tuttuğu sırada rastladıkları küçücük bir mağarada gecelemeğe karar verdiler.

İçlerinden biri avlanacak bir şeyler bulma umu-
duyla dere kıyısındaki sazlıkları dolaşırken, ötekiler
çevrede bulunan kuru odunlardan toplayıp ateş yak-
mak için hazırlık yaptılar.

Keçileri, mağaranın iç tarafına, yere çaktıkları ka-
zıklara bağladılar. Önlerine taze ot koydular.

Avlanmaya giden arkadaşları eli boş döndü. Hiç
yakınmadan torbalarındaki kurutulmuş etlerden ye-

diler. Mağaranın önüne, yırtıcı hayvanların sokulmasını önlemek için büyükçe bir ateş yakıp hemen uyudular.

Uzun ve yorucu bir gün geçirmişlerdi.

Gece olaysız geçti. Sabah ilk uyanan Sungur oldu. İlk iş olarak keçiler için taze ot toplayıp önlerine koydu. Sonra arkadaşlarını uyandırdı. Birkaç parça kurutulmuş meyve yiyip hemen yola koyuldular. Yolları çok uzundu. Ama bu yolculuk hepsinin de hoşuna gidiyordu. Yol boyunca yepyeni şeyler görüyor, yepyeni şeyler öğreniyorlardı.

O gün çok hızlı yol aldılar. Akşamüstü, kıyısını izleyerek gittikleri dereninküçük bir gölet oluşturduğu yerde konakladılar. Kayaların arasında, o geceyi geçirebilecekleri korunaklı bir yer bulduktan sonra, arkadaşları odun toplayıp gece için hazırlık yaparken, Sungur da, Ningur'un buluşlarından biri olan oltayla gölette balık avlamaya gitti.

Balıklar kurutulmuş eti pek sevmiyorlardı. Yem olarak başka bir şey bulması gerekiyordu. Bir gün köyün az ötesindeki sazlıkta gezinirken, balıkların, sazların dibine düşmüş bir salyangozun üstüne nasıl üşüşüklerini görmüştü. Bu, iyi bir yem olabilirdi.

Çimenlerin arasında biraz arandıktan sonra, dört-beş tane kocaman salyangoz buldu. Göletin kıyısına gelince, hemen birinin kabuğunu kırdı, oltasına takıp suya fırlattı.

İlk yakaladığı balık fena sayılmazdı. Böyle birkaç tane daha yakalarsa, o akşam hepsinin karnı doyardı. Şansı iyi gidiyordu doğrusu. Kısa sürede ikinci balığı da yakalamıştı. Oltasını üçüncü kez suya attığında, ne olduğunu anlayamadı. Olta suya girer girmez, kolunu ağrıtabak kadar güçlü bir biçimde çekilmişti. Sungur, neredeyse suya yuvarlanacaktı.

Hemen davranıp oltanın ipini çekmeye başladı. Kopacak kadar gerilmişti ip. Kopmaması için suya doğru ilerledi. O anda, suyun yüzü dalgalandı. Balığın sırtı, suyun yüzüne çıktı. Çok büyük bir balıktı bu. Zorla çekmeye kalksa, ipi koparabilirdi.

"Tungar! Mızrağını kap da gel!" diye bağırdı Sungur.

Sungur'un tehlikede olduğunu sanan arkadaşlarından üçü birden ellerinde mızrakları, yıldırım gibi geldiler. Sungur bu arada beline kadar suya girmişti. Balık, ipi gevşetince kıyıya doğru geriliyor, gerdiği zaman birkaç adım ilerliyordu.

"O da ne?" dedi Tungar.

"Balık. Çok büyük bir balık. Suyun üstüne çıktığında mızraklayın onu."

Balık yine ipi gevşetmişti. Sungur hızla kıyıya doğru yürüdü. İp yine gerginleşti.

"Hazır olun! Şimdi onu suyun yüzüne çıkmaya zorlayacağım!" diye bağırdı Sungur.

Sonra da oltanın ipine asılmaya başladı. İp elinin derisini sıyırmıştı. Parmaklarından kan sızıyordu.

Balık ansızın, şimşek gibi havaya fırladı. Aynı anda, üç mızrak birden sırtına saplandı.

Balık suya düştüğü anda, Sungur'un elindeki ip de gevşemişti. Kolayca çekti balığı kıyıya.

Gözlerinin hemen altında iki uzun duyargası olan, kocaman ağızlı, kocaman gözlü bir balıktı bu. Büyük olasılıkla, bugün bizim "yayınbalığı" dediğimiz balığın atasıydı. Neredeyse bir kulaç uzunluğundaydı.

"Buna benzer bir balık görmemiştim bugüne kadar," dedi gençlerden biri.

"Böyle büyük bir balığı ben de ilk kez görüyorum," dedi Tungan.

"Yetişmeseydiniz, beni çekip götürebilirdi," dedi Sungur.

Kanayan ellerini suya sokup yıkadı.

Tungan eğilip balığın ağzındaki oltayı çıkarmak istedi, "Hey! Buraya bakın!" diye bağırdı heyecanla.

Balığın ağzındaki oltanın ucunda ikinci bir balık duruyordu. Küçük bir şeydi. Anlaşılan, o, Sungur'un attığı zokayı, büyük balık da onu yutmuştu.

"Büyük balığı yakalayan Sungur değil, bu küçük balıkmış. Anlaşılan, o, Sungur'dan daha usta bir avcıymış," dedi gülerek Tungan.

Bu söze hep birlikte kahkahalarla güldüler.

Gençlerden iki tanesi balığı kumların üstünde temizleyip parçalamaya başladığı sırada, üçüncüsü ateş yakmaya koştu. Sungur da, kanayan elini geniş yapraklarla sardı.

Az sonra ateş yakılmış, parçalara ayrılan balık kamp yerine taşınmıştı.

Önce Sungur'un yarasının üstüne kül serptiler. Biraz canı yandıysa da kül, yaralarının kanamasını durduruverdi. Sonra da balığın etinden büyük parçaları dallardan yaptıkları şişlerin ucuna geçirip ateşte pişirmeye başladılar. Balığın ancak dörtte birini yiyebildiler. Dörtte üçü yandaki kayanın üstünde duruyordu.

Tungar, defne ağacına benzer, yağlı, hoş kokulu bir ağacın yapraklarından topladı. Yeterince yaprak topladıktan sonra, ucu çatallı, uzun, kalın iki dal kestti. Bu dalları, çatalları yukarıda kalacak biçimde, ateşin iki ucuna dikti. Kestiği üçüncü dala, kalan iki balığı, büyük balığın parçalarını, şişe geçirir gibi geçirdi ve bu dalı iki çatalın üstüne yerleştirdi.

Tungar, ateşin üstüne, topladığı kokulu yapraklardan koydu. Hoş kokulu bir duman yükselmeye başladı ateşten. Bu duman ve alevleri sönmüş olan ateşin ısısı, balık parçalarını birkaç saat boyunca tüt-süleyerek yavaş yavaş pişirecek, etlerin uzun bir süre bozulmadan korunmasını sağlayacaktı.

Dallara geçirdikleri balık parçaları nar gibi kızarmıştı. Ortalık mis gibi balık kokuyordu.

Kamp ateşini, iki kayanın oluşturduğu bir üçgenin önünde yakmışlardı. Önlerine yiyebilecekleri kadar taze ot konmuş keçiler, kayaların dibine bağ-

lanmıştı. Altı genç de, ateşle keçilerin arasında kalan boşluğa kendileri için kuru otlardan yatak hazırlamışlardı. Ertesi sabah erkenden yola çıkacakları için, karınlarını doyurur doyurmaz yatıp uyudular.

Ortalık mis gibi balık kokuyordu. Dumanda tüt-sülenmekte olan balık parçalarının kokusu, çok hafif bir esintinin de etkisiyle, giderek daha geniş bir çevreye yayılıyordu.

Bu kokuyu, önce, ormanın derinliklerinde avlanmaya çıkmış olan kocaman bir erkek ayı duydu. Havayı koklayarak, kokunun geldiği yöne doğru yürümeye başladı.

Kokuyu duyup da ağzı sulanan ikinci hayvan, ormanın bir başka köşesinde av arayan kazma dişli bir aslandı. Aıştığı türden olmasa da, et kokusuydu bu. O da kokunun geldiği yöne doğru yürümeye koyuldu.

Balık kokusu, kampın kurulduğu kayalığın gerisindeki tepeye tırmandığındaysa, o gün peşine düştüğü avların tümünü elinden kaçırarak, açlıktan karnı gurdayan çok iri bir sırtlanın ağzını sulandırdı. O da, olanca hızıyla tepeden aşağıya inmeye başladı.

Gelen yırtıcı hayvanların kokusunu alan keçiler huysuzlanıp tepinmeye başladılarsa da, o günün yorgunluğuyla derin bir uykuya dalmış olan gençlerden hiçbiri duymadı bunu.

Önce, havayı koklayarak ayı geldi kamp yerinin önündeki alana. Keçiler korkuyla melemeye başladılar.

Keçilerin sesini duyan kazma dişli aslanla sırtlan, daha bir heyecanlanıp üç sıçramada aynı alana geldiler, kendilerini koca ayının karşısında buldular.

Keçiler artık çığlık çığlığa bağıryorlardı. Ne olduğunu anlayamadan yerlerinden fırlayan altı arkadaşın, keçilerin bağirtisi arasında duydukları ses, avlarını ötekilere kaptırmamak için birbirine saldıran üç yırtıcı hayvanın homurtuları oldu. Hemen oklarına, mızraklarına sarıldılar. Ama karanlıkta hiçbir şey göremiyorlardı.

"Şu ateşi canlandırın!" diye bağırdı Sungur.

"Önce balıkları kaldıralım!" diye bağırdı Tuncar.

İki kişi balıkları ateşin üstünden kaldırırken ötekiler, küllenmeye başlamış ateşi çalı çırpılarla canlandırdılar. Alevlerin ışığında gördükleri şey tüyler ürperticiydi.

Sırtlan, aslan ve ayı birbirlerine saldırmış, alt alta, üst üste boğuşuyorlardı. Geceyi, üçünün tüyler ürperten kükremeleri doldurmuştu. Bu kükremelere, keçilerin çığlıkları karışıyordu. Ateş iyice canlanmıştı artık. Şimdi her şeyi daha rahat görebiliyorlardı.

"Sakin kımıldamayın yerinizden," diye fısıldadı arkadaşlarına Sungur. "Oklarınızı da, mızraklarınızı da hazır tutun."

Boğuşma çok uzun sürmedi. Birbirlerini yeterince hırpalamış olan aslanla sırtlan, ayının iki sert vuruşuyla yere yuvarlandılar.

"Oklayın onları!" diye bağırın Sungur, aynı anda, şimşek gibi fırlayarak mızrağını ayının göğsüne sapladı.

O daha ayıya ulaşmadan, arkadaşlarının okları üç hayvana birden saplanmıştı bile.

Çok büyük bir tehlike atlatmışlardı. Ama üç tane de değerli hayvan vurmuşlardı. Ateşi iyice canlandırıp ölü hayvanları ateşin yanına çektiler, postlarını yüzmeye başladılar.

Hayvanların postunu yüzüp içini ince toprakla sıvadıktan sonra tartışmaya başladılar.

Sırtlanla aslanın etleri bir işe yaramazdı, ancak köpekler yerdı onları. Ama bu kocaman ayının eti, tüm Çatalhöyük halkının bir haftalık et gereksinimini karşılamaya yeterdi. Bunu böylece ortada bırakıp gitmek çok yanlış olurdu. Asla bağışlanamazdı.

Sonunda, elleri yaralı olduğu için fazla yük taşıyamayacak olan Sungur'u keçiler ve götürdükleri eşyalarla birlikte orada bırakıp ayının etlerini ve postları köye götürmeye karar verdiler. Taşıyacakları yük daha az olacağı, keçilerle de uğraşmak zorunda kalmayacakları için, köye bir günde ulaşabileceklerini hesaplıyorlardı.

Ertesi sabah ilk iş olarak, Sungur'la keçiler için daha korunaklı bir küçük kovuk buldular. Komşu köye götürdükleri eşyalarla keçileri oraya taşıdılar. Elbirliğiyle çevreden, Sungur'a üç gün yetecek kadar

odun topladılar. Gelebilecek yırtıcı hayvanlara karşı Sungur'un koruyucu bir çit hazırlayabilmesi için, dere kıyısından birkaç öbek kamış kesip getirdiler. Bunların hepsi, yarım saatte tamamlanmıştı. Bundan sonra, parçalara ayırdıkları ayının etleriyle, tütsülenmiş balık etlerinin bir bölümünü, postları sırtlanan beş arkadaş, zaman yitirmeden yola koyuldular.

"Biz gelene kadar çok dikkatli ol!" diye bağırdı giderken Tungar.

"Siz de dikkat edin, sırtınızdaki etlerin kokusuyla pek çok yırtıcı hayvanın dikkatini çekebilirsiniz. Okunuz, mızrağınız her an hazır olsun," diye uğurladı onları Sungur.

Daha arkadaşları gözden kaybolmadan, kamışları yaklaşık birer buçuk metre boyunda kesmeye başladı. Birer uçlarını sivriltti. Sivri uçları üstte kalacak bir biçimde, hepsini toprağa gömdü. Mağaranın önünde, sivri uçlu kamışlardan, öne doğru eğik iki yarım çember oluşturmuştu. Böylece kendisini de, keçileri de yırtıcı hayvanların saldırısından koruyacak bir çit yapmıştı. Çiti hazırlarken elleri çok acımıştı, ama değmişti doğrusu.

Çit biter bitmez, keçilere iki gün yetecek kadar taze ot, yonca topladı. Dere kıyısından su torbasını doldurdu. Kendisine günlerce yetecek kadar tütsülenmiş balığı, kuru meyvesi, kurutulmuş eti, çitin hemen arkasında, yeterince odunu da vardı. Yayı, okları,

mızrağı her an elinin altındaydı. Arkadaşlarının dönüşünü güven içinde bekleyebilirdi artık.

Onların dönüşüne kadar, boş boş oturamazdı ama. Kendini oyalayacak bir şeyler bulması, bir şeyler yapması gerekiyordu.

Gözüne, akşam kamp kurdukları yerin önünde yatan postu yüzülmüş aslanla sırtlanmişti.

Akşam olunca onların kokusu, çevredeki tüm yırtıcı hayvanları bulundukları yere toplayacaktı. Onları gömmek gerekiyordu. Tek başına pek de kolay olmayacaktı bu iş. Şimdi başlarsa, akşama kadar ancak bitirirdi.

"Oyalanacak bir şey arıyordun," diye düşündü,
"hadi çukur kaz da oyalan."

Can sıkıntısıyla ağır ağır kalktı yerinden.

Ansızın bir düşünce belirdi kafasında.

Keyifli bir kahkaha attı.

"Bütün buluşları Ningur yapacak değil ya!"

Aslanla sırtlanın kokusunun, yırtıcı hayvanları
oraya çekmesinden yararlanabileceğini düşünmüştü
Sungur. Onları yem olarak kullanabilirdi.

Keyfi yerine gelmişti. Hızla çalışmaya koyuldu.

9

Kış aylarında, karın üstüne ilmekli iplerden kaplan kurup ilmeğin ortasına buğday taneleri koyarak kuş ve tavşan avlarıydı. Karın üstündeki ulaşılması kolay yemi gören hayvanlar, karınlarını doyurmaya geldiklerinde, ilmeğe takılıp kaçamazlardı. Bu yöntemle, tilki ve kurt bile avlamışlardı.

Aynı yöntemle kaplan kurup taze et kokusuna gelen yırtıcı hayvanları yakalamaya çalışacaktı Sungur. Buğday taneleri yerine, yem olarak, hayvanların etlerinden yararlanacaktı. Bu iş için, taşıdıkları torbaları bağladıkları iplerden yararlanabilirdi. Bol bol ip vardı yanında.

“Önce bu iki hayvanı ormana götürmeli,” diye düşündü.

Hayvan ölülerini sürükleyerek, bulunduğu yerden epeyce ötede, ağaçlarla çevrili küçük bir alana götürdü. İkisini de dörder parçaya böldü. Etleri, birbirinden uzak sekiz ağacın yanına taşıdı. Her ağaca, uçlarına geniş ilmekler yaptığı ikişer ip bağladı. İlmekleri et parçalarının çevresine öylesine yerleştirdi ki, etlere yaklaşan hayvanlar nereden gelirse gelsinler, ya birine ya da ötekine takılacaklardı. İlmek ayaklarına bir kez takıldı mı, kurtulmaları çok zordu. Hayvan bağırsağından örülmüş kalın, sağlam ipleri koparmaları neredeyse olanaksızdı.

Bütün bu işleri yapmak, Sungur’un birkaç saatini almıştı. Bir önceki gece çok az uyumuşlardı. Bu geceyi de ayakta geçirmek zorunda kalabilirdi. Yapacak başka işi de yoktu zaten. Biraz uyumaya karar verdi. Gözünü kapar kapamaz da uyudu.

O sırada, arkadaşları köyün yolunu yarılamışlardı bile. Güneş ufka doğru alçalmaya başladığında, uzaktan köyü gördüler. Adımlarını hızlandırdılar.

Her zaman olduğu gibi, gelenleri ilk gören çocuklar oldu. Hemen büyüklere haber verildi. Biraz daha yaklaştıktan sonra, gelenlerin, komşu köye değiş tokuş için giden delikanlılar olduğu anlaşıldı. Bu kadar erken gidip gelmeleri olanaksızdı. Üstelik içlerinden biri eksikti. Kötü bir şey yaşamış olmalıydılar.

Bir kişinin eksik olduğunu gören Ningur, hemen onlara doğru koşmaya başladı. Yanlarına yaklaştığında, Sungur'un aralarında olmadığını gördü. En sevdiği arkadaşının başına bir şey gelmiş olmalıydı. Daha hızlı koşmaya başladı.

Gelenlere, sesini duyurabilecek kadar yaklaştıktan sonra, soluk soluğa bağırdı:

"Sungur nerede?"

"İyi, iyi, merak etme!" diye yanıtladı onu Tungar.

Bir araya geldiklerinde, durup bir parça soluklandılar. Bu arada Tungar, yaşadıkları olayı Ningur'a üç-beş sözcükle özetledi.

Duydukları, Ningur'u çok keyiflendirmişti.

"Heeey!" diye bağırdı.

Sonra da, arkadaşlarından en yorgun görünenin sırtındaki etleri alıp öne düştü.

Birkaç dakika sonra köye gelmişlerdi.

Gençlerden biri, yüksekçe bir yere çıkarak başlarından geçenleri, neden geri döndüklerini tüm köy halkına anlattı.

Etlerin bir bölümü pişmeye, büyük bir bölümü tuzlanıp kurutulmaya götürülürken, getirdikleri postlar köyün ortasındaki küçük alana serildi. Kadınlar hemen kokmasın diye postları tuzlamaya başladılar.

O gece herkes, yiyip içip eğlenirken, Ningur, sepet örmede usta olan birkaç arkadaşını almış, onlarla birlikte, Bilgin Amca'nın denetiminde sepet örüyordu.

Sabah, arkadaşlarıyla birlikte o da gidecekti. Üstelik yanında, sırtlarında ikişer sepet taşıyan bir çift öküzle birlikte. Bir gün önceki dileği yerine gelmişti. Sungur'la arkadaşları, o kadar yükü sırtlarında taşımayacaklardı artık. Bilgin Amca'nın bulduğu yöntemle hem daha rahat hem daha hızlı yol alacaklardı.

Köy halkı eğlenir, Ningur'la arkadaşları harıl harıl sepet örerken, Sungur derin bir uykudaydı. Gecenin bastırıldığından haberi yoktu. Uzaktan gelen hayvan homurtularını bile duymuyordu. Homurtulardan ürken keçiler çığlık çığlığa melemeye başlayınca uyandı. Hava çoktan kararmıştı. İlk iş olarak, çitin hemen gerisinde hazırladığı odunları tutuşturup ateş yaktı. Ormanın, kapanlarını kurduğu kesiminden çeşitli hayvan homurtuları geliyordu. Birbirinden ayırmak kolay değildi, ama dikkatle dinleyince aslan ve sırtlan seslerini ayırt edebiliyordu.

Sonra bir ayının homurtusunu duydu.

Sanki yırtıcı hayvanlar savaşıyordu ormanda.

Bir parça balık etiyle karnını doyurdu. Keçilerin önüne, daha önce toplamış olduğu otlardan koydu, su verdi onlara. Korku içinde bağıran keçiler, onu görünce sakinleştiler. Otlarını yiyip su içtiler.

Ormandan gelen sesler artıyordu. Bir an için, "Acaba yanlış bir şey mi yaptım?" diye düşündü Sungur.

Onca yırtıcı hayvandan birkaçı, kendisinin ve keçilerin kokusunu alıp sığındıkları kovuğa da gelebilirdi. Sonra, sivri uçlu kamışlardan hazırladığı çit geldi aklına. Çiti aşıp giremezdi içeriye hiçbir hayvan. Girseler de ateş yanıyordu. Ateş, en büyük güvenlik ti onun için. Hayvanlar ateşten çok korkardı.

Ateşin başında otururken uyuklamaya başlamıştı. Birden, çok yakınından gelen bir hırıltıyla birlikte silkinerek uyandı. Uzaktan gelen öfkeli homurtular, çığlıklar daha da artmıştı.

Hemen birkaç odun atarak ateşi canlandırdı. Kampın yakın çevresi, canlanan alevlerin ışığında, çevreyi görebileceği kadar aydınlanmıştı. Çitin tam önünde üç tane sırtlan vardı. Kamışların sivri uçlarına değecek kadar yakındaydılar. Burunlarına gelen keçi kokusuyla aralarındaki bu engeli nasıl aşabileceklerini düşünüyorlardı sanki.

Sungur, yayına bir ok yerleştirip beklemeye başladı. Sırtlanları vurmak hiç işine gelmiyordu. Birini vursa, öteki ikisi hemen vurulan hayvanın üstüne atlayacak, kan kokusu, başka hayvanları da buraya çekecekti. Ama, en küçük bir tehlikeye karşı hazırlıklı olması gerekiyordu.

Çitin önünde birkaç kez havayı koklayarak gidip geldikten sonra, çiti aşamayacaklarını anlayan sırtlanların üçü birden homurtuların geldiği yöne doğru koşarak uzaklaştılar. Sungur rahat bir soluk aldı. Ama

artık çok dikkatli olması gerekiyordu. Her an başka hayvanlar gelebilirdi kamp yerinin yakınına.

Zaman zaman uyuklayarak sabahı buldu.

Ningur'la arkadaşları gece geç saatlerde, sepetleri tamamlamış, yine Bilgin Amca'nın denetiminde, onları öküzün sırtına yerleştirecekleri kayışlarla birbirine uygun biçimde bağlamışlardı.

Sabah erkenden uyandı Ningur. Tungar'la arkadaşları onu bekliyorlardı. Öküzlerle gidileceğine göre, yanlarına değıştokuş için biraz daha eşya alabilirlerdi. Kısa bir tartışmadan sonra, iki sepeti dolduracak kadar çanak çömlek almaya karar verdiler. Bir torba da tuz alacaklardı yanlarına, yine böyle büyük hayvanlar avlarsa, etlerini, postlarını tuzlayıp saklayabilmek için.

Onlar, çömlekçilerden aldıkları eşyaları öküzlerin sırtındaki sepetlere yerleştirirken Ninlil geldi yanlarına. Boynunda bir yay, torbasında oklar vardı.

"Beni almadan gidecek değilsiniz herhalde!" dedi.

"Sen de nereden çıktın?" dedi Ningur. "Böyle bir yolculukta senin ne işin olabilir?"

"Unuttun mu? Köyde hayvanlarla en iyi anlaşılan benim. Ya yükleri taşıtacağınız öküzler yolda huysuzlanırsa? Onları yatıştırıp yönetmek benim işim."

"Niye huysuzlansınlar ki?"

"Böyle bir yük taşıma işini ilk kez yapacaklar. Başlangıçta sorun çıkmasa bile, yoruldukları zaman mutlaka huysuzlaşacaklar. Sırtlarındaki yükü atmaya çalışacaklar."

Ningur bir an düşündü. Kız kardeşi haklıydı. Böyle bir yolculuğa ilk kez çıkılıyordu. Hayvanların yaratabileceği sorunları çözümleyebilmek için Ninlil'den daha uygun kimse yoktu köyde.

"Tamam," dedi, "annemize haber ver, merak etmesin seni. Sen de geliyorsun."

"Ben annemize haber verdim bile," dedi Ninlil, her zamanki asık yüzünü bırakıp sırıtarak.

"Hadi yola çıkıyoruz!" diye seslendi Ningur, arkadaşlarına.

Öküzlerin birini ötekinin arkasına bağlayarak yola koyuldular hemen. Ninlil, öndeki öküzün sırtına, iki sepeti birbirine bağlayan kayışların üstüne, bir prenses edasıyla kurulmuştu. Ara sıra eğilip öküze, ötekilerin duymadığı bir şeyler söylüyor, hayvanın boynunu okşuyordu.

Onların yola çıktığı sırada Sungur, o yarı uyur halinden sıyrılıp kalkmıştı. Önce keçilere su ve ot verdi. Ateşi canlandırdı. Ormandaki homurtular hâlâ sürüyordu. Yayını, oklarını, mızrağını aldı. Çitlerin dışını iyice gözden geçirip tehlikeli bir durum olmadığını gördükten sonra kamışların üstünden atlayarak dışarıya çıktı. Çevresini dikkatle kollayarak ormana

doğru yürüdü. Gizlendiği kayanın ardından, kapanlarını kurduğu küçük alana bakınca, gözlerine inanamadı.

Kapanlarından birine kocaman bir siyah ayı yakalanmıştı. İnsan böyle bir ayıyı düşünde bile görmek istemezdi. Ayının bağlı bulunduğu ağacın yanında iki tane sırtlan ölüsü vardı. Belli ki ayı, kaptandan kurtulmaya çalışırken, oradaki eti yemeye gelen sırtlanlarla boğuşup onları öldürmüştü.

İkinci ağaçta, bir siyah ayı daha vardı. Ötekinden biraz daha küçüktü bu.

Üçüncü ağaçta kazma dişli bir aslan vardı. Onun da yakınında bir sırtlan ölüsü vardı.

Dördüncü ağaca kurduğu kapanlara iki sırtlan birden yakalanmıştı. Sırtlanlar sürü halinde gezdiklerinden, aynı ete topluca saldırınca, ikisi birden yakalanmış olmalıydılar.

Öteki ağaçların dibi boştu. Onların dibine koyduğu etler de gitmişti. Belki de, kapana tutulmuş hayvanların durumunu görünce, öteki ağaçların altına koyduğu etlere yaklaşanlar daha dikkatli davranmışlar, iplere takılmadan etleri kapıp kaçmışlardı.

Önce, kapana tutulmuş olan hayvanları oklarıyla vurdu Sungur. Çok heyecanlanmıştı. Bir gecede sekiz yırtıcı hayvanı avlamak, köyünde hiçbir avcının gerçekleştiremediği bir başarıydı. Bir avcının, eti de, postu da çok değerli olan bir ayıyı vurabilmesi için,

günlerce dağlarda gezmesi gerekirdi. O, bir gecede iki ayı birden yakalamıştı. Arkadaşları gelince çok şaşıracaktı.

Tam bunları düşünürken, bu sekiz hayvanın postunu nasıl yüzeceği, ayların etlerini ne yapacağı soruları dank etti kafasına.

Onları arkadaşları gelene kadar burada bırakmazdı. Akşam olunca, başka yırtıcı hayvanlar gelip yer bitirirlerdi hepsini. Ormanın yırtıcı hayvanları, gündüz saklanır, gece avlanırdı. Karanlık, avlarından ve düşmanlarından gizleyerek onlara yardımcı olurdu. O çağda yaşayan her avcı gibi Sungur da bunu çok iyi bilirdi.

En azından, avladığı hayvanların postlarını yüzüp kampa götürmek zorundaydı. Bunlar, köyündeki insanlar için çok değerliydi.

"Oyalanacak bir şey arıyordun, değil mi? Hadi oyalan bakalım," diye düşündü yeniden.

Yapabileceği hiçbir şey yoktu. Oturup aylardan küçüğünün derisini yüzmeye başladı.

10

Sungur, küçük ayının derisini yüzüp bir kayanın üstüne sererken, öğlen olmuştu bile. Bu kadar hayvanın derisini tek başına akşama kadar yüzemeyeceğini anlamıştı. Hayvanları orada bırakırsa, yazık olacaktı onca değerli posta. Ayların etlerini de düşünmek zorundaydı. Bir çözüm bulması gerekiyordu.

"Ningur burada olsaydı, hemen bir çözüm bulurdu," diye düşündü.

Ne yapardı Ningur? Elinde bulunan, çevrenin kendine sunduğu olanakları değerlendirir, en uygun olanını seçerdi.

Neydi elindeki olanaklar?

Silahları vardı. Bol bol ipi vardı. Bir de ateş vardı. Tüm olanakları bunlardı.

Hayvanları çitin gerisine götürüp orada korumaya alabilirdi. Kokuya gelecek hayvanlardan hiçbir korkusu kalmazdı o zaman. Derileri yüzmeyi, ateşin ışığında da sürdürebilirdi.

Sırtlanları taşımak o kadar zor olmasa da, kazma dişliyle ayıları tek başına kamp yerine sürükleyip götürmesi olanaksızdı. Bunun için en az üç kişi gerekirdi. Bu düşünceyi hemen bıraktı. Başaramayacağı bir şeydi bu.

Hayvanları ağaçsız bir alanın ortasına toplayıp çevrelerini çember biçiminde bir ateşle sarabilirdi. Keçileri de buraya getirip ortada otururdu. Hiçbir yırtıcı hayvan yaklaşılamazdı o zaman...

Bu iyi bir düşünceydi, ama ateşten büyük bir çember yapması gerekecekti. Sabaha kadar, hatta gündüz bile ateşi yanık tutması gerekecekti, çünkü kokuyu alan hayvanlar kolay kolay ayrılmazlardı oradan. Böyle bir ateş için yeterli odunu toplayabilmesi olanaksızdı.

Ateş yerine, bulunduğu yeri kamışlardan bir çitle sarması da tek başına akşama kadar başarabileceği bir şey değildi.

Zaman hızla geçiyordu. Ne yapacaksa, bir an önce yapması gerekiyordu.

İpler?... İpleri kullanabilirdi.

İplerden yararlanıp hayvanları ağaçların dallarına, kokuya gelecek olanların ulaşamayacağı kadar yükseğe asabilirdi. O zaman, avlarını kokuya gelecek yırtıcılardan koruyabilirdi.

Evet, bu düşünce hoşuna gitmişti. Ningur bile bundan daha iyisini düşünemezdi. Hemen kapan kurmakta kullandığı ipleri birbirine bağlamaya başladı.

Tam ilk iki parçayı bağlamıştı ki, kamp kurduğu kayalıkların oradan birtakım seslerin geldiğini duydu. Keçilere bir zarar gelmesinden korkarak, mızrağını kaptığı gibi o yöne koştu.

Gelenler arkadaşlarıydı. Yük taşımak zorunda olmadıkları için, bir günlük yolu yarım günde alabilmişlerdi. Yolculukları hiçbir sorunla karşılaşmadan geçmişti. Öküzlerden birinin sırtına oturmuş olan Ninlil, hayvanları çok kolay yönetmişti. O olmasaydı, bu kadar hızlı yol alamazlardı belki de.

Sungur yaşamı boyunca hiç bu kadar çok sevinmemişti. Hemen arkadaşlarına sarıldı.

"Burayı boş bulunca, senin kurda kuşa yem olduğunu düşünmeye başlamıştık," dedi Ningur gülererek.

Sungur bunu bir kahkahayla karşıladı, "Tam tersine, onlar bana yem oldular," dedi. "Gelin de gösteriyim."

Arkadaşları, ormandaki küçük alana gelince, gördükleri karşısında şaşkınlıktan söyleyebilecek hiçbir şey bulamadılar. İçlerinden biri saymaya başladı:

"İki ayı, beş sırtlan, bir de kazma diş. Vay canına!"

"İnanılmaz bir şey!" dedi bir başkası.

"Bunların hepsini tek başına mı avladın?" diye sordu Tuncar.

"Yok canım," dedi Sungur, "komşu köyden on iki avcı yardıma geldi."

"Nasıl başardın bunu?" diye sordu Ningur.

"Kışın, tavşan ve kuş avlarken kullandığımız kaplanlar var ya, onlarla. Yem olarak da önceki gün avladığımız sırtlanla kazma dişlinin etlerini kullandım. Siz geldiğinizde onları ağaçlara asmak üzereydim."

"Niye?"

"Gece kokuya gelecek yırtıcılardan kurtarmak için. Akşama kadar hepsinin derisini yüzmeme olanaksızdı."

"Şimdi elbirliğiyle hallederiz," dedi Ningur.

Hemen hep birlikte işe koyulup hayvanların postlarını yüzmeye başladılar.

Öküzleri keçilerin yanına bağlayan Ninlil de yardıma koşmuş, yanlarında getirdikleri tuzla, postları tuzlamaya başlamıştı.

Güneş ufka iyice yaklaşp gökyüzünü kızıla boyadığı sırada, tüm postlar yüzölüp tuzlanmış, ayıların etleri parçalanıp kamp yerine götürülmüştü bile.

Alanın orta yerinde duran sırtlanlarla kazma dişliyi göstererek, "Bunlar ne olacak?" diye sordu Tunga.

"Sungur'un yöntemi işe yaramış. Kapanların çoğu hâlâ ağaçlara bağlı duruyor. Birkaç yeni kapan daha kurabiliriz. Niçin bir gece daha şansımızı denemeyelim?"

Hemen hazırlıklar yapıldı. Sungur'unkilere ek olarak altı ağacın dibine daha kapan kurdular.

"Keşke et parçalarını yukarıdaki dallardan aşağıya sallandırabilseydik," dedi Ningur. "Onlara ulaşmak için sıçrayacak olan hayvanların ilmeklere takılması daha kolay olurdu. Ama başka ipimiz yok."

Az ötede, hayvanlar için yonca toplamakta olan Ninlil, "Ağaçlardaki sarmaşıkları ip gibi kullanabilirsiniz!" diye seslendi.

Çok iyi bir düşünceydi bu. Hemen uygulamaya geçtiler.

Gece, çitin içindeki korunaklı kamplarında, ateşin önünde oturmuş karınlarını doyururken, aşağıdan hayvan homurtuları gelmeye başlamıştı bile. Günün yorgunluğu öyle bir çökmüştü ki üstlerine, yemeklerini bitirdikten sonra ateşi iyice canlandırıp hemen uyudular. Bir nöbetçi bırakmak akıllarına bile gelmemişti. Onlar derin uykudayken, aşağıdaki alanda kıyametler kopuyordu. Neyse ki, kampa sokulan hiçbir hayvan olmamıştı. Sabah uyandıklarında, aşağıdan hâlâ homurtular, kükremeler geliyordu.

O gece, biri ayı olmak üzere altı hayvan daha yakalanmıştı. Onların postlarının yüzülmesi epeyce zamanlarını alacak, yola çıkmalarını geciktirecekti.

Hayvanları oldukları gibi öküzlerden birinin sepetlerine yükleyip avcılardan biriyle köye göndermeye karar verdiler. Tek öküzün taşıyamayacağı kadar çok olan çanak çömleklerden bir bölümünü bulundukları yere bırakıp dönüşte alacaklardı. Ningur, tuzlanmış sırtlan postlarından birini yanlarına almıştı. Bunu, komşu köyün başkanına armağan edecekti.

Az sonra öküzleri yüklemiş, yola koyulmuşlardı.

Yol boyunca herhangi bir olay olmadı. Geceleri uygun bir yere kamp kurduktan sonra, bol odun topluyorlar, nöbetleşe uyuyarak ateşin sönmesini önüyorlardı. Ateş, tüm hayvanların en çok korktuğu şeydi.

Kampın önündeki parlak ateşi gören hiçbir hayvan oraya yaklaşmaya cesaret edemiyordu.

Yükleri taşıyan öküzün sayesinde, beş günlük yolu üç günde almışlardı. Üçüncü gün öğleden sonra, uzaktan, önce köyün dumanları görüldü. Önlerindeki küçük tepeyi aşınca, köy karşılarındaydı.

Derenin hemen bitişiğindeki küçük bir tepenin üstüne kurulmuştu köy. Tıpkı Çatalhöyük gibi, birbirine bitişik evlerden oluşmaktaydı. Çatalhöyük kadar büyük olmasa da, çok güzel, düzenli kurulmuş bir köydü.

Her zamanki gibi, gelenleri ilk gören köyün çocukları oldu. Hemen büyüklere haber verdiler. Büyüklere, köyün kıyısında toplanıp merakla gelenleri izlemeye koyuldular. Yerleşme yerleri birbirine çok uzak olduğundan, başka köylerden çok seyrek konuk gelirdi. Gelen her konuk, bilinmedik yörelere ilişkin yeni öyküler, paylaşılacak yeni bilgiler, değiş tokuş anlamına gelirdi.

Ningur, bu iş için ayırdığı sırtlan postunu aldı, dostça geldiklerini anlatmak için sağ elini havaya kaldırarak, arkadaşlarından ayrılıp hızla yürüdü. Köy kıyısındaki kalabalıktan da yaşlıca bir adam, tıpkı Ningur gibi sağ elini havaya kaldırarak ona doğru ilerledi. Gelen adam Köy Başkanı olmalıydı.

Karşı karşıya geldiklerinde, Ningur başıyla selam verip elindeki postu gelen adamın önüne bıraktı.

"Ben Çatalhöyükli Ningur'um," dedi. "Dost olarak geldim, izin verirsiniz, dost olarak gideceğim. Bu da Köy Başkanınıza küçük bir armağan..."

"Ben bu köyün başkanı Aymar'ım," dedi karşındaki adam. "Dost olarak gelen, dost kalırsa, dost olarak da gider. Armağanın için teşekkür ederim. Sen ve arkadaşlarınız hoş geldiniz..."

Ningur'un elini tuttu, birlikte köye doğru yürümeye başladılar.

Köy halkı sevinçle karşıladı Ningur'u. Köyün ile-ri gelenleriyle tanıştıktan sonra Ningur gelmeleri için arkadaşlarına işaret etti.

Köy halkını ilk şaşırtan, sırtında iki sepetle Ninnil'i taşıyan öküz oldu. Ningur, hayvanın saldırmasından korkarak kaçışan köy halkını durdurdu.

"Korkmayın, o evcilleşmiş bir öküzdür, kimseye zarar vermez."

"Nasıl evcilleşmiş?" diye sordu Köy Başkanı Aymar.

Çevredeki köpekleri, tavukları göstererek, "Bunlar gibi," dedi Ningur.

Sonra keçileri gördü köy halkı. İnsanların ardından pıtır pıtır yürüyorlardı.

"Bakın. Bu keçiler de evcil," dedi Ningur.

"Büyü bu!" diye bağırdı kalabalığın içinden birkaç kişi.

"Hayır, büyü değil. Siz de yapabilirsiniz," diye yanıt verdi öküzün sırtında oturan Ninlil. "Hayvanlara sevgiyle yaklaşabilirsiniz, siz de yapabilirsiniz."

"Bu bilgileri ve daha başkalarını biz de yeni öğrendik," dedi Ningur. "Bunları sizinle paylaşıp değiş tokuş yapmaya geldik..."

"Uzak yoldan geldiniz, yorulmuşsunuzdur. Önce sizi doyuralım, sonra uzun uzun konuşuruz," dedi Aymar. "Bir kez daha hoş geldiniz."

Önce öküzle keçiler uygun bir yere bağlandılar. Ninlil, onlara taze ot toplamaya koşarken, ötekiler, öküzün sırtındaki sepetleri indirdiler. Köy halkı, ot toplayan Ninlil'e de, içi dolu sepetleri indirmeye çalışılan ötekilere de yardım ettiler.

Az sonra, karınlarını doyurmuş, erkekler köy meydanında, kadınlarsa Ninlil'i ortalarına almış, kuytu bir köşede oturmuş konuşuyorlardı.

Ningur onlara kendi köylerini anlattı uzun uzun. Yaptıkları buluşlardan söz etti. Belindeki baltayı çıkarıp kalınca bir dalı birkaç dakikada nasıl parça parça edebileceğini gösterdi. Sonra Sungur'a dönüp, "Hadi sen de büyüünü göster," dedi.

Sungur hemen tuz almaya gittikleri köyde yaşadıkları olayı anımsadı. Tıpkı o gün yaptığı gibi yayını eline alarak ayağa kalktı. Otuz metre kadar ötedeki bir ağacı göstererek, "O ağaca dikkatle bakın şimdi," dedi. "Sakın gözünüzü ayırmayın ondan."

Hepsi dikkatle ağaca bakarken torbasından çıkardığı bir oku kimseye göstermeden yaya takıp ağaca fırlattı. Bir vınlama sesi duyulmuş, ağacın üstünde, ne olduğunu tam anlayamadıkları bir şey belirmişti. Hep birden ağacın yanına koştular. İçlerinden biri, ağacın gövdesine saplanan oku güçlkle çıkardı.

"Nereden çıktı bu?" diye bağırdı biri.

"Büyü dediler ya, büyü işte!" diye bağırdı bir başkası.

"Şimdi bana bakın," dedi Sungur.

Torbasından bir ok daha çıkardı, hepsine göstere göstere yayına taktı, gerdi ve fırlattı. Ok vınlayarak uçup ağaca saplandı. Bunun bir büyü olmadığını tüm köy halkı görmüştü, ama nasıl olduğunu da anlayamamışlardı.

"Bu bir büyü değil, bir buluş," dedi Ningur. "Doğanın bize sunduğu olanaklardan yararlanma yollarından biri. Çevrenize dikkatle bakar, gözlemler yapar, bunları birbirleriyle ilişkilendirirseniz, siz de böyle buluşlar yapabilirsiniz."

Sungur, Köy Başkanı'na armağan olarak getirdikleri yayı ve okları çıkardı.

"Bunu, bizim Başkanımız sana armağan olarak yolladı," diyerek, nasıl kullanılacağını gösterdi.

Başkan Aymar, bu armağandan ötürü çok mutlu olmuştu. Belli ki konuklarının kendilerine gösterip

öğreteceği pek çok şey vardı. Ama artık akşam oluyordu. Akıllı bir Başkan olan Aymar, "Bugünlük bu kadar yeter. Bırakın konuklarımız uyuyup dинlensinler," dedi.

11

Ertesi sabah erkenden kalkan Ningur ile arkadaşları, getirdikleri eşyaları çıkarıp yan yana dizdiler.

Köy kadınlarının gözleri, pişmiş kilden yapılma çanak çömlekti. Böyle şeyleri hiç görmemişlerdi o güne kadar. Onlar hâlâ yemeklerini, büyük, yayvan çakıl taşlarının üstünde pişiriyorlardı. Bu kaplar onlara çok büyük kolaylıklar sağlayacaktı.

Erkeklerinse, güneşin altında ısıt ısıt parlayan baltalardan, bıçaklardan gözleri kamaşıyordu.

Ninlil, Sungur'un yanına koştu, "Ver iğnelerimi," dedi.

Sungur, ince bir deriye sarmış olduğu bakır iğneleri, torbasından çıkarıp verdi. Ninlil hemen iğnelerini, öteki eşyaların arasında en görülebilecek yere koydu. Sonra, dikişlerini söktüğü bir torbayı, bakır iğnelerden birini kullanarak yeniden dikmeye başladı. O kadar hızlı dikiyordu ki, kadınların hemen dikkatini çekti bu. Onların kemikten yapılma iğnelerinin tersine, bakır iğneler, kayar gibi geçiyordu derilerin içinden. Bu tür iğneleri olsa, hem deriden, hem de kumaştan yaptıkları giysileri dikmekte hiç zorlanmazlardı. Özellikle deri giysileri dikerken, kemik iğneler en küçük bir zorlamada kırılıveriyordu. Oysa Ninlil'in kullandığı iğneler, çok zorlandığında eğrilse bile kırılmıyorlardı.

Hemen değiş tokuş pazarlığı başladı. Ninlil, çok akıllıca bir pazarlık yapıyordu. İğnelerini teker teker satmak istemiyordu.

"Bakın," dedi iğnelerini almak isteyen kadınlara, "bunları biriniz alırsa, yalnız o kullanır. Ama topluca alırsanız, hepiniz paylaşarak kullanabilirsiniz. Köyün ortak malı olurlar. Biz kendi köyümüzde böyle yapıyoruz."

Köyün kadınları kendi aralarında konuşup Ninlil'in söylediklerinin doğru olduğuna karar verdiler. Köy kadınlarının ortak malı olarak bakır iğnelerin tümünü almak için de, Ninlil'in beklediğinin iki katı kadar, kırmızı, turuncu, beyaz kumaşlar önerdiler. Bu değiş tokuş Ninlil'i çok mutlu etmişti. İğneleri verip

kumaşlarını aldıktan sonra, kendi yaşındaki kızlarla gülüşüp oynaşmaktan başka hiçbir şeyle ilgilenmedi. Ama bu arada birlikte oynadığı kızlardan, ince iki kamış dalını kullanarak örgü örmeyi de öğrendi. Şişle örgü örmek, kendi köyünde bilinmeyen bir şeydi. Kamış yerine bakır çubuklar kullanılırsa, bu örgü işinin daha kolay olacağını düşündü. Köye döner dönmez, bakırcı ustasından, kendisi için bakır şişler dökmesini isteyecekti. Sonradan, köydeki bütün kadınların böyle şişler isteyeceğini biliyordu. Kendisine armağan edilen iki küçük kamış şişle kocaman bir yumak pamuk ipliğini aldı, örgü örmeye başladı...

Bu arada Ningur ile arkadaşları, getirdikleri aletlerle çanak çömlek için kıyasıya pazarlık yapıyorlardı.

Getirdikleri her şeyi, kumaş, kilim, hayvan postu, tuz karşılığında değiş tokuş yaptılar. Değiş tokuş ya da bizim bugün adlandırdığımız gibi, alışveriş kısa sürdü. Bizimkiler, getirdikleri her şeyi, değeri kadar malla değiştirerek, öküzün sırtındaki sepetlere yüklediler. Sonra da, köyün genç avcılarıyla, keçi ve sığırları canlı yakalayıp evcilleştirme konusundaki bilgilerini paylaştılar.

Yola çıkmaya hazırlandıkları sırada, Ninlil, ağabeyine, elindeki pamuk ipliğinden yapılma yumağı gösterdi, "Bunun tohumundan da alalım," dedi. "Çok yararlı bir bitki. Bundan çok güzel iplik yapılıyor."

Ningur, uyandığından beri, kendisine armağan edilen yay ve oklarla atış yapan, çevresine topladığı genç avcılardan buna benzer yay ve oklar yapmasını isteyen Köy Başkanı Aymar'dan pamuk tohumu isteyince, bir torba dolusu pamuk tohumunu seve seve verdi Başkan.

Öğle yemeğini yer yemez yola çıktılar. Köyde, kendileri gibi genç avcılardan arkadaşlar edinmişlerdi. Bu yeni arkadaşları, köy gözden yitene kadar onlara eşlik ettiler. Sonra vedalaşıp geri döndüler.

Ninlil yine öküzün sırtındaki yerine kurulmuştu. Elinde şişleri, örgü örüyordu. Yeni öğrendiği bu iş çok hoşuna gitmişti doğrusu. Bakırdan şişleri olursa, daha hızlı örebileceğinden de emindi.

Öküzün yanı sıra yürüyen Ningur, kardeşinin öküzün sırtında hiç yorulmadan yolculuk etmesine bakıp gülümsedi bir ara. Öküzü böyle binek hayvanı olarak kullanmak Ninlil'in buluşuydu. Ama öküzler çok ağır, hantal hayvanlardı. Bu iş için başka bir hayvan kullanılamaz mıydı?

Bildiği hayvanları düşündü teker teker. Ayı olmazdı. İki ayak üstüne dikildi mi, binicisini yere düşürürdü. Aslan, sırtlan, kurt, çakal da olmazdı. Boyları kısaydı. Üstelik çok yırtıcıydılar. Küçükken evcilleştirilseler bile büyüdüklerinde çevreye zarar verebilirlerdi. Belki geyiklerden ya da domuzlardan yararlanılabilirdi. Geyikler böyle bir iş için en uygun

hayvan gibi görünüyordu, ama onları da yakalamak çok zordu. Rüzgâr gibi kaçıp gidiyorlardı en küçük bir tehlike karşısında.

Bu konuyu köye döner dönmez Bilgin Amca'yla tartışmaya karar verdi.

Sungur'un kapan kurup o büyük avları avladığı yere geldiklerinde, giderken götürememiş oldukları çanak çömleği de öküzün sırtındaki sepetlere yüklediler.

Kapanların kurulduğu küçük alanı görmeye gittiklerinde çok şaşırdılar. Orada bıraktıkları hayvan ölülerinin bir tek kemikleri kalmıştı. Onların bile çoğu kemirilip yenmişti. Demek ki, onların ayrılmasından sonra yırtıcı hayvanlar burada kendilerine ziyafet çekmişlerdi.

Ningur, kazma dişlinin sivri, uzun dişlerini gördü yerde. İkisini de aldı. Birini Sungur'a verdi kolye yapması için. Birini de kendisi kolye yapacaktı. Böylece bu büyük av serüvenini hiç unutmayacaklardı.

Yolculukları, onları üzecek herhangi bir olay olmadan sona erdi. Onların gelişini uzaktan gören çocuklar, çığlıklar atarak karşılamaya gelmişlerdi. Ninnil, öküzün sırtındaki yerini birkaç çocuğa bıraktı. Çocukların şamatası sayesinde, köye girişleri tam bir şenliğe dönüştü.

O gün köyün kahramanı Sungur'du. O kocaman balığıyla, peş peşe avladığı ayılar, kazma diş aslan ve

sırtlanlarıyla, o güne kadar gelmiş geçmiş en usta avcılar bile gölgede bırakmıştı. Başkan, Sungur'a "En Büyük Avcı" adını verdi. Doğrusu Sungur da hak etmişti bu adı.

Getirilen eşyalara en çok kadınlar sevindi. Çünkü hepsi de, onların gereksinim duyduğu şeylerdi.

Ninlil, iğnelerinin karşılığında aldığı kumaşları annesine verip ondan, çömlekçilerle bakırcılar için birer yelek dikmesini istedi.

Ningur hemen Bilgin Amca'nın yanına koştu, binnek hayvanı olarak kullanmak için hangi hayvanın daha uygun olacağını tartışmaya başladı onunla.

"Nereden geldi bu düşünce aklına?" diye sordu Bilgin Amca.

"Ninlil'den. Biz taban teperken o, öküzün sırtına kurulmuş keyif çatıyordu. Öküzler yük taşımada bize çok yardımcı olacaklar, ama çok hantal ve yavaş hayvanlar. Daha hızlı hareket eden bir hayvan olmalı. Düşünsene bir, geyikler kadar hızlı koşan bir hayvanla yürüyerek beş günde gittiğimiz yolu bir günde alabiliriz."

"Çok haklısın. Komşu köylere gidip gelmek çok kolaylaşır. Bence de böyle bir iş için en uygun hayvan geyikler, ama söylediğin gibi, onları canlı yakalamak çok zor."

Bilgin Amca bir an düşündü, "Gençliğimde güneye doğru bir yolculuk yapmıştım. Uzun yıllar önceydi," dedi. "Yeni yerler, yeni insanlar görmek istiyor-

dum. Yeni insanlarla karşılaşmadım, ama köyden ayrıldıktan bir hafta sonra çok büyük bir ovaya geldim. Her yer yemyeşildi. Ovanın ortasından büyük bir nehir akıyordu. Çok güzel bir yerdi. Yüreğimde, sevinçle karışık çok hoş duygular uyandırmıştı burası. O gece orada konaklamaya karar verdim. Kendime uygun bir kaya kovuğu bulup gece ateş yakmak için odun toplamaya başladım. Güneş batmak üzereydi. Birden arkamda sesler duydum. Mızrağımı kapıp bir çalının içine saklandım.

“Gelen kocaman bir sürüydü. Rüzgâr gibi koşuyorlardı. Derenin kıyısına inip su içtiler. O güne kadar hiç görmediğim türde hayvanlardı bunlar. Geyiklere benziyorlardı, ama boynuzları yoktu. Boyunlarında uzun tüylü yeşelleri vardı. Bizim saçımıza benziyordu yeşelleri. Bol tüylü, kalın, uzun kuyrukları var-

dı. Çok güçlü oldukları belliydi, ama tehlikeliye de benzemiyorlardı. Susuzluklarını giderdikten sonra otlamaya başladılar. Demek ki yırtıcı, avcı hayvanlardan da değillerdi.

"Çalının arasından yavaşça çıkıp onları izlemeye başladım. Beni görmüşlerdi, ama pek ürkmemişlerdi. Otlaya otlaya uzaklaştılar oradan. Senin aradığın işte öyle bir hayvan olmalı."

Ningur çok heyecanlanmıştı.

"Beni oraya götürür müsün Bilgin Amca?"

"Oğulcuk, bu tür uzun yolculuklar için çok yaşlandı ben. O kadar yolu nasıl yürürüm?"

"Yürümezsin. Seni Ninlil'in öküzlerinden birinin sırtına bindiririz."

Bu düşünce, yıllardır köyün birkaç kilometre ötesinden başka yer görmemiş olan Bilgin Amca'nın da hoşuna gitmişti. Gençliğinde gezip gördüğü yerleri bir kez daha, hem de hiç yorulmadan dolaşmak çok güzel olurdu doğrusu.

"Peki," dedi, "yarın hazırlıklarımızı tamamlar, öbür gün sabah erkenden yola çıkarız."

O gece Ningur, Sungur ve Tuncar'ı bulup onlara Bilgin Amca'yla yaptıkları konuşmayı anlattı.

"Bizimle gelir misiniz?" diye sordu.

İkisi birden heyecanla, "Eveet!" diye bağıldılar.

"Ülgür'le Taygun'u da götürelim," dedi Tuncar. "Sungur yine avcılıktaki ustalığını göstermeye kalkarsa, etleri, postları köye getirirler."

Üçü birden kahkahalarla güldüler bu şakaya, ama her olasılığa karşı, bu iki arkadaşlarını da götürmeye karar verdiler.

Tungar onları bulmaya giderken, gölgelerin arasından Ninlil çıktı:

"Ben de sizinle geliyorum."

"Güzel kardeşim, bu kızlara göre bir yolculuk değil," diye karşı çıktı Ningur.

"Kız olmam neyi değiştiriyor ki? Ben de sizin kadar dayanıklıyım. Ben de sizin kadar usta bir okçuyum. Tehlikeler karşısında ben de sizin kadar cesurum. Üstelik, öküzleri ben yönetebilirim, ama siz bunu beceremezsiniz."

"Öküzler mi? Biz tek öküzle gitmeyi düşünüyoruz."

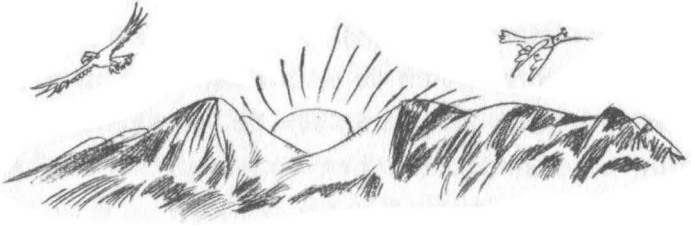
"İki öküz daha iyi olmaz mı? Birine Bilgin Amca'yla ben bineriz; birine de, yoruldukça ikişer ikişer siz binersiniz. Böylece hem siz daha az yorulursunuz, hem de daha hızlı gideriz."

Ninlil yine doğru düşünüyordu.

"Tamam," dedi Ningur, "sen de geliyorsun."

12

Ertesi gün hazırlıklarla geçti. Önce, bakırcılardan bol bol ok başı alıp kendilerine uzun süre yetecek kadar ok yaptılar. Mızraklarına yeni, sipsivri mızrak başları taktılar. Baltalarının saplarını yeniden bağladılar. Yolda yiyecek ve su bulmaları sorun olmazdı ama, her olasılığa karşı, yedi kişiye bir hafta yetecek kadar kurutulmuş et, meyve ve su aldılar. Bunları taşımada, Bilgin Amca'nın öküzler için yaptığı sepetler çok işe yarayacaktı.

Ningur, herkes için birer sapan hazırladı. Bütün hazırlıklar tamamı. Ertesi sabah iki öküzle birlikte yola çıktılar.

Bilgin Amca ile Ninlil öndeki öküze, Tungar'la Ül-gür arkadaki öküze binmişlerdi. Önceki yolculukta öküzlerin sırtında oturmanın pek rahat olmadığını öğrenen Ninlil, hayvanların sırtlarına koymak için iki kalın post almıştı. Böyle postların üstünde yolculuk yapmak pek rahat oluyordu doğrusu.

"Güneye gidiyoruz!" diye bağırdı önde yürüyen Sungur. "Haydi ileri!"

Öküzler sayesinde çok hızlı yol alıyorlardı. Bilgin Amca'nın sözünü ettiği ovaya, önemli herhangi bir olay yaşamadan, üçüncü gün akşamüzeri ulaştılar. Dereye yakın uygun bir yer bulup orada kamp kur-maya karar verdiler.

Ötekiler kamp hazırlığı yaparken, Ningur'la Sun-gur da, avlanmaya çıktılar.

Şansları yolundaydı. Küçük bir koyun sürüsü çıkmıştı karşılarına. Usulca yaklaştılar. Sürünün bi-raz uzağında duran bir koçu gösterdi Ningur. Başıyla onayladı Sungur da. İkisi birden oklarını gerip aynı anda fırlattılar.

Az sonra, ayaklarından bir sıırığa bağladıkları koçla birlikte kamp yerine geliyorlardı. Bu taze et on-lara en az üç-dört gün yeterdi.

O gece akşam yemeklerini keyifle yiyip erkenden yattılar.

Sabah ortalık ağarmaya başladığı sırada uyanan Bilgin Amca, önüne kamp kurdukları kayanın tepesi-

ne çıkıp oturdu. Her taraf, mavimsi bir tülün ardına gizlenmiş gibiydi. Ova göz alabildiğine uzanıyordu. Bir yanda öbek öbek ağaçlar, bir yanda yemyeşil çayır-
yırlar.

Az sonra, doğuda gökyüzü kızarmaya başladı. Kızılık yavaşça dört yöne doğru yayılmaya başladı. Kızılığın en yoğun olduğu yerde ansızın bir kıvılcım çaktı ve tepelerin arkasından güneşin ucu belirdi. Güneş yükseldikçe gökyüzünü örten kızıl örtü silinmeye başladı. Az sonra güneş tepelerin üstünde kızıl bir tepsi gibi parlıyordu.

Yıllar önce yaşadığı bu güzelliği bir kez daha yaşamak, Bilgin Amca'yı çok mutlu etmişti. Artık işe başlamaları gerekiyordu. Kayadan inip ötekileri de uyandırdı.

Kendisini uyandırdığı sırada, Bilgin Amca'nın yüzünde gördüğü mutlu gülümseme, Ningur'un gözünden kaçmamıştı. Onu bu yolculuğa zorlamakla çok iyi ettiğini düşündü.

Kurutulmuş meyvelerle karınlarını doyurduktan sonra, dere kıyısında keşfe çıktılar.

Üç gruba ayrılmışlardı. Ninlil'le Taygun kampta kalıp öküzleri besleyecek, herhangi bir yırtıcı hayvana karşı onları koruyacaklardı.

Tungar ile Sungur dere boyunca yukarıya doğru, Ningur ile Ülgür de, dere boyunca aşağıya doğru yürüyeceklerdi. Dere kıyısında, Bilgin Amca'nın sözünü ettiği hayvanların ayak izlerini arayacaklardı.

Bilgin Amca, "Ben kamptan çok uzaklaşmadan, çevrede gezinmek istiyorum," demişti. "Belki ilginç bir şeylere rastlarım."

Araştırmaları tam iki gün sürdü.

İkinci gün, Ningur ile Ülgür dere boyunca çok hızlı yürüyorlardı. Güneş ufka çok yaklaşmıştı. Artık geri dönmeleri gerekiyordu. Biraz daha gecikirlerse karanlığa kalacaklardı. Tam o sırada, aradıkları izleri değil, sürünün kendisini buldular.

Kocaman bir hayvan sürüsü, dereye doğru koşarak geliyordu. Ülgür hemen omzuna asılı torbadan sapanını çıkardıysa da, Ningur engel oldu,

"Bugün olmaz," dedi. "Yakalayamaz da onları ür-kütürsek, yarın su içmek için buraya gelmezler."

Hayvanlar tıpkı Bilgin Amca'nın anlattığı gibiydi. Böyle bir hayvan türüyle ilk kez karşılaşıyorlardı. Gizlendikleri yerden hayvanların davranışlarını izlediler.

Sürü dere kıyısına indiğinde, sürünün başı olan aygır çevreyi gözden geçirdi. Sonra kişneyerek korkulacak bir şey olmadığını duyurdu. Hepsi birden kana kana su içmeye başladılar.

Yavrular annelerinin yanında su içiyordu. Sürü kalabalık olduğundan, dağınık bir alanda duruyorlardı.

"Onlara topluca değil de dağınık bir biçimde yaklaşmak daha doğru olur," diye düşündü Ningur. "İki taraftan sarıp avlama şansımızı artırabiliriz."

Az sonra sürü, derenin kıyısından uzaklaşıp otlayarak ilerlemeye başladı. Ningur ile Ülgür de hızla kampa döndüler.

Kamp ateşinin başında yemeklerini yerken, "Kampı onların su içtiği yerin yakınına taşımalıyız," dedi Ningur. "Su içtikleri yerin tam ortasına çalılardan bir barınak yapmalıyız. Ninlil ile Taygun orada gizlenecekler. Sungur ile Ülgür, sürünün geldiği yerin alt tarafına, Tungar'la ben de üst tarafına gizleneceğiz. Her grup, bir erkek bir de dişi yavru seçecek. Tüm sürü su içmeye başladığında, 'At!' diye bağıracağım, aynı anda tüm sapanlar fırlatılacak."

"Çok iyi bir plan bu," dedi Bilgin Amca. "Bu arada ben de kampta kalıp öküzlerimizle ilgilenirim."

Sabah erkenden kalkıp sürünün su içtiği yere daha yakın bir yere taşındılar. İki kayanın arasındaki boşluğa kamp kurup yeteri kadar odun topladılar. Sonra da Bilgin Amca'yı kampta bırakıp sürünün su içtiği yere koştular.

Hayvanların bıraktığı izlerden, su içtikleri alanın sınırları çok belliydi. Önce orta yerde toprağı kazarak küçük bir çukur hazırladılar. Üstünü çalılarla, sazlarla örterek bir barınak yaptılar. Hayvanlar insan kokusu alıp kuşkulanasınlar diye, barınağın içini ve üstünü dere kıyısında yetişen yabannaneleriyle kapladılar. Ninlil ile Taygun orada gizleneceklerdi.

Hayvanların su içtikleri yerin iki ucuna da ben-

zer barınaklar yapıldı. Oralara da yabannaneleri dolduruldu. Alt tarafta Sungur'la Ülgür, üst tarafta Ningur'la Tungar gizleneceklerdi

Barınakların içinde oturdukları zaman dışarıdan görölmüyorlardı, ama onlar sazların arasından dışarıyı görebiliyorlardı.

Bir prova yaptılar.

Ningur'un "At!" komutuyla birlikte hepsi aynı anda ayağa kalkıp barınakların üstünde bıraktıkları deliklerden sapanlarını rahatça fırlatabiliyorlardı.

Güneş iyice alçalmıştı. Gökyüzünde hafif bir kıvrılık belirmişti. İnsana serinlik veren bir esinti, ova-daki uzun otları, çiçekleri dalgalandırıyordu.

"Az sonra gelirler. Saklanın!" diye bağırdı Ningur.

Herkes yerini aldı. Heyecanlı bekleyişleri çok sürmedi. Uzaktan, kişnemeler ve ayak sesleri duyuluyordu. Az sonra sürü, dere kıyısındaydı.

Sürü başının tehlike olmadığını anlatan kişnemesiyle tüm hayvanlar suya eğildiler.

Birkaç saniye sonra yavrular da, oynamayı bırakıp annelerinin yanında su içmeye başlamışlardı.

Tungar, Ningur'a hemen yakınlarındaki dişi bir yavruyu gösterdi. Ningur başını sallayarak onaylayıp onun az ötesinde bulunan erkek yavruyu gösterdi. Anlaşmışlardı. Ötekilerin de bu arada anlaşmış olmaları gerekiyordu.

Ningur birkaç saniye daha bekledikten sonra hafifçe doğrulup, "At!" diye bağırdı.

Aynı anda altı sapan birden vınlayarak hedeflerine doğru uçtular.

Ningur'un sesi, hayvanları yeterince ürkütmüştü. Sapanların vınlayan sesi, bacaklarına dolanan iplerle yere yuvarlanan yavrular, sürüde tam bir korku yarattı. Hayvanlar bir anda dağıldılar.

Geride, ayaklarından bağlı, debelenen ama kurtulamayan altı tane yavru kalmıştı. Bu gerçekten büyük bir başarıydı.

Yavrular hemen boyunlarından bağlanıp kamp yerine götürüldüler.

Bunlar gerçekten de, binek hayvanı olmak için bildikleri tüm hayvanlardan çok daha uygundu. Şimdi yaşadıkları korku geçtikten, evcilleştirildikten sonra çok işe yarayacakları belliydi.

"Bu hayvanların adı ne olabilir?" diye sordu Bilgin Amca.

Hiç durmaksızın, "At," diye yanıtladı Ninlil.

"Nereden çıkardın bu adı?"

"Ningur, 'At!' diye bağırdı, biz de sapanları atıp yakaladık onları. Daha uygun bir ad düşünebiliyor musunuz?"

Kimse karşı çıkamadı bu yanıtı.

Altı tane at yavrusu yakalamışlardı. Artık geri dönebilirlerdi.

"Şansımızı bir kez daha deneyelim," dedi Ningur. "Belki birkaç tane daha yakalayabiliriz."

"Çok ürkütülse aynı yere bir daha gelmezler," diye karşı çıktı Bilgin Amca.

"Su içmek için dereye gelmek zorundalar. İki kişi aynı yerde bekler. İkişer kişi derenin daha yukarısında, iki kişi de daha aşağısında, atların su içebileceği yerlerde gizlenir. Şansımız varsa, en az iki yavru daha yakalarız," dedi Ningur.

Orada bir gün daha bekleyebilirlerdi. Şanslarını denemeye karar verdiler. Bu arada Ninlil, yakalanan

yavrulara, çevreden topladığı yoncaları, hoş kokulu otları vererek, onlarla dost olmaya başlamıştı bile.

"Yarın sizinle gelmiyorum," dedi. "Ben bu yavrularla ilgileneceğim."

Ertesi sabah, beş arkadaş yeniden yola çıktılar. İçlerinden biri, atların su içmeye geldiği yerin gerisindeki barınakta gizlenecekti.

"Orada ben kalırım," dedi Taygun.

Tungar'la Ülgür, derenin üst başında, Ningur'la Sungur alt yanda, atların su içebilmesine uygun yerlere kurdukları barınaklara gizlendiler.

Atlar, Ningur'la Sungur'un gizlendiği yere geldiler. Uygun zamanı kollayıp, "At!" diye bağırdı Ningur. Fırlattığı ilk sapan, nişanladığı yavruya ulaşmadan, elinde hazır tuttuğu ikinci sapanı da fırlatmıştı. Atlar, korku içinde kaşıp giderken, onlar üç yavru daha yakalamışlardı.

Ertesi sabah erkenden, öküzlerin ardına bağlı dokuz at yavrusuyla birlikte köylerine doğru yola koyuldular. Ninlil onlarla iletişim kurmaya başlamıştı bile. Özel olarak topladığı hoş kokulu otları yediyor, "Ah güzeliim... Bebeğiiim... Canım beniiim..." diye onları okşayıp severek kendine alıştıırıyordu.

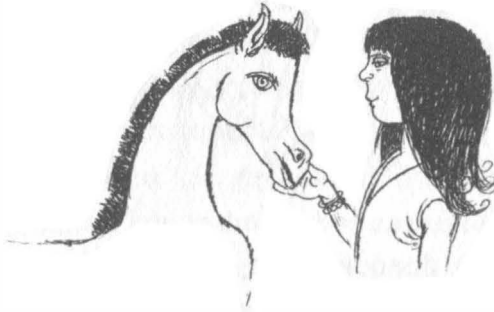
"Şunlara bak, nasıl da tay tay yürüyorlar," dedi bir ara at yavrularını Bilgin Amca'ya göstererek.

Onların ileride köylerine çok büyük yardımları dokunacağını düşünerek gülümseyen Bilgin Amca,

"Sözlerin bana bir fikir verdi," dedi, "Az önce 'tay tay yürüyorlar' dedin ya, atların yavrularının adı da 'tay' olsun. Ne dersin?"

O günden sonra, at yavrularına "tay" adı verildi.

Tayların hızlı yürüyemeyip çabuk yorulması nedeniyle köye dönüşleri altı gün sürdü. Köye dönünce, Ninlil'le hayvanlarla iletişim kurmada başarılı birkaç arkadaşını çok yoğun günler bekliyordu.

13

Taylarla döndüklerinin ertesi günü annesi, Ninlil'e, getirdiği kumaşlardan diktği yelekleri verdi. Hepsi de çok şık olmuştı doğrusu.

Ninlil, kırmızı yelekleri bakırcılara, turuncu yelekleri de çömlekçilere armağan etti. Ustalar, bu armağanlardan ötürü çok mutlu olmuşlardı. Uzaktan bakıldığında, yeleklerin renkleri nedeniyle, kimin bakırcı, kimin çömlekçi olduğu kolayca anlaşılabiliyordu.

Ninlil'in elinde üç tane de beyaz yelek vardı. Onlardan birini Bilgin Amca'ya, birini Ningur'a, sonuncuyu da Sungur'a armağan etti.

Elinde epeyce kumaş kalmıştı. Onları da, annesiyle, yeleklerin dikilmesine katkıda bulunan kadınlara verdi.

Ninlil'in komşu köye götürdüğü on tane bakırdan yapılma değerli dikiş iğnesi, köyde pek çok kişinin mutlu olmasını sağlamıştı. Bu da Ninlil için en büyük mutluluktur.

Kendini tümüyle taylara vermezden önce yapacağı bir iş daha vardı: komşu köyden getirdiği şişler...

Önce bunların kalıbını çıkaran Ninlil, bakırdan birkaç çift şiş döktürdü. Bunları annesiyle öteki kadınlara verdi. Hepsine şişlerle örgü örmeyi öğretti. Az sonra, köyün tüm kadınları bakırcıların çevresine toplanmış, kendileri için şiş dökmelerini istiyorlardı. O günden sonra, köy kadınları boş zamanlarında ellerinde şişler, örgü örmeye başlamışlardı. Fırına koydukları yemeğin pişmesini beklerken, oturmuş dinlenirken, akşamları yemekten sonra ateşin çevresinde oturup konuşurken örgü örmek, vazgeçilmez bir alışkanlık haline gelmişti tüm kadınlarda.

Artık Ninlil, kendini tümüyle sevgili taylarına verebilirdi. Tüm zamanını onlarla geçirmeye başladı. Düşlerinde bile tayları görüyordu. Eve yalnızca birkaç saat uyuyup dinlenmek için geliyordu.

Tayların insanlara alışıp evcilleşmesi için tam altı ay geçmesi gerekti. Bu altı ay boyunca, Ninlil'le arkadaşları onlara en taze otları, en sevdikleri tohum-

ları getirmişlerdi. Taylar onları anneleri olarak görüyor, uzaktan kokularını alır almaz keyifle kişnemeye başlıyorlardı. O kadar cana yakın, öylesine sevimli hayvanlardı ki, Ninlil köyün öteki hayvanlarını tümüyle unutmuş, yalnızca atlarla ilgilenir olmuştu. Köyün çocukları öteki hayvanların her türlü gereksinimini karşılamayı öğrenmişlerdi nasıl olsa.

Altı ay sonra, tayların hepsi kocaman olmuştu. Artık onları binek hayvanı olarak eğitmeye başlayabilirdi.

Her biriyle teker teker ilgilendi Ninlil. Okşayıp boyunlarına sarılarak, tatlı sözler söyleyerek, insan elinin dokunuşlarına, insan kokusuna alıştırdı onları. Okşamalarını hayvanların sırtındayken sürdürmeye başladı. İsteddiği gibi davrandıklarında, onları çok sevdikleri kurutulmuş meyvelerle ödüllendiriyordu. Huysuzluk yapanlarınsa yanından uzaklaşıyor, iki-üç gün hiç ilgilenmiyordu. Bu çabalarının sonuçlarını çok geçmeden görmeye başlamıştı.

Başlangıçta, sırtlarına binilmesinden pek hoşlanmayıp huysuzlanan atlar, sonunda, sevgi gösterisinin bir başka biçimi olarak buna alıştılar. Ninlil'in, zaman zaman da yardımcılarının sırtlarına binmesini olağan karşılamaya başladılar.

Ninlil, bir sabah Ningur'u çağırdı.

"Gel de gör," dedi.

Az sonra, ağzına bir ip bağlayıp sırtına kalınca bir post koyduğu atlardan birinin sırtındaydı. İpi sola

çektğinde at sola doğru, sağa çektğinde sağa doğru gidiyordu. Ninlil, ipi serbest bırakıp atın karnına hafifçe dokunduğunda, at ileriye doğru fırladı, keyifli bir koşu tutturdu.

Geri döndüğünde, "Binmek ister misin?" diye sordu Ninlil.

"İstemem mi?"

"Hadi gel öyleyse. Önce arkama otur ki kokuna alışsın. Sonra tek başına gezersin."

Ningur, kız kardeşinin atı yanaştırdığı kayaya basarak arkaya oturdu. Birkaç kez ileri geri gidip geldiler.

"Ben şimdi ineceğim," dedi Ninlil. "Huysuzlanırsa, boynunu okşa, sakinleşir."

Ningur, atın sırtında tek başına kaldığında bir an için bocaladıysa da, bu çok uzun sürmedi. Birkaç dakika içinde atın nasıl yönetileceğini kavramış, kırk yıllık binici gibi at sürmeye başlamıştı. Dere kıyısına kadar koşturdu atı. Geriye döndüğünde, sevinçten, mutluluktan sarhoş gibiydi.

Ninlil bir kez daha başarmıştı. Evcilleştirilmiş dokuz tane atları vardı şimdi. Başka köylere gitmek için günlerce yürümek zorunda değillerdi artık. Ningur, kardeşiyle gurur duyuyordu.

Köyde üretilen pek çok şey gibi, atlar da köyün ortak malıydı. Uzun bir yolculuğa çıkması gerekenler, atlardan birini alıp gidebilmeliydi. Bunun için atların, yalnız bakıcılarını değil, herkesi sırtına bindirmeye alışması gerekiyordu. Bunun için çok akıllıca bir şey düşündü Ningur. Başta, sık sık uzun yolculuklara çıkanlar olmak üzere herkes, dönüşümlü olarak dörder gün süreyle atların bakıcılığını üstlenecekti. Böylece atlar, tüm köy halkının kokusuna alışacaktı.

Bu uygulamanın başarısı kısa sürede ortaya çıktı. Her gün dokuz genç, atların yanına gidiyor, Ninlil'in gözetiminde hayvanları besliyor, gereken temizliği yapıyor, ipinden tutarak onları gezdiriyorlardı.

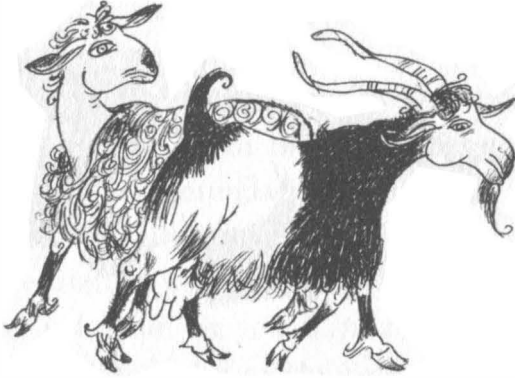
Akşamüstü hayvanların sulanma saati geldiğinde,

atlara binmiş dokuz delikanlının birbirleriyle yarışarak dere kıyısına gitmeleri, gerçekten de gönül okşayan bir görüntü oluyordu.

Bu dönüşümlü at bakıcılığından çocuklar bile paylarını almıştı. Kısa sürede herkes iyi birer binici, atlarsa köy halkının gözbebeği olmuştu.

14

Son birkaç yılda, keçilerin, sığırların, koyunların evcilleştirilmesi, tahıl ekiminin başlaması, Çatalhöyük halkına beslenme konusunda çok büyük kolaylıklar sağlamıştı. Artık tüm avcıların bakırdan yapılma, daha kullanışlı, daha dayanıklı silahları vardı. Ayrıca, Ningur'un buluşu olan sapan ile yay ve ok sayesinde, avcılar daha büyük avları, daha kolay avlar olmuşlardı. Bu yüzden, özellikle kış aylarında, evcilleştirdikleri hayvanların etine daha az gereksinim duyuyorlardı. Yaz-kış, herkesin bol bol yiyeceği, giyeceği oluyordu.

Çok iyi beslenen çocuklar daha sağlıklı, daha güçlü büyüyorlardı. Köy nüfusu, eskiye oranla daha hızlı artmaya başlamıştı.

Çanak-çömlek ve bakır araç-gereç üretiminde iyice ustalaşmışlardı. Kimi gençlerin de bu işlere merak salması, çömlekçi ve bakırcı ustalarının sayısının artmasını sağlamıştı.

Evcilleştirilen atlar sayesinde, en uzaktaki köylere bile birkaç gün içinde gidip gelebiliyorlardı. Komşu köyler, Çatalhöyük kadar ilerlememişti henüz. Onlara birkaç çanak çömlek, kimi zaman bakırdan yapılmış bir bıçak götürülüp yerine, örneğin yünden ya da keten ipliğinden dokunmuş kumaş, tuz, un alılabiliyordu. Bu sayede, Çatalhöyük'ün buluşlarından, komşu köyler de sınırlı bir ölçüde olsa bile yararlanabiliyorlardı. Ama Çatalhöyük'te üretilen mallar, özellikle silahlar, öteki köylerde üretilmediği için çok değerliydi. Karşılığında, daha çok mal vermek gerekiyordu. Çatalhöyük bu sayede çevrenin en varlıklı köyü olmuştu. O çağın olanaklarına göre, bolluk içinde yüzüyorlardı.

Bu gelişme, çok önemli bir sorunu da birlikte getirdi: Ekilen tarlalar genişledikçe, yetiştirilen hayvan sayısı arttıkça, köy halkı her işe birden yetişemez olmuştu. Yeni doğan çocukların büyüyüp de işlere yardımcı olabilmesi için yıllar geçmesi gerekiyordu.

Gün geçtikçe önem kazanan bu soruna bir çözüm bulunmalıydı.

Çözüm, Bilgin Amca'dan geldi:

"Aymar'ın köyünden, işi gücü olmayanları bize yardıma çağıralım. Karşılığında, topladıkları ürünlerden onlara pay verelim," dedi.

Bu öneri Ningur'dan başka herkesin hoşuna gitmişti.

"Geçici bir çözüm olur bu," dedi Ningur. "Ben başka bir şey öneriyorum. Aymar'ın köyüne, gelip bize katılmalarını önerelim. Gelsinler, onlara da burada ev yapalım. Onlar da bizim halkımızdan olsunlar. Toprağımız, sürülerimiz, onlarınki gibi iki köyü daha beslemeye yeter de artar bile."

Bir sessizlik oldu. Kimse böyle bir öneri beklemiyordu. Düşündükçe akılları yattı. En iyi çözüm bu olurdu. Hem kendileri bu kadar çok çalışmak zorunda kalmaz, hem de komşu köyün halkı da kendileri gibi bolluk içinde yaşardı.

"Kabul ederler mi?" dedi yaşlılardan biri.

Bilgin Amca bu öneriyi kendi önerisinden çok daha iyi bulmuştu.

"Başkanımız gider Aymar'la görüşürse, kabul ederler," dedi.

Başkan artık iyice yaşlanmıştı. Zor duyulan bir sesle konuştu; "Bu çok uygun bir çözüm. Ancak ben, böyle bir yolculuğu da, böyle bir görüşmeyi de yapamayacak kadar yaşlandım artık," dedi.

Bir an susup çevresine baktı. Donup kalmıştı herkes. Yaşlı Başkan'ın önemli bir şeyler söyleyeceğini anlamışlardı.

"Bu görüşmeyi yeni Başkanımız yapsın," diye sözlerini sürdürdü yaşlı Başkan. "Bizimle birleşmeyi kabul ederlerse, yeni bir halk olacağız. Yeni bir halk için genç bir Başkan daha yararlı olacaktır."

Herkesin başı Ningur'a döndü. Gözleri ıslıl ıslıl bir sevgiyle parlamaktaydı. Belli ki, hepsi de istiyordu Ningur'un başkanlığını.

Uzun zamandan beri bu konuyu düşünmekte olan Ningur, o anda kararını verdi. Başını, güçlü, kendine güvenen genç bir aslan gibi yukarı kaldırdı.

Başkan konuşmasını sürdürüyordu.

"Biliyorum, hepiniz onu seviyor, ona güveniyorsunuz," dedi. "Ben de onu seviyorum, ona güveniyorum, akıllı bir başkan olacağına inanıyorum. Bu andan itibaren köyümüzün Başkan'ı olan Ningur'un sözlerinden dışarıya çıkmamanızı öğütlüyorum."

Yaşlı Başkan bunu söyledikten sonra, unutulmuş zamanlardan beri, bir başkandan ötekine emanet edilen kolyeyi boynundan çıkardı.

"Köyümüzün simgesini taşıyan başkanlık baltası zaten yıllardır onda. Şimdi bu kolyeyi de ona veriyorum," diyerek kolyeyi Ningur'un boynuna taktı. "Ningur'un bu iki simgeyi, köyümüz adına onurla taşıyacağına inanıyorum."

O gece büyük bir şenlik ateşi yakıldı, köyde herkesin coşkuyla katıldığı büyük bir şenlik düzenlendi. Ningur'un Başkan olması kutlanıyordu.

Eski Başkan'la yan yana oturan Ningur, yaşamı boyunca ilk kez, kendini kutlamaya gelenlerden kaçıp saklanamadı. Tek tek hepsiyle kucaklaştı. Tören dansına bile katıldı.

Gecenin geç bir saatiydi. Meydanda eski Başkan, Ningur ve Bilgin Amca'dan başka kimse kalmamıştı. Şenlik ateşi küllenmeye başlamıştı. Dolunay, köyün beyaz kille sıvanmış evlerine düşsel bir görünüm veriyordu.

"Oğul," dedi yaşlı Başkan, "sana üç değerli öğüdüm var. Köyümüzü yönetirken alacağın kararda bu öğütlere uyarsan, halkımızı mutlu edersin. Uymazsan, onlar da, sen de mutsuz olursun."

Ningur, bu bilge adamı can kulağıyla dinlemeye hazırlandı.

"İlk öğüdüm şu: Adaletli olmalısın. Herkese hakkını vermeli, suçluyla suçsuzu, haklıyla haksızı doğru ayırt etmelisin. Haklı olan hakkını almalı, suçlu olan cezasını çekmeli. Kimseyi kayırmamalı, kimseyi ezmemelisin. Kişinin hakkı hakça, cezası da suçuna uygun olmalı."

"Ya haklıyla haksızı, suçluyla suçsuzu ayıramazsam?" diye sordu Ningur böyle bir sorumluluğun büyüklüğü karşısında titreyerek.

"Haksız olan da, suçlu olan da her zaman kendini belli edecek bir şey yapar. Onu görünce anlarsın. Ama hiçbir iz, hiçbir söz yakalayamadıysan, onları isli taş sınavına sokarsın."

"Nasıl bir sınav bu?"

"Gece, elinde büyük bir taş ve yanan bir çırayla karanlık bir odaya girersin. Her yanını çırının isine buladığın taşı odanın ortasına bırakıp çıkarsın. Suçluyla suçsuzu teker teker o odaya yollayıp bir elle-riyle taşı tutarak yüreklerini gece tanrısına açmalarını söylersin. Dışarı çıktıklarında ellerine bak. Suçsuzun eli isli, suçlunun eli temiz olacaktır."

"Ya ikisi de isli olursa?"

"Şimdiye kadar böyle bir şey hiç olmadı."

"Neden?"

"Suçsuz kişi, korkacak bir şeyi olmadığından, taşı tutup yüreğini gece tanrısına açmaktan çekinmez. Suçlu kişi ise, gece tanrısının suçunu anlayacağından korktuğu için, isli taşla dokunmaz bile."

"Anladım," dedi Ningur, "bu öğüdünü hiç unutmayacağım."

"İkinci öğüdüm şu:" diye konuşmasını sürdürdü yaşlı Başkan. "Her yaptığın işte, yaşlıların deneyimlerinden, gençlerin yeni fikirlerinden mutlaka yararlan. Küçücük bir çocuğun bile sana söylediklerini dikkatle dinle. Biri sana bir şey diyorsa, bu küçücük bir çocuk bile olsa, söyleyecek bir şeyi var demektir."

Bunun en güzel örneği kız kardeşin Ninlil. Bazı buluşlarını, küçücük bir çocukken sana söylediği şeyleri dinlediğin için gerçekleştirebildin. Dinlemeyi, duyduklarını değerlendirmeyi bil! Dinlemek seni her zaman gerçeklere, doğrulara daha kolay ulaştıracaktır.”

“Bu öğüdünü de hiç unutmayacağım,” dedi Ningur.

“Üçüncü öğüdüm de şu: Sakın kararsız olma. Köyümüzü bir geyik sürüsü gibi düşün. Sürü başı nereye giderse, sürü de onu izler. Halkımız da seni izleyecek, senin kararlarını uygulayacaktır. Karar vermekte bocaladığın zaman, güvendiğin kişilerin düşüncelerine başvur, ama kararsız kalma, son kararı hep sen ver. Bil ki, senin verdiği karar bir uçurumdan atlamaksa, halkımız da seni izleyecektir. İşte, bunun için senin kararların yok edici, kötülük ve acı getirici kararlar olmamalı. Sen hep yaratıcı, iyilik ve mutluluk getirici kararlar vermelisin. Yüreğinde bu sorumluluğu taşıdığın sürece, her zaman doğru karar vereceğine de inanmalısın.”

Ateş tümüyle sönmüştü. Ningur, ay ışığında parlayan köye baktı. Şu anda orada mışıl mışıl uyumakta olan halkını düşündü. Kendisi ne bu gece, ne de bundan sonra yaşayacağı gecelerde böyle rahat bir uyku uyuyamayacaktı artık. Bunu çok iyi biliyordu.

"Bu öğüdünü de unutmayacağım," dedi yaşlı Başkan'a. "Sana söz veriyorum, halkımıza iyi bir başkan olmak için bütün gücümü harcayacağım."

"Bunu çok iyi biliyorum," dedi yaşlı adam. Sonra yanlarında oturan Bilgin Amca'yı gösterdi. "İkiniz, halkımız için çok güzel şeyler yaptınız. Bırak, o kendi bildiği gibi çalışsın. Akıl danışman gerekmedikçe köyün yönetimi için ondan herhangi bir iş isteme."

Gitme zamanı gelmişti. Görevini güvenilir ellere teslim etmiş olmanın rahatlığı içinde ayağa kalkan yaşlı adam, önce Bilgin Amca'yı, sonra Ningur'u kucakladı, yavaş yavaş uzaklaştı oradan.

Çok uzaktan, ormanın derinliklerinden, ava çıkmış hayvanların sesleri geliyordu. Konuşmadan, bu sesleri dinlediler bir süre. Bir aslanın kükremesi tüm sesleri bastırdı bir an.

"Kazma dişli, avının üstüne atlıyor," dedi Ningur.

Kükreme, yaralanmış bir aslanın çığlıklarına dönüştü Ningur sözünü bitiremeden. Ardından düşmanını yenerek sürüsünü korumuş bir boğanın, zaferini duyuran gür sesi yükseldi.

"Kazma dişli yaman bir sürübaşına çatmış olmalı," dedi Bilgin Amca.

Yaşlı Başkan'ın öğütlerinden sonra duydukları bu iki ses, "İyi bir başkan, halkını her kötülükten korur," diyerek Ningur'a yol gösteriyor gibiydi.

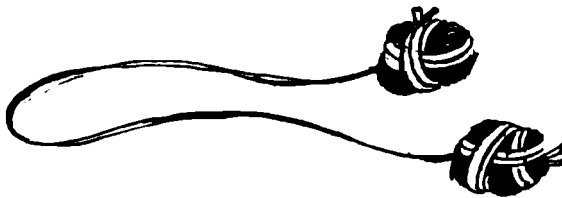
Bilgin Amca, "Aradığın zaman beni nerede bulacağını biliyorsun," diyerek oradan ayrıldı.

Işıltısıyla göz kamaştıran ay ışığının altında tek başına kalmıştı Ningur. Gözlerini kapayıp son birkaç yılda yaşadıklarını düşünmeye başladı.

İki ucuna taş bağlayarak yaptığı sapanı anımsadı önce. Köydeki her erkeğin, hatta kızlardan pek çoğunun torbasında vardı o sapandan. Şimdi o kadar çeşitli işlerde yararlanıyorlardı ki ondan. Geçenlerde küçük bir kızı, ucuna ip bağladığı sapanla, dereye yıkarken kaçırdığı bir çamaşırı yakalamaya çalışırken görmüştü.

Sungur'la sapan kullanarak yakalayıp evcilleştirdikleri keçiler, şimdi kocaman bir sürü olmuştu. Araştırıp yeni şeyler bulmaktan, halkına yardımcı olacak yeni şeyler geliştirmekten mutlu olmuştu yıllar boyunca.

Şimdi yeni bir görev üstleniyordu. Artık onu daha büyük sorumluluklar bekliyordu.

15

O gece, geç saatlere kadar oturduğu yerden ayrılmadı Ningur. Rüzgârın, ormanın derinliklerindeki hayvanların seslerini dinledi. Yeni görevini, üstleneceği sorumlulukları, kime ne gibi görevler vermesi, kendine yardımcı olarak kimleri seçmesi gerektiğini düşündü. Bunlar inanılmaz güç kararlardı. Bir türlü kafasını toparlayıp da karar veremiyordu. O anda, yaşlı Başkan'ın öğüdü geldi aklına: *"Sakın kararsız olma. Her zaman en doğru kararı senin vereceğine inanmalısın,"* demişti ona. O da, yüreğinin derinliklerinden gelen sesi dinleyerek teker teker kararlarını verdi.

Yatmaya gittiğinde, gün ağarmak üzereydi.

Birkaç saat uyuduktan sonra başucunda duran Ninlil'in dürtmesiyle uyandı.

"Çabuk kalk, herkes seni bekliyor," dedi Ninlil.

"Hı? Kim? Niye?" diye sordu uyku sersemliğiyle.

"Unuttun mu, köyün yeni Başkan'ı sensin. Görev dağılımı yapman gerek. Ayrıca bugün Aymar'ın köyüne gidilecek."

Uyku sersemliği o anda geçiverdi, ayağa fırladı Ningur.

"Sizinle ben de geleceğim. Belki bir yardımım dokunur," dedi Ninlil.

"Bu erkeklerin ve köyün ileri gelenlerinin işi, sen gelemezsin," dedi Ningur sert bir tonla.

"Öyleyse ben de tek başıma giderim."

"Gidemezsin."

"Değiş tokuş yapmaya gideceğim. Kim engel olabilir ki buna?"

"Gidemezsin dedim. Bu erkeklerin işi."

"Erkeklerin işi, kadınların işi diye bir şey mi varmış? Erkeklerin yaptığı her şeyi ben çoğundan daha iyi yapabilirim. Üstelik o köyde benim tanıdığım bir sürü kadın var. Belki karar vermelerinde etkili olabilirim."

Ningur, kesin, çok sert bir tavırla bu tartışmaya son vermeye hazırlanıyordu ki, yaşlı Başkan'ın öğüdünü anımsadı.

"Dinlemeyi, duyduklarını değerlendirmeyi bil!"

Böyle demişti yaşlı adam.

Aymar'ın köyünde alınacak kararda, kadınlar da düşüncelerini söyleyeceklerdi. Ninlil, önceden tanıştığı köy kadınlarını etkileyebilirdi. Belki Ninlil'in arkadaşlarından biriyle gitmesi daha da etkili olabilirdi kadınlar üzerinde.

"Bunu düşüneneğim," dedi Ningur. "Ama önce, Bilgin Amca'ya danışmam gerek."

Dışarıya çıktığında, gerçekten de köyün ileri gelenlerinin kendisini beklemekte olduğunu gördü. Öncelikle, köyün yeni Başkan'ı olarak onlara, ilk kararlarını bildirmesi gerekiyordu: Kim hangi işlerden sorumlu olacak, ne yapacaktı?

"Hepinizi saygıyla selamlıyorum," diye başladı söze. "Dün gece pek çok şeyi düşünmek zorunda olduğum için çok geç yattım. Sizleri beklettiğim için bağışlayın beni."

Bir an durup çevresindeki küçük topluluğa baktı. Çoğu, kendisinden çok yaşlı kişilerdi. Onlara başkanlık yapabilmesi için çok akılcıca davranması, saygılarını kazanması gerekiyordu. Gece, her birini teker teker düşünmüş, kafasında değerlendirmiş, yaşlı Başkan'ın, her görev için en uygun kişiyi seçtiğini görmüştü. Yalnızca, Başkan Yardımcısı olarak Sungur'u görmek isterdi, ama işinde çok başarılı olan eski Başkan Yardımcısı'nı görevinden almak,

ona hak etmediği bir ceza vermek gibi olacaktı. Onun için bundan da vazgeçmişti.

"Eski Başkanımız bilge bir insandır. Her görev için çok doğru kişileri seçmişti. Daha iyi bir seçim yapılamaz ki. Hepinizden, bugüne kadar başarıyla yürüttüğünüz görevlerinizi sürdürmenizi istiyorum," dedi.

Köyün ileri gelenlerinin hepsi, bu kararı onayladıklarını göstererek başlarını salladılar. İçlerinden yalnızca eski Başkan'ın yardımcısı Baygur, bir adım öne çıkarak, "Eski Başkanımız gibi ben de yaşlandım artık, görevlerimi tam olarak yerine getiremem. Benim yerime bir başka yardımcı seç kendine," dedi.

Baygur, hiç de o kadar yaşlı bir adam değildi. Ningur, Başkan Yardımcısı'nın gösterdiği bu inceliği çok iyi anlamıştı. Kendisini, yeni bir yardımcı seçmede özgür bırakmak istiyordu. Yanına gidip bir elini Baygur'un omzuna koydu.

"Hayır Baygur. Yıllarca halkımıza başarıyla hizmet ettin. Benimle çalışmak istemiyorsan, bir şey söyleyemem, ama ben seninle birlikte olmayı çok istiyorum." Bir an durduktan sonra, "Ama görevlerin gerçekten sana ağır gelmeye başladıysa, kendine bir yardımcı seç," dedi.

"Kimi önerirsin?" diye sordu Baygur.

Görevinden ayrılmayacağını anlatmış oluyordu bu sorusuyla.

"Kimi istersen seçebilirsin."

"Sungur'a ne dersin?"

Baygur, en yakın arkadaşı Sungur'u seçmekle bir incelik daha göstermiş oluyordu. Eski Başkan'la olduğu gibi, Ningur'la da uyum içinde çalışma isteğinin bir göstergesiydi bu.

"Seçim senin," dedi Ningur.

Böylece Sungur, köyün ikinci Başkan Yardımcısı oluyordu.

Yeni görev dağılımı böylece çözümlendikten sonra, Aymar'ın köyüne, Ningur'la birlikte Sungur ve Bilgin Amca'nın gitmesine karar verildi. Ningur, Bilgin Amca'ya Ninlil'in söylediklerini aktarınca, "Doğru düşünmüş, bize çok yardımı dokunabilir," dedi Bilgin Amca. "Bence Baygur'un kızı Enil'i de götürelim. O da çok akıllı bir kız. Bize çok yardımı dokunabilir."

Baygur, görüşmeler için komşu köye kızının da götürüleceğini öğrendiğinde çok sevindi. Ningur böylece onun inceliklerine, bir başka incelik yaparak karşılık vermiş oluyordu.

Biri, komşu köye götürülecek armağanları, yiyecekleri taşımak üzere altı at hazırlandı. Herkes, silahlarını kuşandıktan sonra öğleye doğru yola çıkıldı.

Sırtlarındaki yüklerle yaklaşık bir haftada aldıkları yolu, tam bir buçuk günde almışlardı. Ertesi gün akşamüzeri, Aymar'ın köyü karşıdan görünmüştü.

Her zaman olduğu gibi gelenleri ilk gören çocuklar olmuştu. Uzaktan, gelenleri dört ayaklı, uzun iki

boyunlu, iki başlı tuhaf yaratıklar olarak gördüklerinden, heyecanla koşarak karşılayacaklarına dönüp korku içinde koşmuşlardı büyüklere haber vermeye.

Köy halkı telaşla köyün önünde toplandı. Avcılar, bu tuhaf yaratıklara karşı köyü korumak üzere silahlarının tümünü kuşanmışlardı. İki başlı bu tuhaf yaratıklar, gözle seçilebilecek kadar yakına geldiklerinde, Aymar öndeki ata binmiş olan Ningur'u tanımıştı.

"Hazır olun!" diye seslendi avcılara, "Bunlar her neyse, dostlarımızı tutsak etmişler. Onları kurtarmamız gerekiyor."

Avcılar, oklarını hazırlayıp atlara nişan alırken, anlayamadıkları bir şey oldu. Onların bu tedirginliklerini uzaktan gören Ningur atından inmiş, bir eli havada, onlara doğru yürümeye başlamıştı.

"Dostlarım, korkmayın, ben Çatalhöyükli Ningur'um!" diye seslendi onlara. Ötekiler arkada kalmış bekliyorlardı.

"Bir an, tuhaf yaratıkların sizi tutsak ettiğini sandık. Sizi kurtarmak için onları oklamaya hazırlanıyorduk," dedi Aymar.

Ningur gülererek ona atları anlattı. Sonra da yaklaşmaları için arkadaşlarına el salladı.

Atlar, köy halkını gerçekten korkutmuştu, ama çocuklar merakla gelenlerin yanına sokuluyordu. Ninlil biraz öne çıkarak, oğlanlardan birini kolundan yakalayıp atın üstüne çekti. Gerilerden bir yerden,

çocuğun annesi korku içinde çığlıklar atarak onlara koşturaya başladığı sırada, oğlan keyifle bağırdı:

"Heeey! Bu çok güzeeeel!"

Bir anda, atlıların çevresini çocuklar sarıvermişti. Herkes atından inip üçer beşer çocuk bindirerek gezdirmeye başlayınca, çocukların keyifli çığlıklarını duyan köy halkı, bunun tehlikeli bir şey olmadığını anlamıştı.

Ningur'la Aymar bir köşeye oturmuş konuşurlarken, köy çocukları toplanmış, ata binme sıralarının gelmesini bekliyorlardı. Aymar, kendilerine yay ve ok gibi, ipli sapan gibi çok yararlı av silahlarını, hayvanları evcilleştirmeyi öğreten konuklarına büyük saygı duyuyordu.

O gece atlar güvenli bir yere kapatıldıktan sonra büyük bir şölen yapıldı. Sungur, çocukları bu kadar eğlendiren atları merak eden avcılara ertesi gün onları da bindirme sözü verdi.

Aymar, Ningur'un boynundaki başkanlık kolyesini hemen görmüş, onun Çatalhöyük'ün Başkan'ı olduğunu anlamıştı. Çatalhöyük'ün önceki Başkan'ı kendi köylerine, çok önemli konuları görüşmek üzere yalnızca iki kez gelmişti. Demek ki, yine önemli bir konu vardı görüşmek istedikleri. Bunun için, sabahı beklemeleri gerekiyordu.

Ningur'la arkadaşları o gece yemeklerini yedikten hemen sonra yattılar. Sabah da erkenden kalktılar.

Aymar, köyün ileri gelenleriyle birlikte onları bekliyordu.

Yolda gelirlerken, "Aymar'a özel olarak konuşmak istediğini söyle. Herkesin ortasında konuşursanız, her kafadan bir ses çıkar, Aymar'ın da kafası karışır, sonuç alamayız," demişti Bilgin Amca. "Aymar bu birleşme düşüncesini onaylarsa, köy halkı onun sözünü dinler."

Önce, köyün ileri gelenlerine getirdikleri armağanları verdiler. Aymar, kendisine armağan edilen sapı geyik boynuzundan yapılma uzun bakır bıçağa

bayılmıştı. Bu, daha sonra "kılıç" diye adlandırılacak savaş aletlerinin ilk örneklerinden biriydi. Getirilen armağanlar herkesi mutlu etmişti, ama konukların geliş amaçlarını da pek merak ediyorlardı doğrusu.

Bu arada Ninlil ile Enil, köy kadınlarının arasına karışmışlar, onlara bakır dikiş iğneleri, bakır örgü şişleri armağan etmeye başlamışlardı.

Söze ilk Aymar başladı:

"Çatalhöyük'ün saygıdeğer Başkanı'nı köyümüzde ağırlamak bizim için bir onurdur."

"Konuğunuz olmak bizim için de büyük onur sevgili Aymar," diye yanıtladı onu Ningur. Sonra kulağına eğilip, "Yalnız konuşabilir miyiz?" dedi.

Az sonra, dere kıyısında yan yana yürüyorlardı.

"Çok geniş bir alandaki köyler arasında, birbirine en yakın iki köy bizimkiler," dedi Ningur. "Aynı dili konuşuyoruz, aynı gelenekleri paylaşıyoruz, her şeyimiz birbirine yapışmış iki el kadar benzeşiyor. Açıkça görülüyor ki, biz iki kardeşiz."

"Haklısın," dedi Aymar. "Zaten, bizim köyün söylencelerinden birinde, bu köyü, bir kuraklık döneminde Çatalhöyük'ten göç eden beş ailenin kurduğu anlatılır."

"Öyleyse neden birleşmiyoruz?" diye sordu Ningur. "Biz, yaptığımız buluşlarla, evcilleştirdiğimiz hayvanlardan oluşan sürülerimizle, köyümüzün çevresindeki verimli topraklarla, bolluk içinde yaşıyoruz.

Siz ise, sınırlı kaynaklarla geçinmek, bir yığın sorunla boğuşmak zorundasınız.” Bir an sustuktan sonra, “Onca bolluğa karşın, bizim de sorunlarımız var. Hayvanlarımıza bakmak, tarlalarımızı ekip biçmek, çanak çömlek ve bakır işliklerini çalıştırmak, avlanmak, insanlarımıza kumaş dokumak için daha çok insan gerekli. Kaynaklarımız köyümüzün iki katı insana yeter, ama insan gücümüz yeterli değil. Oysa sizinle birleşsek, tek köyün tek halkı olarak işlerimizi daha kolaylıkla yürütür, hep birlikte bolluk içinde yaşardık,” diye sürdürdü sözlerini.

Böyle bir öneriyi hiç beklemiyordu Aymar. Çok şaşırmıştı.

Ningur, en önemli önerisini sona saklamıştı.

“Senin halkın için en kısa sürede elbirliğiyle evler yaparız. Eşyalarınızı öküz arabalarıyla taşırız. Başkanımız da sen olursun,” dedi.

Bu son söz Aymar’ı çok etkilemişti.

“Önerin çok güzel genç kardeşim. Sonuncusu dışında, sana tümüyle katılıyorum,” dedi. “Köyümüzün halkına danışacağım. Onlar da onaylarsa, gelip size katılırız. Ama başkanlığı benim üstlenmeme gelince; artık bunu yapamayacak kadar yaşlandım. Köyümüzde bu görevi başarıyla yerine getirebilecek birini bulabilseydim, çoktan ona verirdim başkanlığı. Gençlerimizin arasında senin gibi birisinin bulunmasını ne kadar çok isterdim bilsen...”

Aymar uzun bir süre sustuktan sonra, "Köylerimizi senin başkanlığın altında birleştirmeyi kabul ediyorum. Bunu köy halkıyla konuşacağım," dedi.

Onlar böyle baş başa konuşurlarken, Ninlil ile Enil, köy kadınlarıyla gevezelik ederek, köylerini anlatıyor, Sungur'sa, köy delikanlılarına ata binmeyi öğretiyordu. Bilgin Amca, her seferinde dört çocuğu atlardan birine bindirip gezdirme görevini üstlenmişti. Çocukların heyecanlı çığlıkları onu mutlu etmeye yetiyordu.

O gece, konukların onuruna düzenlenen şölen için, köy meydanında yakılan ateşin çevresindeki herkes çok mutluydu. Erkekler, armağan olarak getirilen bakır bıçaklarıyla ellerindeki dal parçalarını yontarken, örgü işinde usta kadınlar, bakır şişlerle

örmenin ne kadar kolay, ne kadar hızlı olduğunu birbirlerine anlatarak, keyifle örgü örüyorlardı.

Herkes karnını iyice doyurduktan sonra, Aymar ortaya çıktı.

"Kardeşlerim, komşularımız bize bir öneriyle geldiler!" diye söze başladı ve o gün dere kıyısında Ningur'la konuştuklarını onlara aktardı. Son söz olarak, "Ben bu birleşmeden yanayım, ama bunca yıl sonra ilk kez, kararı sizlere bırakıyorum!" dedi.

Ningur'un aklına hemen yaşlı Başkan'ın öğüdü geldi:

"Kararsız olma. Kararı sen verirsen, onlar seni izler," demişti.

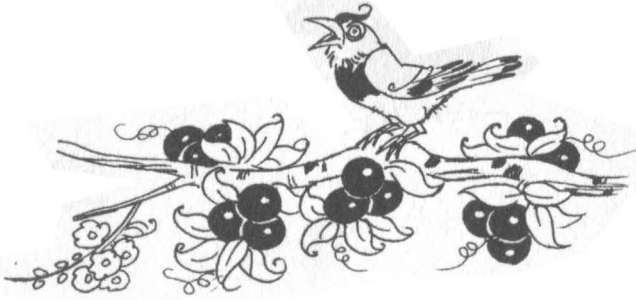
Hemen ayağa kalkıp, "Aymar'ın kararı belli, o halkını bolluk içinde yaşatmayı, kendisi de bolluk içinde yaşamayı seçiyor! Sizinle paylaşacak o kadar çok şeyimiz var ki! Bunları siz paylaşmazsanız, başka köylere gideceğiz! Oysa biz, söylencelere göre kardeşimiz olan sizinle paylaşmak istiyoruz! Gerçek yuvalarından kopup buraya yerleşenler artık geri dönsünler!" diye bağırdı. Ningur'un bu konuşması, özellikle kadınlar tarafından coşkuyla karşılandı.

Köy halkı birleşmeyi onaylamıştı.

Ertesi sabah, Ningur'la arkadaşları, köyden kalabalık bir grup gençle birlikte, Çatalhöyük'e doğru yola koyuldu. Bu gençlerin bir öbeği, Çatalhöyük'te yeni evler yaparken, bir öbeği de Ninlil'le birlikte, se-

petli öküzler, atlar ve öküz arabasını getirerek köy halkının eşyalarını Çatalhöyük'e taşıyacaktı.

Aymar'ın köyü, çok kısa sürede Çatalhöyük'e taşınmıştı. İki kardeş köy, o günden sonra, tek köy, tek halk olarak, bolluk, mutluluk içinde yaşamaya başladı. Ningur, çok akıllı bir Başkan olarak, çok uzun yıllar Çatalhöyük'ü yönetti. Köyde herkes mutluydu. Yaşanan her an sevinç doluydu. Amaaaa...

16

Ama Çatalhöyük'te yaşanan bu bolluk kıskançlığa yolaçtı. Kıskançlık saldırganlığa dönüştü. Saldırganlık savunmayı zorunlu kıldı.

Savunma gereksinimi, avcıları savaşçılara dönüştürdü. Savaşçılar da sonunda savaş doğurdu.

Savaş bir kez doğduktan sonra, insanların o güzelim barış ortamını yaratabilmesi için çok çaba harcamaları gerekti. Gerekti, ama binlerce yıldan beri özlenen barış hâlâ gelebilmiş değil. İnsanlık tarihi, uygarlığın gelişmesinin yanı sıra, amansız savaşların da tarihi oluverdi. Oysa, Çatalhöyük ve çevresinde,

yüzlerce yıldır barış ve kardeşlik ortamıydı egemen olan.

Bundan sonraki kitapta, barışın, savaşın ve barış çabalarının öykülerini okuyacaksınız...

Kitapla ilgili düşüncelerim:

.....

.....

Okumaktan hiç vazgeçmemen dileğiyle...

Bilgin Adalı**ÇATALHÖYÜK ÖYKÜLERİ - 2**

ATEŞİN ÇOCUKLARI

Tarih öncesindeki yolculuğumuz
kaldığımız yerden devam ediyor!

Dünyamızın İlk Şafağı'nda tanıştığınız Ningur ve Ninlil'in serüvenleri bu kitapta da devam ediyor. Ningur, yeryüzünün bu en eski yerleşim yerlerinden olan Çatalhöyük'teki köyün artık başkanı. Kız kardeşiyle birlikte bugün bizim kullanmakta olduğumuz birçok madeni keşfediyor ve onlardan alet yapmayı öğreniyor.

Onları dikkatlice izleyin, belki bundan on bin yıl sonra, sizin de buluşlarınızı yazacak birileri olur. Ne dersiniz? Serinin son kitabı Bolluk ve Savaş'ı da, rafınıza eklemeyi unutmayın!

ISBN 978-975-07-0518-2

